

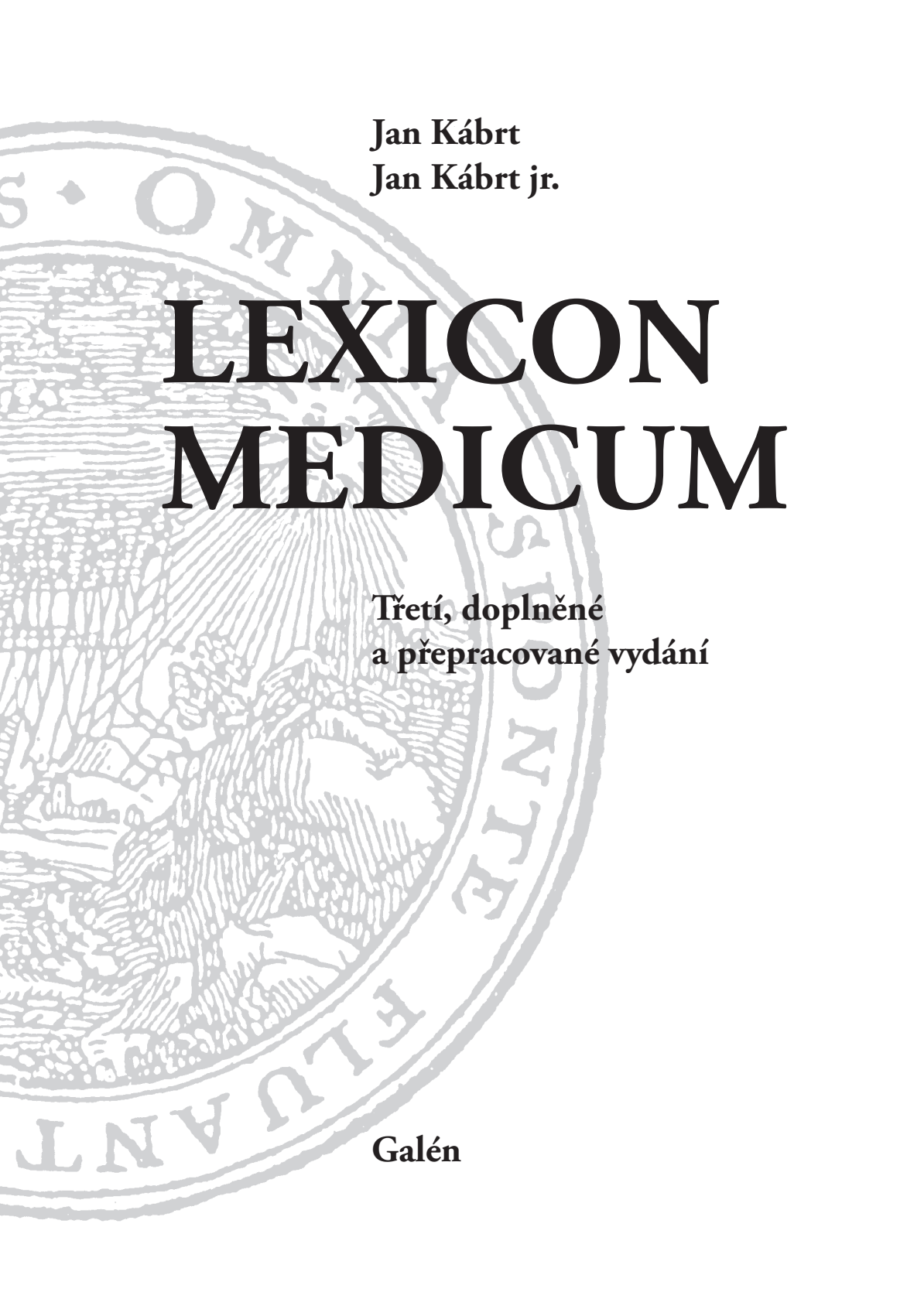
Jan Kábrt
Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné
a přepracované vydání

Galén

Jan Kábrt
Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné
a přepracované vydání

Galén

Autoři

†prof. PhDr. Jan Kábrt, CSc.

Praha

doc. MUDr. Jan Kábrt jr., CSc.

Program H plus, s. r. o., Praha

Recenzenti

prof. MUDr. Václav Janoušek, CSc.

PhDr. Josef Bejlovec

Jan Kábrt, Jan Kábrt jr.

LEXICON MEDICUM

Třetí, doplněné a přepracované vydání

Vydalo nakladatelství Galén, Na Popelce 3144/10a, 150 00 Praha 5

Editor nakladatelství Lubomír Houdek

Šéfredaktorka nakladatelství Soňa Dernerová

Redakční spolupráce Alena Regalová a Alžběta Naňková

Sazba Václav Zukal

Na obálce a v úvodu knihy je použito historické signum J. A. Komenského

G311069

www.galen.cz

Upozornění

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

© Galén, 1995, 2001, 2004, 2015

© Jan Kábrt, 1995, 2001, 2004, 2015

© Jan Kábrt jr., 1995, 2001, 2004, 2015

ISBN 978-80-7492-348-7 (PDF)

ISBN 978-80-7492-349-4 (PDF pro čtečky)

OBSAH

Lékařská terminologie	7
Lékařství ve starověku	10
Koncepce slovníku	13
Gramatické poznámky.	16
Latinské základy lékařské terminologie	52
Řecké základy lékařské terminologie	80
Latinsko-český slovník	117
Česko-latinský slovník s výkladem některých termínů	783
Česko-řecko-latinský slovník běžnějších lékařských termínů	850
Přehled termínů používaných v anatomickém názvosloví.	856
Termíny určující polohu a směry částí těla.	862
Latinsko-české názvy některých odborných disciplín.	863
Chemické názvosloví.	865
Přehled chemických prvků	867
Přehled běžnějších skupinových označení léků a léčebných prostředků (remedií).	870
Přehled léčivých rostlin	873
Farmaceutické zkratky.	876
Memorabilia	906
Slib při udělování titulu doktor medicíny	911
Literatura	913

Ἰητροὺς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.
Íjétros gar anér pollón antaxios allón

Homér: Ilias, XI. 514

Ante omnes artes eat altior ars medicorum.
Lékař je vážený muž, jenž přemnohé hodnotou předčí.

Uxori et matri nostrae
dant, dicant, dedicant
auctores

LÉKAŘSKÁ TERMINOLOGIE

Lékařská terminologie ve svém celku není jen systém termínů daných lexikálně a spjatých gramatickými regulemi, nýbrž je odrazem pojmů s převážným důrazem na jejich stránku obsahovou. Nelze se tedy na lékařský termín dívat jednostranně, pouze z hlediska filologického, neboť souvisí s rozvojem toho neb onoho oboru, na jehož jednotlivých vývojových stupních se utvářel. Každý termín je tedy třeba chápat v historickém kontextu, neboť ve svém znění vyjadřuje stupeň současných lékařských znalostí té epochy, v níž vznikl. Medicínské názvosloví studujeme proto v rámci společenského a vědeckého vývoje a v této souvislosti si všímáme uplatňování jak prvků filologických, tak obsahových. Žádná filologická metoda – etymologie, analýza, syntéza – se nesmí provádět odtrženě, to je pouze z hlediska jazykového, nýbrž v těsné spojitosti s historickým pohledem na utváření jednotlivých disciplín. Lékařská nomenklatura se formuje a postupně dotváří od vzniku medicíny samé. Po stránce filologické se v ní prolínají nejen prvky řecké a latinské, nýbrž i arabské a s rozvojem moderní medicíny i některá slova přejatá ze současných světových jazyků. Přesto však základem mezinárodní terminologie zůstává řečtina a latina pro svou jednoduchou strukturu, přesnost a jasnost, jimiž lze výstižně, stručně a srozumitelně vyjádřit každý pojem sebesložitějšího obsahu. To je předností těchto klasických jazyků proti jazykům moderním, nehledě už k tomu, že medicínská terminologie v celé šíři by měla být internacionální, třeba přizpůsobená jazykovým zákonům jednotlivých národů.

Úloha filologa při výkladu odborných termínů je nesmírně obtížná. Při jejich rozboru musí postupně přihlížet ke stránce ryze jazykové a gramatické, k etymologii, k historickému zařazení jednotlivých termínů, a teprve na základě tohoto studia volit správnou formu uvědomělého osvojování odborných výrazů.

Základní složkou každého lékařského názvu a nejjednodušší samostatně použitelnou částí je **holé slovo**, *vocabulum primitivum*, např. *pes* – řecky *pus*; *mus* – řecky *mys*.

Dalším typem jsou **slova odvozená**, tj. rozložitelná v jednotlivé prvky, morfémy. Mají nejméně dvě složky: jednu základní – morfém a druhou určující – afix, který může být buď prefixem, nebo sufixem, např. *hyper* – tonia, *crani* – *alis*.

Vlastní kompozita mají alespoň dva slovní morfémy. Hlavním nositelem významu (determinantem) je zpravidla druhá složka, kdežto první bývá determinandum, např. *cerebro-spinalis*, *poly-melia*.

Jednoduché slovo je ve svém znění jednoznačné. Lékařská terminologie se však neskládá jen z jednoduchých slov nebo kompozit, ale určitý jev bývá vyjádřen spojením několika výrazů s filologickými vztahy, které korelují s obsahovými: *musculus opponens pollicis*, *anthracosis pulmonum gravis*. Takovýto termín, byť je utvořen z něko-

lika samostatných složek, je obsahově nedělitelný, poněvadž jen ve svém celku vyjadřuje určitou vlastnost objektu či způsob poškození organismu, se specifickým medicínským obsahem právě v tomto spojení. Přitom medicínské názvosloví má i pro tyto případy historicky a mezinárodně ustálený způsob vyjadřování, užívající pro určité obsahové vztahy právě onoho jazykového spojení.

Pro pochopení termínu, většinou složeného, je velmi užitečná na jedné straně analýza, na druhé syntéza. Prefixy a sufixy mají ve svém souhrnu převážně stabilizovaný význam, který dává základnímu slovu určitý přesný smysl. Určení a poznání těchto složek se jeví pro vlastní práci jako nezbytné; stejně tak rozpoznání jednotlivých samostatných částí u vlastních kompozit. Přitom analytickou metodu není možno chápat odtrženě od syntézy, protože jedna druhou navzájem podmiňují.

Analýze a syntéze velmi napomáhá analýza významová, tj. etymologie. Kompozitum je třeba pokládat jen tehdy za zcela vyložené, jestliže po etymologickém rozboru stanovíme jak původní význam každé složky, tak význam zkonkretizovaný pro ono kompozitum, eventuálně pro složitější víceslovný termín. Jako příklad mohou sloužit tyto ukázky:

1. *Os ilium* (správně – BIP), *os ileum*, *os ilei*, *os ilii*. Všechny názvy jsou nové. Řekové znali *ta platea lagonon ostea* – široké kosti slabin. Tento Galénův pojem do latiny nepřešel. Vesal užil výrazu *os ilium*, který podrželi i další anatomové. Tvar *ilium* je genitiv plurálu latinského slova *ile*, *ilis*, *n.*, obvykle užívaného jen v plurálu *ilia*, *ilium* – slabin. Vesalův název *os ilium* tedy odpovídá pojmu a představě Galénově. K termínu *os ilei* je třeba uvést toto: S adjektivem *ileus*, *a*, *um* se setkáváme v názvu *intestinum ileum*. Původ tohoto tvaru nelze hledat v latině, ale v řečtině ve slovese *eileilo* – vinu, zakřivuji (srovnej *ileus*), což je zcela v souhlasu s topografií. Výraz *ilei* (v pojmu *os ilei*) je možno chápat jako genitiv od substantivizovaného adjektiva *ileum*, *i*, *n.* – *os ilei*, vlastně *os intestini ilei*. Jedině tyto dva tvary jsou gramaticky i věcně správné. Při nesprávném tvaru *os ilii* bylo použito genitivu neexistujícího tvaru *ilium*. Při rovněž nesprávném tvaru termínu *os ileum* bylo použito adjektiva objevujícího se jediné v gramaticky správném spojení *intestinum ileum*.
2. Podobně je tomu u tvaru *psaos*, což je genitiv od *he psoa* – krajina bederní. Tohoto tvaru se může užívat jediné ve spojení s *musculus*. Galénos používal tvar *psoa* převzatý od Hippokrata, v plurálu *hai psoai*, latinizovaná forma *psoae*. A přece je tak tvrdošíjně uchovávan nesprávný tvar *psaos major*, *minor*, ba dokonce byl skloňován – genitiv: *psoadis*.

Při významové analýze se nejednou objevují případy komplikované potud, že ve složeném slově se vyskytují stejně znějící kmeny substantiv se zcela odlišným významem: *ur* z řec. *uron* = moč – *anuria*; *ur* z řec. *ura* = ocas – *anura*.

Nejasnosti mohou též vzniknout latinizováním řeckých slov bez zřetele na rozlišování písmen éta a epsilon (*meros* = díl, *méros* = stehno), ómega a omikron (*notos* = záda, *notos* = jih).

Složitou situaci způsobilo i to, že některé odborné výrazy byly přizpůsobovány pro snadnější výslovnost národním jazykům, jako italštině a španělštině: *acormium* – *acromion*. Jinde byly vynechávány jednotlivé hlásky nebo skupiny hlásek: *notomia* – *anatomia*, *orthi* – *aorta*.

Mnohé, často nesrozumitelné názvy vznikly také opisováním, zkratkami, které nahrazují celé slabiky, častým zaměňováním souhlásek, samohlásek apod., např. *coronum* – *olecranon* aj.

Špatná etymologie by mohla svádět k nesprávnému obsahovému chápání, jak dokazují četné arabismy, s nimiž se setkáváme zejména v anatomii. V některých pojmech se udrželo původní arabské znění, např. *nucha* (IP), *vena cephalica* (BIP), *vena basilica* (BIP), *vena saphena* (BIP); v jiných případech jde o názvy otrocky přeložené do latiny, např. *dura mater*, *pia mater* aj. U termínu *vena cephalica* se na první pohled vnucuje spojení názvu s řeckým slovem *kefale*. V řečtině adjektivum *kefalikos* značí vše, co se týká hlavy, a tím života, např. *pharmaca cephalica*, *emplastra cephalica* i *poena cephalica*. Ale u žádného řeckého spisovatele nenajdeme pojem *fleps kefalike*. Neznají ho ani Hippokratés a Galénos, naopak užívají pro dnešní pojem *vena cephalica* výrazů jiných; Hippokratés: *fleps echo kat ankona* (*vena externa cubiti*), Aristotelés a Galénos: *fleps omiaie* a *epomiaie* (*omos* – rameno, *epomis* – vnější část klavikuly), Celsus ve významu *vena cephalica* a *basilica* užívá tvaru *venae brachii* a Vesal má termín *humeraria*. Ale v arabském textu Avicenny *Cantica medicinae Avicennae* je výraz *al-kifal* nebo *al-kefal*, z čehož velmi pravděpodobně vzniklo slovo *cephalicus*. Není tedy odvozeno z řeckého substantiva *kefale* ani nesouvisí s arabským *ras* – hlava. Arabský pojem *kifal* nebo *kefal* začal překládat jménem *cephalica* Armegandus, překladatel Avicennových *Kantik* (1564). V minulosti však byla snaha vyložit toto spojení vztahem k hlavě takto: Bylo zvykem u arabských i křesťanských lékařů pouštět právě touto žilou, poněvadž podle jejich mínění »*abstrahit sanguinem ex capite*«.

Při výkladu etymologie hraje nemalou úlohu historická stránka, poněvadž zrcadlí vývoj oboru nebo společenské prostředí, v němž termín vznikl: *arteria*, *morbus comitialis*.

Při osvojování lékařské terminologie se musí dbát o důsledné spojování filologické stránky se stránkou obsahovou. U slov jednoduchých je vazba mezi termínem a jeho obsahem přímá a jednoznačná. U slov složených je třeba využít všech výše uvedených metod, aby jasně vynikly jednotlivé části, jež se podílejí na utváření kompozita. Jejich znalost napomáhá k určení termínů i tehdy, když všechny jejich složky nejsou po jazykové stránce známy. Jen takovýmto způsobem je možno vnést systém do osvojování nesmírně bohaté lékařské terminologie a vyhnout se přitom neužitečnému kvantitativnímu a v jádře mechanickému rozšiřování slovního fondu.

LÉKAŘSTVÍ VE STAROVĚKU

Ve starověkém Řecku patřil lékař (*iátrōs*) k démiúrgům, tj. řemeslníkům, stejně jako např. zpěváci a stavitelé. Lékařské povolání přecházelo zpravidla z otce na syna. I první lékařské školy měly rodinný charakter. Vzdělání si lékaři doplňovali cestováním. Praxi provozovali obvykle doma, často ve zvláštních, k tomu účelu zařízených místnostech, tzv. iátreích, kam pacienti docházeli k ošetřování, popř. tam byli ubytováni po dobu kratšího léčení. Někteří lékaři chodili z města do města, vyšetřovali nemocné a prováděli operace. Velmi záhy se objevili u Řeků lékaři pověřeni vykonáváním lékařské praxe městem a placení z výnosu daní. V Athénách museli takovíto lékaři na osvědčení své kvalifikace udat před městskou radou jméno své školy a svého učitele. Starali se o zdraví chudých a dohlíželi na veřejnou hygienu.

S rozvojem veřejného života se objevili vedle lékařů i zdravotníci nižšího stupně, např. gymnasté, kteří původně předcvičovali v gymnáziích, později poskytováním první pomoci při různých poraněních často získali rozsáhlé znalosti a dovednosti v chirurgii a fyzikální terapii. Zároveň s nimi působili *iátraliptai*, kteří měli původně na starosti natírání a masírování cvičenců a později pracovali jako hygienici v širším smyslu slova. Význačnější lékaři mívali při přípravě léků k ruce jako pomocníky *rhizotomy* (kořenáře).

Řecké lékařství nebylo původní. Řekové ochotně přejímali od asijských a afrických národů se starší civilizací jak znalosti z oboru lékařství, tak názory na okolní svět a jeho působení na člověka. Nejstarší prameny pro studium řeckého lékařství jsou eposy Ílias a Odysseia. Teoretické představy jsou v nich ovšem pouze v náznacích: země a voda jsou základními prvky lidského těla; nositelem života je duše, která po smrti z těla uniká. Léčení se omezuje většinou na ošetřování ran utržených v boji. Macháón a Podaleirios jsou uváděni jako skuteční lékaři, nikoli božské nebo polobožské postavy.

Lidové řecké lékařství přisuzovalo uzdravující moc některým bohům, zvláště **Asklépiovi**. V jeho chrámech, asklépieích, zbudovaných po celém řeckém světě (nejznámější stály v Epidauru a na Kóu), byl nemocným ve spánku (léčba hypnózou) vnuknut způsob léčení, který dále vykládali a prováděli kněží. Vlastními léčebnými prostředky byl pobyt na zdravém vzduchu, koupání v horských pramenech, dieta, rozptýlení a pohyb. Při Asklépiových chrámech vznikaly první lékařské školy.

Řecké lékařství se však dokázalo vymanit z nepříznivých náboženských vlivů. Řekové byli dobrými pozorovateli přírody i lidského organismu a snažili se vysvětlit přírodní jevy i poruchy zdraví na základě empirie. Opření o poznatky přírodní filozofie (fy-

zika), v níž se většinou řešily i nejobecnější otázky lékařství, učinili značné pokroky ve fyziologii, etiologii i terapii.

Myšlenkového bohatství iónské filozofie a dosavadních praktických znalostí v medicíně využil ve druhé polovině 5. století př. n. l. největší řecký lékař **Hippokratés** a jeho škola. Namísto spekulace postavil zkušenost (empirii) a teorii ověřoval pozorováním. Hippokratovci pečlivě sledovali příznaky a projevy nemocí (srovnej dnes užívaný termín *facies Hippocratica* – typický výraz tváře při akutním zánětu pobříšnice) a snažili se i zjistit příčiny chorob a stanovit prognózu. Jejich názory byly oproštěny od náboženských předsudků. Všechny nemoci vysvětlovali z přirozených příčin a soudili, že se proto dají léčit přirozenými prostředky. Spojením zkušenosti a uvažování byli vedeni ke konkrétním poznatkům a úspěšné terapii, zejména vnitřních chorob. Jejich patologie se teoreticky opírala o Empedokleovo učení o čtyřech základních živlech, kterým v lidském těle odpovídají čtyři tekutiny: krev, žlutá žluč, černá žluč, sliz (teorie humorální, lat. *humor* = tekutina). Příčinu nemocí hledali v jejich špatném poměru (*dyskrázií*). Na průběh nemoci a její terapii měla podle nich rozhodující vliv příroda (*fysis*). Úkolem lékaře bylo podporovat její léčivé účinky, a to nejen na nemocný orgán (lokální terapie), nýbrž na celé tělo. I v chirurgii dosahovali některých úspěchů. V provádění složitějších operací jim sice bránily malé vědomosti z anatomie, neznalost zastavování krve, nebezpečí infekce apod., ale léčili úspěšně zlomeniny, vymknutí i poranění všeho druhu (dodnes se užívá pro hlavový obvaz termínu *mitra Hippocratica*).

Z významných myslitelů klasické doby dal medicíně řadu podnětů v nejširším měřítku **Aristotelés** (384–322), sám syn lékaře. Učinil důležité objevy biologické, opřené o botanická a zoologická studia, a jeho dílo *Haj peri ta zóa historiai* (Zoologie) můžeme považovat za první učebnici srovnávací anatomie a fyziologie. Rovněž pokroky v embryologii se datují od něho.

Alexandrijští lékaři (lékařské školy) obohatili medicínu o další poznatky. Od příležitostných pozorování lidského těla při úrazech a balzamování přešli k podrobnějšímu studiu anatomickému při pitvách zvířat a pravděpodobně i lidských těl. Tím se v lékařství otevřela cesta pro další nové obory, např. fyziologii.

Prvními lékaři v Římě byli řečtí otroci a různí šarlatáni, často s malými odbornými znalostmi. Později přicházeli na římskou půdu zkušenější a vzdělanější lékaři, kteří přesvědčili Římány, že ne všichni si zaslouží hanlivých názvů a opovržení. Tento obrat ve veřejném nazírání na lékařství způsobil především **Asklépiadés** (1. století př. n. l.), význačný lékař, který se v patologii a terapii opíral o atomistickou teorii Epikúrova. Nemoci léčil mechanicko-fyzikálními prostředky (masáže, voda, sport, dieta). Od jeho dob – do Říma přišel nejpozději roku 91 př. n. l. – se začala medicína v Římě úspěšně rozvíjet. Zabývali se jí nejen lékaři, nýbrž i mnozí vzdělaní Římané jí vyhradili ve své literární činnosti význačné místo. Vedle M. Terentia Varrona a C. Plinia Secunda vynikl zvláště **A. Cornelius Celsus** (1. století n. l.), z jehož obsáhlého encyklopedického díla *Artes* (Vědy) se zachovala partie o lékařství, kde vykládá o zásadách starověké medicíny. I **Pliniův** spis *Naturalis historia* (Přírodověda) je cenným přínosem pro poznání antického lékařství, zejména farmakologie. Po dlouhou dobu působily práce především dvou slavných lékařů, **Rufa z Efesu** (přelom 1. a 2. století n. l.) a zvláště **Galéna** (2. století n. l.), který vytvořil z lékařství ucelený vědní systém, a to pod silným vlivem

stoické spekulace a Aristotelovy entelecheie. Hlavní význam obsáhlého dochovaného díla Galénova není v původnosti, nýbrž v tom, že vytvořil syntézu starověkého lékařského vědění a přístupně ji vyložil.

V císařské době značně vzrostl v Římě počet lékařů, a to specialistů, např. očních, ušních, ženských a zubních. V zubní technice navázali Římané na domácí etruskou tradici, doloženou četnými nálezy zubních protéz (můstky ze zlatých pásků), a ještě ji zdokonalili. Vcelku však římské lékařství po teoretické stránce nepokročilo nad úroveň řeckých lékařů.

Hlavní zásluha Římanů v oboru medicíny byla především v uplatňování zdravotních a hygienických opatření (ustanovení o pohřbívání a spalování mrtvých, péče o duševně choré ap.) a v organizaci lékařské výuky a lékařského stavu. V pozdějších dobách vysušovali bažiny, zřizovali kanalizaci, zásobili Řím zdravotně nezávadnou pitnou vodou, budovali lázně a zavedli hygienický dozor při prodeji potravin.

Sociálně ekonomický a kulturní úpadek, k němuž došlo po rozkladu římské říše, byl méně výrazný ve východních zemích, které se staly součástí byzantské říše. Na vývoj byzantské medicíny silně působila slavná lékařská škola v Alexandrii, která až do 7. století patřila k této říši. Osobní lékař císaře Juliana Apostaty Oreibasios (4. století n. l.), Alexandros z Trall (6. století n. l.) a vynikající gynekolog Paulus z Aigíny (7. století n. l.) nepřinesli sice ve svých spisech pro lékařské bádání mnoho nového, vdčíme jim však za to, že zachovali řecké kulturní bohatství pro pozdější dobu.

Vysokého stupně rozvoje dosáhla arabská medicína. Arabové se od 7. století ujali vlády nejen v Přední Asii, nýbrž rozšířili své panství dále do zemí kolem jižního pobřeží Středozemního moře. Do arabštiny byli překládáni řečtí klasikové. Překladatelé však neustrnuli na pouhé interpretaci a kompilaci, nýbrž pokoušeli se s větším nebo menším úspěchem o vlastní zpracování. Na poli praktické medicíny vynikl arabský lékař **Rhazes** (850–923), ředitel nemocnice v Bagdádu, autor více než 200 spisů z nejrůznějších oborů. Pro dějiny starověkého lékařství má obzvláštní význam jeho nejobsáhlejší spis *el-Havi* (známý pod latinským názvem *Continens*), protože se v něm uchovalo velké množství zpráv všech starověkých lékařů. Nejznámější je však lékař a filozof **Avicenna (Abú Alí ibn Síná, asi 980–1037)**, jenž se ve spise *Kánon medicíny* zabýval téměř všemi lékařskými obory. V přesném uspořádání kodifikoval arabsko-řeckou medicínu, jejíž vliv se udržel jeho zásluhou po dlouhou dobu.

Lékařské nástroje se ve starověku zhotovovaly z kostí, bronzu, železa a oceli. I nejstarší z nich překvapují účelným provedením. Archeologické nálezy ukazují, že se při jejich výrobě přihlíželo k tomu, aby se daly dobře udržovat v čistotě. Zachovaly se lékařské nástroje z doby Hippokratovy, operační nože, též s dvojím ostřím, lžičky, pinzety, kleště na kosti, katétry, háky na rány, dláta, pilky na kosti, jehly na sešívání ran, z gynekologických nástrojů poševní zrcadla, embryotomy a drtiče.

V podstatě stejné byly i lékařské nástroje římských lékařů. V Pompejích byly nalezeny lopatky, sondy, stříkačky, katétry, škrabky na kosti, sondy k vypalování ran, nůžky, zubní kleště a kleště na zubní kořeny aj.

KONCEPCE SLOVNÍKU

Znalost lékařské terminologie, její správné tvoření a užívání je nedílnou součástí medicíny. K jejímu zkvalitnění má přispět nově koncipovaný slovník.

V úvodní části slovník seznamuje s jazykovými a morfologickými normami, které musí být v odborném názvosloví respektovány, aby bylo zajištěno spolehlivé vytváření a užívání a tím i obsahové pochopení výrazu. K tomu účelu slouží zhuštěný přehled mluvnických základů.

Vlastní slovník se dělí na dvě části. První, základní část je latinsko-česká a tvoří podstatu celé práce. Vycházeli jsme z předpokladu, že znalosti starověkých jazyků (hlavně řečtiny) jsou u jednotlivých pracovníků velmi různé, často jen povrchní. Přesto je jisté – a v budoucnosti tomu nebude jinak –, že lékařské názvosloví zůstane internacionální, že bude vedle přejatých prvků z moderních jazyků nadále čerpat z fondu řeckého a latinského jazyka, a to i pro termíny nových objevů současných věd a vědecko-technického pokroku. Přednosti řečtiny i latiny nad ostatními jazyky jsou výrazné právě v odborné terminologii. Vyjadřují v sobě často vědecké teorie, vyhovují svým mezinárodním rázem světovému bádání, nemají jednostranně nacionální charakter. Termíny v této podobě jsou obecně srozumitelné, jsou přesnější, jasnější, než kdyby byly překládány, a to často násilně, do příslušného jazyka. Hlavním úsilím autorů byla proto snaha o přesnost, srozumitelnost, vnitřní pochopení formy a obsahu. Volili jsme k tomu samostatnou specifickou metodu. Nesmí být založena na mechanickém memorování, ale na racionálním osvojování. Jazyková stavba tomu musí pomáhat, poněvadž termín, který je z jazykového hlediska, tj. lexikálně i gramaticky, dobře vyložen, se snadněji zapamatuje a zafixuje.

Zvládnutí jednoduchých pojmů a jejich morfologických principů je prvním stupněm a předpokladem pro proniknutí do struktury slov odvozených, tj. rozložitelných na jednotlivé prvky, na složky základní a určující, nebo skládající se ze samostatných morfémů (determinans a determinandum). Z filologického hlediska se náplň pojmu po stránce odborné od původního znění často liší, ať už historicky, vývojově, nebo nepřesným překladem (*arteria, dura mater, pia mater*).

Předpokladem úspěchu zůstane zvládnutí určitého fondu základních složek, nejjednodušší použitelné části holého slova – *vocabulum primitivum* –, k němuž se buď připojuje afix se stabilizovaným významem, nebo je jednou ze samostatných částí – morfémů – složeného slova. Z těchto důvodů je před vlastním slovníkem uveden gramatický přehled o tvorbě a skládání termínů, který může přispět ke snadnějšímu a hlavně efektivnějšímu osvojení lékařské nomenklatury v celém rozsahu, a to jak po stránce lexikální, tak obsahové. Lépe se pochopí vzájemná integrita, formální a ob-

sahová závislost u uvedeného hesla a podle tohoto návodu a vzoru i u těch, se kterými se čtenář při studiu i při vědecké práci kdykoli setká.

Těchto metod bylo použito při tvorbě první části, latinsko-české verze. Při zpracování slovníku jsme museli počítat s nízkým stupněm vzdělání v klasických jazycích. Hesla jsou uspořádána podle latinské abecedy takto: Vlastní heslo – vytištěné tučně je v prvním pádě (nominativu), následuje druhý pád (genitiv), rod ve zkratce m. (masculinum) mužský, f. (femininum) ženský, n. (neutrum) střední. Délky jsou značeny obvyklým způsobem ležatou čárkou nad příslušnou samohláskou.

V závorkách je u složených slov vyložen prokazatelný původ (l. z latiny, ř. z řečtiny) s původním významem v gramatické úpravě. Činíme tak zásadně u každého hesla proto, aby si čtenář vždy uvědomoval, a tím i zapamatoval jeho původ a naučil se analyzovat význam termínů, s nimiž se setká a které nejsou ve slovníku zachyceny. Získanými znalostmi a dovednostmi se tak může dopracovat k efektivnějšímu studiu a bádání. Zvláštní pozornost je třeba věnovat tzv. neshodným substantivním přívlastkům (*aqua fontis*), které se do češtiny zpravidla překládají adjektivem. V latině se mohou vyskytovat v genitivu singuláru nebo plurálu.

Většina hesel má podhesla. Pro přehlednost a ve shodě s lexikografickými zásadami uplatňovanými v odborných cizojazyčných slovnících jsou všechna plně vypsána a tučně vytištěna, tedy graficky zvýrazněna, aby se usnadnilo jejich hledání, vynikla transkripce, překlad a odborný výklad. U nich upouštíme od morfologického a etymologického výkladu (je u základního hesla).

Tvaroslovné utváření pochopí čtenář podle nominativní, popř. genitivní koncovky, a podle připojených gramatických přehledů zjistí rod příslušného substantiva.

Slovník nechce a ani nemůže obsahovat všechna hesla ze všech lékařských oborů. Není to v daném rozsahu ani možné, ani účelné. Jednotlivé disciplíny jsou zastoupeny po dohodě a kontrole s jejich představiteli základními termíny, i staršími dosud užívanými v literatuře, avšak doplněny novými, nově zavedenými nebo zaváděnými.

Podstatnou část tvoří hesla anatomická a klinická, ale opět jen základní. Uživatel na podkladě praxe získané se slovníkem si musí poradit s hesly zdánlivě novými nebo přesněji konkretizovanými. V některých případech jsme se nemohli vyhnout narušení jednotky (anatomické, nozologické) charakterizované např. určitým adjektivem, participiem, jménem objevitele apod. Jsou však uváděna z metodických a lexikálních důvodů samostatně.

Po filologickém výkladu hesla následuje užívání, vžitá transkripce s českou koncovkou. Byla přitom dodržována zásada neporušovat srozumitelnost výrazu. Za překladem, převodem, pokračuje pro vysvětlení a pochopení krátká charakteristika hesla, a to hlavně tam, kde transkribovaný výraz není jednoznačně srozumitelný a vyžaduje vzhledem k filologickému rozboru a etymologii odborný výklad. Je samozřejmé, že nemůže být úplný, někdy je v rámci úspory místa až příliš stručný nebo ne zcela vyčerpávající. Byl však vždy kontrolován odborníky. Každý čtenář najde podrobný výklad v odborné literatuře.

Druhá část slovníku, česko-latinská verze, tvoří jen doplněk části první. Má ulehčit uživateli hledání příslušného českého termínu v latinském (řeckém) znění. Proto v ní není uváděn ani gramatický, ani odborný výklad. Ten je rovněž u příslušného latinského (řeckého) hesla. Má tedy sloužit k přímé a úplné informaci a pomoci zvláště v těch

případech, kdy český výraz se v odborném názvosloví vyskytuje v různých podobách a obměnách, často obsahově odlišných. Rozsah této části není vyčerpávající, nekoresponduje s latinským zněním, ale je natolik obsáhlý, aby pomohl v orientaci v lékařském názvosloví i těm, jejichž znalosti v klasických jazycích jsou minimální.

V několika případech jsou ve slovníku uvedeny anglické výrazy. Je to tehdy, když se vžily v mezinárodním lékařském názvosloví. Jedná se např. o některé zkratky, výrazy z oblasti invazivní kardiologie nebo počítačové termíny. Angličtina, stejně jako jiné jazyky, převzala mnoho výrazů z latiny. Týká se to i lékařské terminologie. Např. angl. termín *compliance*, používaný v lékařské terminologii pro označení poddajnosti plic nebo pro schopnost spolupráce nemocného při léčení, vznikl z latinského *complere* – naplnit (žádost, prosbu).

Při lexikografickém zpracování slovníku jsme použili veškeré dostupné literatury, řídili se zkušenostmi z mnoha desetiletí pedagogické a odborné práce. Využili jsme i poznatků získaných odborníky celého světa ve vědecké společnosti »*Academia linguae Latinae inter omnes gentes fovendae*« se sídlem v Římě.

Slovník by však nemohl být zpracován a vydán, kdyby se na jeho koncepci přímou pomocí neúčastnili zástupci všech lékařských oborů na 1. lékařské fakultě UK. Jsme si vědomi jejich obrovského přínosu a patří jim náš nezměrný dík.

Účinnou pomoc poskytovali i pracovníci katedry jazyků 1. LF UK ve filologických otázkách a v problematice transkripce. I jim srdečně děkujeme za pomoc a podporu při mnohaleté práci.

Jmenovitě upřímně děkujeme oběma recenzentům, prof. MUDr. Václavu Janouškovi, CSc., a odbornému asistentu Filozofické fakulty UK Josefu Bejlovcovi, kteří s nesmírnou trpělivostí a jim vlastní akribií studovali heslo za heslem, radili a navrhovali opravy k zlepšení díla. Byli jsme s nimi ve stálém pracovním kontaktu.

Nakonec děkujeme všem, kteří se zasloužili o definitivní přepis hesel. Jejich práce nebyla lehká, vezmeme-li v úvahu, že připravovat do tisku cizojazyčný, vysoce odborný text vyžadovalo velikou koncentraci, pozornost a trpělivost.

Byla to náročná práce po všech stránkách. Pracovali jsme s materiálem, který se stále vyvíjí, doplňuje a zdokonaluje. Budeme vděční uživatelům i široké veřejnosti za každý doplněk i zlepšení. Všem předem děkujeme a jejich připomínky vezmeme v úvahu.

autoři

GRAMATICKÉ POZNÁMKY

Latinská abeceda

Římané převzali abecedu prostřednictvím Etrusků od Řeků. Znali jen velká písmena (**majuskule**), malá (**minuskule**) vznikla obměnou velkých až ve středověku.

Jednotlivé hlásky se dělí na:

1. samohlásky (*vōcālēs*)
2. souhlásky (*cōnsonantēs*)

Samohlásky jsou:

- a) **jednoduché**, a to krátké nebo dlouhé:

a, e, i, o, u, y; ā, ē, ī, ō, ū, ŷ

- b) **dvojhásky** (diftongy):

ae, au, ei, eu, oe, ui

- c) **polosamohlásky**: *j, v* (od 16. století)

Souhlásky se dělí podle místa tvoření a článkování na:

- a) **plynné**: *l, r*

- b) **nosové**: *m, n*

- c) **sykavé**: *f, s*

- d) **ražené**: *b, p, d, t, g, c, q*

Výslovnost

V dnešní nepůvodní výslovnosti se vyslovují všechny znaky kromě malých výjimek stejně jako v češtině.

Délku samohlásek Římané graficky nevyznačovali. Její označení ležatou čárkou je novodobé a má sloužit jen pro nacvičení správného čtení a přesné výslovnosti.

Písmeno *i* sloužilo k označení samohlásky i souhlásky. Před samohláskou se vyslovuje jako **j**, mezi dvěma samohláskami znělo neslabičně jako **ij (jj)**:

iānua

brána

jánua

iodum

jod

jodum

iēiūnum (jējūnum)

lačník

jējúnum

maior (major)

větší

majjor

Písmeno *j*, kterého se v lékařské terminologii běžně užívá, vzniklo až v 16. století. V odborném názvosloví se vžilo a novější nomenklatury je výhradně zavádějí.

Z **dvojhhlásek** se vyslovuje jinak než v češtině

ae jako *é*:

<i>aegrōtus</i>	nemocný	égrótus
-----------------	---------	---------

oe jako (hluboké) *é*:

<i>foetor</i>	zápach	fétor
---------------	--------	-------

Obě skupiny dvojhhlásek byly až do 3. století n. l. vyslovovány jako dvojhhlásky a i dnes jsou tak v některých zemích čteny.

Nepůvodní dvojhhlásky a dvojhhlásky ve slovech řeckých je nutno vyslovovat odděleně, popřípadě je možno užít diakritických znamének:

<i>ne-uter</i>	žádný z obou	neuter
<i>ā-ēr</i>	vzduch	áér

Souhlásky

Souhláska *c* se čte jako *k*:

<i>doctor</i>	doktor	doktor
<i>acūtus</i>	prudký	akútus

Následuje-li však *e* (*ae*, *oe*, *eu*) nebo *i*, *y*, vyslovuje se *c* v naší (nepůvodní, středověké) výslovnosti jako *c*:

<i>cerebrum</i>	mozek	cerebrum
<i>acidum</i>	kyselina	acidum
<i>caeruleus</i>	modrý	céruleus
<i>coeliacus</i>	břišní	célíjakus

Značná nejednotnost je v přepisu a výslovnosti slov převzatých z jiných jazyků, zvláště z řečtiny, z jejichž bohatých kulturních a jazykových fondů odborná terminologie především čerpá.

<i>kytos</i>	buňka	kytos
<i>cytologia</i>	nauka o buňkách	cytologija
<i>leucocytus</i>	bílá krvinka	leukocytus

Souhláska *s* se mezi dvěma samohláskami a mezi samohláskou a souhláskou *m*, *n*, *r* vyslovuje obvykle jako *z*:

<i>nāsus</i>	nos	názus
<i>vēsica</i>	měchýř	vézíka
<i>mēnsis</i>	měsíc	ménzis
<i>exāmen</i>	zkouška	egzámen

Slabiky **di**, **ti**, **ni** se čtou tvrdě **dy**, **ty**, **ny**:

<i>medicus</i>	lékař	medykus
<i>tinctūra</i>	tekutina	týnktúra
<i>caninus</i>	psí	kanýnus

Slabika **ti** se před samohláskou a dvojháskou **ae** čte (podle výslovnosti z pozdější doby) jako **ci**:

<i>iūstitia</i>	spravedlnost	jústycija
<i>nātiō</i>	národ	nácijó
<i>solūtiō</i>	roztok	solúcijó

Po **s**, **t**, **x**, dlouhém **i** a v slovech řeckých se **ti** čte **ty**:

<i>bēstia</i>	zvíře	béstyja
<i>mixtiō</i>	směs	mikstyjó
<i>tōtīus</i>	celého	tótýjus
<i>aitia</i>	příčina	ajtyja

Skupina hlásek **qu** a **gu** před samohláskou se čte jako **kv**, **gv**:

<i>aqua</i>	voda	akva
<i>quīnque</i>	pět	kvínkve
<i>lingua</i>	jazyk	lingva

Skupina **ph** se vyslovuje jako **f** (opět podle výslovnosti z pozdější doby):

<i>pharynx</i>	hltan	farynks
<i>phōsphorus</i>	fosfor	fósforus
<i>diaphragma</i>	bránice	dyjafragma

Tato skupina hlásek se vyskytuje jen v termínech převzatých z řečtiny. Odpovídá řeckému znaku φ. Důslednost v přepisu není ani u tohoto písmena, ani u jiných v oficiální nomenklatuře vždy respektována.

Písmeno **ch** latinská abeceda neměla. Písmena **ch** se vyslovovala jako **kh** nebo **ch**:

<i>chorda</i>	struna	khorda (chorda)
---------------	--------	-----------------

Hlávka **h** označovala jen ostrý přídech následující samohlásky, a zněla proto slabě nebo se vůbec nevyslovovala. Zpravidla se píše, zřídka vyslovuje, v řeckých termínech po souhláse **r** na počátku slova, po zdvojeném **rr** uprostřed slova a ve skupině **th**:

<i>rhaphe</i> (i <i>raphē</i>)	šev	rafé
<i>haemorrhagia</i>	krvácení	hémoragija
<i>cirrōsis</i>	ztvrdnutí orgánu	cirhózis

Souhlávka **z** (obdobně jako samohlávka **y**) se objevuje jen ve slovech řeckých a čte se jako **z**:

<i>zoologia</i>	nauka o živočiších	zoologija
<i>zygon</i>	jařmo	zygon

Přízvuk

U dvojslabičných slov je v latině přízvuk na první slabice:

cósta žebro

cáput hlava

córpus tělo

U slov trojslabičných nebo víceslabičných je na třetí slabice od konce, je-li druhá slabika (předposlední) krátká:

médicus lékař

fěmina žena

óleum olej

Je-li předposlední slabika dlouhá, je i přízvučná:

fřactúra zlomenina

medicína lék, lékařství

coróna koruna

Označení šikmou čárkou ´ je jen pomocné.

Slabiky mohou být **dlouhé**:

- a) **přirozeně**, obsahují-li dlouhou samohlásku nebo dvojhlásku: *víta* život, *nāmus* větev, *caecus* slepý
- b) **pozicí**, mají-li sice samohlásku krátkou, za ní však následuje skupina alespoň dvou souhlásek: *colúmna* sloup, *potéstās* moc, *maxilla* horní čelist

Je-li za krátkou samohláskou souhláska ražená (*b, p, d, t, g, c, q*) s plynou (*l, r*), považuje se v próze taková slabika za krátkou:

vétebra obratel

muliebris ženský

Před skupinou souhlásek **-ns, -nf** je samohláska vždy dlouhá:

perforāns pronikající

pōns most

īnfra dole

Délka slabiky podstatně ovlivňuje přízvuk a tím i správnou výslovnost termínu. Délku je třeba respektovat a její znak – ležatou čárku zavedenou pro naši potřebu – dobře si v cvičných výrazech zapamatovat, aby se návyk správné výslovnosti pevně zakotvil.

Tvarosloví

Latinská slova se dělí, podobně jako v češtině, podle významu na deset druhů:

1. Jméno podstatné	(<i>nōmen substantivum</i>)	<i>cor</i>	srdce
2. Jméno přídavné	(<i>nōmen adiectivum</i>)	<i>lātus</i>	široký
3. Zájmeno	(<i>prōnōmen</i>)	<i>ego</i>	já
4. Číslovka	(<i>numerales</i>)	<i>quīnque</i>	pět
5. Sloveso	(<i>verbum</i>)	<i>cūrāre</i>	pečovat
6. Příslovce	(<i>adverbium</i>)	<i>bene</i>	dobře
7. Předložka	(<i>praepositio</i>)	<i>contrā</i>	proti
8. Spojka	(<i>coniunctio</i>)	<i>sī</i>	jestliže
9. Citoslovce	(<i>interiectio</i>)	<i>ecce</i>	hle
10. Částice	(<i>particula</i>)	<i>seu</i>	nebo

Některá slova mají ve větě spojení stejnou podobu, tj. tvarově se nemění. Jsou to **slova neohebná**. Patří mezi ně některé číslovky, všechna příslovce, předložky, spojky, citoslovce a částice.

Většina slov však nabývá v různých gramatických spojeních různé podoby, tj. mají schopnost tvořit z daného základu připojením různých ohýbacích přípon různé tvary; taková slova se nazývají **ohěbná** a náleží k nim jména podstatná, přídavná, zájmena, některé číslovky a všechna slovesa.

Hláskový útvar, který je všem příbuzným slovům společný a dále nerozložitelný a který je nositelem základního významu, se nazývá **slovní základ, kořen**:

nerv-us nerv

Prvky rozšiřující kořen se nazývají **kmenotvorné přípony (sufixy odvozovací)** a tvoří spolu s kořenem **kmen**:

lev-ā-tōr-um zdvihačů

U některých slov se kmen dále rozložit nedá; v nich je kmen totožný s kořenem:

lĕg-um zákonů

Sufixy nejsou vždy jednoduché, ale často jich je několik:

auc-tōr-i-tā-s vážnost

Slova, u nichž se kmen kryje s kořenem, se nazývají **slova kořenná**:

lĕx (leg + s), *pāx* (pac + s)

Ke kmenům přistupují **přípony (sufixy ohýbací)** k tvoření pádů a osob:

aur-i-um; *fid-ē-s*; *laud-ā-te*

Samohlásky *-i-*, *-ē-*, *-ā-* jsou **příznaky (themata)**.

Velmi často splynula kmenotvorná přípona s příponou ohýbací tak, že v **koncovce** tyto dvě složky již nerozeznáme: tak v dativu pl. *venīs* je koncovka stejná *-īs* (I. deklinace) jako v *nervīs* (II. deklinace).

Změny, které vznikají připínáním různých ohýbacích přípon k témuž slovnímu kmeni, se nazývají **flexe (ohýbání)**.

Flexe je dvojí:

- a) **deklinace** (dēclīnātiō), **flexe jmenná**, skloňování jmen podstatných, přídavných, zájmen a některých číslovek; ke kmenům (jmenným a zájmenným) přistupují **přípony pádové**;
- b) **konjugace** (coniugātiō), **časování sloves**; ke kmenům slovesným přistupují **přípony osobní**.

Skloňování podstatných jmen

Flexe jmenná – **skloňování** – se projevuje schopností rozlišovat pád, číslo a rod. Pádů je v latině šest. První až pátý pád je shodný s češtinou. Šestý pád má zároveň funkci lokálu i instrumentálu: např. *fēminā* ženou, *ā fēminā* od ženy, *dē fēminā* o ženě, *cum fēminā* s ženou.

Jednotlivé pády se nazývají:

1. pád	nominativ	<i>nōminātīvus</i>
2. pád	genitiv	<i>genitīvus</i>
3. pád	dativ	<i>datīvus</i>
4. pád	akuzativ	<i>accūsātīvus</i>
5. pád	vokativ	<i>vocātīvus</i>
6. pád	ablativ	<i>ablātīvus</i>

U každého substantiva je nutno si zapamatovat nominativ a genitiv jednotného čísla. Z genitivu odvozujeme slovní základ (kořen).

Číslo je dvojí:

a) jednotné	singulár	<i>singulāris</i> (totiž <i>numerus</i>)
b) množné	plurál	<i>plūrālis</i>

Některých podstatných jmen se užívá jen v singuláru (*singulāria tantum*): *valētūdō* zdraví, *aurum* zlato a jiná. Nevelký počet slov má jen plurál (*plūrālia tantum*), např. *morbillī* spalničky.

Gramatický rod je trojí:

a) mužský	<i>māsculīnum</i> (totiž <i>genus</i>)
b) ženský	<i>fēminīnum</i>
c) střední	<i>neutrum</i>

Ve slovnících se označuje rod zkratkami *m.*, *f.*, *n.* Je třeba si jej pamatovat, poněvadž se často liší od češtiny. Rod podstatného jména určuje rod jména přídavného.

Rod podstatných jmen se určuje:

- podle koncovky 1. pádu, popř. 2. pádu (rod gramatický);
- podle významu slova (rod mužský, ženský, střední).

Ke střednímu rodu patří substantiva, která nejsou ani rodu mužského, ani ženského (*neuter* – žádný z obou), a slova nesklonná, jako: *māne* ráno, *cacao* kakao a jiná.

V latině se substantiva rozdělují do **pěti deklinací (sklonění)**. Pro posouzení, do které deklinace substantivum patří, je rozhodující koncovka nominativu singuláru, event. zakončení genitivu singuláru:

<i>scapula</i>	– <i>scapulae</i>
<i>mūsculus</i>	– <i>mūscul-ī</i>
<i>tumor</i>	– <i>tumōr-is</i>
<i>genus</i>	– <i>gener-is</i>

Poněvadž pádová přípona často splynula s kmenovou hláskou tak, že obě části nelze rozdělit, uvádějí se místo přípon koncovky jednotlivých pádů. Podle hlásky, kterou se kmen končí, dělí se kmeny substantiv na **samohláskové** a **souhláskové**.

Tabulkový přehled skloňování substantiv

Deklinace	Singulár	Plurál
I. a-kmeny		
feminina	1. <i>věn-a</i> žíla	1. <i>věn-ae</i>
nom. sg. <i>-a</i>	2. <i>věn-ae</i>	2. <i>věn-ārum</i>
gen. <i>-ae</i>	3. <i>věn-ae</i>	3. <i>věn-īs</i>
	4. <i>věn-am</i>	4. <i>věn-ās</i>
	5. <i>věn-a!</i>	5. <i>věn-ae!</i>
	6. <i>věn-ā</i>	6. <i>věn-īs</i>
II. o-kmeny		
1. maskulina	1. <i>mūscul-us</i> sval	1. <i>mūscul-ī</i>
nom. sg. <i>-us</i>	2. <i>mūscul-ī</i>	2. <i>mūscul-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>mūscul-ō</i>	3. <i>mūscul-īs</i>
	4. <i>mūscul-um</i>	4. <i>mūscul-ōs</i>
	5. <i>mūscul-e!</i>	5. <i>mūscul-ī!</i>
	6. <i>mūscul-ō</i>	6. <i>mūscul-īs</i>
2. maskulina	1. <i>canc-er</i> rakovina	1. <i>cancr-ī</i>
nom. sg. <i>-er</i>	2. <i>cancr-ī</i>	2. <i>cancr-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>cancr-ō</i>	3. <i>cancr-īs</i>
	4. <i>cancr-um</i>	4. <i>cancr-ōs</i>
	5. <i>cancr-e!</i>	5. <i>cancr-ī!</i>
	6. <i>cancr-ō</i>	6. <i>cancr-īs</i>
3. neutra	1. <i>coll-um</i> krček	1. <i>coll-a</i>
nom. sg. <i>-um</i>	2. <i>coll-ī</i>	2. <i>coll-ōrum</i>
gen. <i>-ī</i>	3. <i>coll-ō</i>	3. <i>coll-īs</i>
	4. <i>coll-um</i>	4. <i>coll-ā</i>
	5. <i>coll-um!</i>	5. <i>coll-a!</i>
	6. <i>coll-ō</i>	6. <i>coll-īs</i>

III. Různoslabičné kmeny

1. maskulina a feminina nom. sg. -ō, -or, -ōs, -er, -is, -es, -l gen. -is	1. <i>operātiō</i> operace 2. <i>operātiōn-is</i> 3. <i>operātiōn-i</i> 4. <i>operātiōn-em</i> 5. <i>operātiō!</i> 6. <i>operātiōn-e</i>	1. <i>operātiōn-ēs</i> 2. <i>operātiōn-um</i> 3. <i>operātiōn-ibus</i> 4. <i>operātiōn-ēs</i> 5. <i>operātiōn-ēs!</i> 6. <i>operātiōn-ibus</i>
	1. <i>dolor</i> bolest 2. <i>dolōr-is</i> 3. <i>dolōr-ī</i> 4. <i>dolōr-em</i> 5. <i>dolōr!</i> 6. <i>dolōr-e</i>	<i>dolōr-ēs</i> <i>dolōr-um</i> <i>dolōr-ibus</i> <i>dolōr-ēs</i> <i>dolōr-ēs!</i> <i>dolōr-ibus</i>
2. neutra nom. sg. -men, -us, -ūs, -ur gen. -is	1. <i>corpus</i> tělo 2. <i>corpor-is</i> 3. <i>corpor-ī</i> 4. <i>corpus</i> 5. <i>corpus!</i> 6. <i>corpor-e</i>	1. <i>corpor-a</i> 2. <i>corpor-um</i> 3. <i>corpor-ibus</i> 4. <i>corpor-a</i> 5. <i>corpor-a!</i> 6. <i>corpor-ibus</i>

III. Stejnoslabičné kmeny (i-kmeny)

1. maskulina a feminina nom. sg. -ēs, -is gen. -is	1. <i>aur-is</i> ucho 2. <i>aur-is</i> 3. <i>aur-ī</i> 4. <i>aur-em</i> 5. <i>aur-is!</i> 6. <i>aur-e</i>	1. <i>aur-ēs</i> 2. <i>aur-ium</i> 3. <i>aur-ibus</i> 4. <i>aur-ēs</i> 5. <i>aur-ēs!</i> 6. <i>aur-ibus</i>
2. neutra nom. sg. -e, -al, -ar gen. -is	1. <i>rēt-e</i> síť 2. <i>rēt-is</i> 3. <i>rēt-ī</i> 4. <i>rēt-e</i> 5. <i>rēt-e!</i> 6. <i>rēt-ī</i>	1. <i>rēt-ia</i> 2. <i>rēt-ium</i> 3. <i>rēt-ibus</i> 4. <i>rēt-ia</i> 5. <i>rēt-ia!</i> 6. <i>rēt-ibus</i>

IV. u-kmeny

1. maskulina	1. <i>prōcess-us</i> výběžek	1. <i>prōcess-ūs</i>
nom. sg. -us	2. <i>prōcess-ūs</i>	2. <i>prōcess-uum</i>
gen. -ūs	3. <i>prōcess-uī</i>	3. <i>prōcess-ibus</i>
	4. <i>prōcess-um</i>	4. <i>prōcess-ūs</i>
	5. <i>prōcess-us!</i>	5. <i>prōcess-ūs!</i>
	6. <i>prōcess-ū</i>	6. <i>prōcess-ibus</i>
2. neutra	1. <i>gen-ū</i> koleno	1. <i>gen-ua</i>
nom. sg. -ū	2. <i>gen-ūs</i>	2. <i>gen-uum</i>
gen. -ūs	3. <i>gen-ū</i>	3. <i>gen-ibus</i>
	4. <i>gen-ū</i>	4. <i>gen-ua</i>
	5. <i>gen-ū!</i>	5. <i>gen-ua!</i>
	6. <i>gen-ū</i>	6. <i>gen-ibus</i>

V. e-kmeny

maskulina a feminina	1. <i>faci-ēs</i> tvář	1. <i>faci-ēs</i>
nom. sg. -ēs	2. <i>faci-ēī</i>	2. <i>faci-ērum</i>
gen. -ēī nebo -eī	3. <i>faci-ēī</i>	3. <i>faci-ēbus</i>
	4. <i>faci-em</i>	4. <i>faci-ēs</i>
	5. <i>faci-ēs!</i>	5. <i>faci-ēs!</i>
	6. <i>faci-ē</i>	6. <i>faci-ēbus</i>

Tabulkový přehled skloňování adjektiv

Deklinace

Vzor

I. a II.

jako subst. I. a II. deklinace

<i>mūsculus, cancer</i>	<i>longus</i>	dlouhý
<i>vēna</i>	<i>longa</i>	dlouhá
<i>collum</i>	<i>longum</i>	dlouhé
	<i>dexter</i>	pravý
	<i>dextra</i>	pravá
	<i>dextrum</i>	pravé

III.

jako substantiva III. deklinace i-kmeny

		1. trojvýchodné	
abl. sg.	<i>-ī</i>	<i>salūber</i>	zdravý
nom. a akuz. pl. n.	<i>-ia</i>	<i>salūbris</i>	zdravá
gen. pl.	<i>-ium</i>	<i>salūbre</i>	zdravé
		2. dvojvýchodné	
		<i>abdōminālis</i>	břišní (m.)
		<i>abdōminālis</i>	břišní (f.)
		<i>abdōmināle</i>	břišní (n.)
		3. jednovýchodné	
		<i>duplex</i>	dvojitý, dvojité, dvojité
		gen. <i>duplicis</i>	

Stupňování adjektiv

Komparativ se tvoří přidáním přípony *-ior* pro mužský a ženský rod, *-ius* pro střední rod místo genitivní koncovky *-ī* (u adjektiv I. a II. deklinace), *-is* (u adjektiv III. deklinace). Genitiv singuláru má pro všechny rody koncovku *-iōris*. Tím se stává komparativ vlastně dvojvýchodným adjektivem třetí deklinace a také se tak skloňuje. Jen v ablativu singuláru všech rodů má koncovku *-e*, v genitivu plurálu všech rodů *-um*, v nominativu, akuzativu, vokativu plurálu neuter koncovku *-a*.

<i>longus</i>	dlouhý	gen.	<i>long-ī</i>	
		komp.	<i>long-ior, ius</i>	delší
<i>altus</i>	vysoký	gen.	<i>alt-ī</i>	
		komp.	<i>alt-ior, -ius</i>	vyšší
<i>acer</i>	prudký	gen.	<i>acr-is</i>	
		komp.	<i>acr-ior, -ius</i>	prudší
<i>brevis</i>	krátký	gen.	<i>brev-is</i>	
		komp.	<i>brev-ior, -ius</i>	kratší
<i>recens</i>	čerstvý	gen.	<i>recent-is</i>	
		komp.	<i>recent-ior, -ius</i>	čerstvější

Superlativ se tvoří přidáním koncovky *-issimus, a, um* místo genitivní koncovky (*-ī, -is*):

<i>longus</i>	gen.	<i>long-ī</i>	
	superl.	<i>long-issimus, a, um</i>	nejdelší
<i>altus</i>	gen.	<i>alt-ī</i>	
	superl.	<i>alt-issimus, a, um</i>	nejvyšší
<i>brevis</i>	gen.	<i>brev-is</i>	
	superl.	<i>brev-issimus, a, um</i>	nejkratší
<i>recēns</i>	gen.	<i>recent-is</i>	
	superl.	<i>recent-issimus, a, um</i>	nejčerstvější

U adjektiv zakončených na **-er** tvoří se superlativ přidáním přípony **-rimus, a, um** k pozitivu nominativu singuláru maskulina:

<i>ācer</i> (<i>ācr-ior, -ius</i>)	superl.	<i>ācer-rimus, a, um</i>	nejostřejší
<i>pulcher</i> (<i>pulchr-ior, -ius</i>)	superl.	<i>pulcher-rimus, a, um</i>	nejkrásnější

Adjektiva zakončená na **-ilis, -ile** tvoří superlativ na **(-il)limus, a, um**:

<i>similis</i> podobný (<i>simil-ior, -ius</i>)	superl.	<i>simil-limus, a, um</i>	nejpodobnější
<i>facilis</i> snadný (<i>facil-ior, -ius</i>)	superl.	<i>facil-limus, a, um</i>	nejsnadnější

Srovnávaný předmět v komparativu je buď v nominativu s *quam* (= než), nebo v ablativu (srovnávacím). V češtině užíváme genitivu nebo pádu předložkového (při superlativu):

<i>nātūra est dux certior quam ars</i>	příroda je vůdce jistější než umění
<i>nātūra est dux certior arte</i>	příroda je vůdce jistější umění
<i>(os) longissimum omnium ossium</i>	(kost) nejdelší všech kostí, ze všech kostí

Není-li vyjádřen srovnávaný předmět, vyjadřuje komparativ (superlativ) vlastnost substantiva ve vyšší (nejvyšší) míře:

<i>epistula brevior, brevissima</i>	list příliš krátký, velmi krátký
-------------------------------------	----------------------------------

V lékařské terminologii se komparativ i superlativ často překládají pozitivem:

<i>mūsculus lātissimus dorsi</i>	široký sval zádoový
----------------------------------	---------------------

Několik adjektiv tvoří jednotlivé stupně od různých kmenů:

<i>bonus</i>	dobrý	<i>melior, -ius</i>	lepší
		<i>optimus, a, um</i>	nejlepší
<i>malus</i>	špatný	<i>peior, -ius</i>	horší
		<i>pessimus, a, um</i>	nejhorší
<i>magnus</i>	veliký	<i>maior, -ius</i>	větší
		<i>māximus, a, um</i>	největší
<i>parvus</i>	malý	<i>minor, us</i>	menší
		<i>minimus, a, um</i>	nejmenší
<i>multus</i>	mnohý	<i>plūs</i>	více
		<i>plūrimus, a, um</i>	nejčetnější

plūs (více) se chápe jako neutrum, genitiv je *plūris*. Jinak se pojí s genitivem substantiva: *plūs vīrium* více sil. V plurálu má platnost adjektivní a skloňuje se ve všech pádech: *plūrēs, plūra, plūrium, plūribus* atd.

Některá adjektiva buď vůbec nemají pozitiv, nebo se ho užívá zřídka. Komparativ pak často přejímá význam pozitivu:

<i>citerior</i>	přední, bližší (<i>citrā</i>)		
<i>interior</i>	vnitřní (<i>intrā</i>)	<i>intimus</i>	nejvnitřnější
<i>prior</i>	přednější	<i>prīmus</i>	nejpřednější, první
<i>propior</i>	bližší (<i>prope</i>)	<i>proximus</i>	nejbližší
<i>ulterior</i>	zadnější (<i>ultrā</i>)	<i>ultimus</i>	nejzazší
<i>exterior</i>	vnější	<i>extrēmus</i>	nejzazší
(<i>externus</i> zevní)			
<i>īnferior</i>	nižší	<i>īnfīmus, -īmus</i>	nejnižší
(<i>īnferus</i> dolní)			
<i>posterior</i>	zadnější, pozdější	<i>postrēmus</i>	poslední
(<i>posterus</i> následující)			
<i>superior</i>	hořejší	<i>summus</i>	nejvyšší
(<i>superus</i> horní)			

I takto tvořené komparativy se skloňují jako dvojvýchodná adjektiva třetí deklinace podle substantivního vzoru *tumor*.

V lékařské terminologii se komparativ *superior, inferior, anterior, posterior, major, minor* často překládá pozitivem:

<i>vēna cāva superior</i>	horní dutá žíla
<i>vēna cāva inferior</i>	dolní dutá žíla
<i>pars posterior</i>	zadní část
<i>pars anterior</i>	přední část
<i>labium majus</i>	velký pysk
<i>labium minus</i>	malý pysk

Superlativ pravidelně i nepravidelně tvořený se skloňuje jako adjektivum I. a II. deklinace.

Stupňování opisné. Adjektiva mající před *-us, -a, -um* samohlásku opisují komparativ pomocí *magis* více, superlativ pomocí *māximē* nejvíce: *dubi-us* pochybný, *magis dubius* pochybnější, *māximē dubius* nejpochybnější.

Participia

Jsou tři druhy participií:

1. participium přezenta
2. participium perfekta pasiva
3. participium futura

V lékařské terminologii se velmi běžně užívá prvních dvou:

<i>obtūrāns</i>	participium přezenta	uzavíraje	uzavírající
<i>obtūrātus</i>	participium perfekta	uzavřen	uzavřený

Obě participia se v lékařských termínech nejčastěji vyskytují jako **shodné přívlastky ve funkci adjektiv**.

Participium přezenta

se tvoří od kmene přítomného příponou *-ns* v prvním pádě singuláru. **Skloňuje se jako adjektivum III. deklinace a vyjadřuje děj probíhající v současnosti, neukončený, aktivní:**

<i>sān-āns</i>	léčící	<i>scrib-ēns</i>	píšící
<i>vid-ēns</i>	vidící	<i>audi-ēns</i>	slyšící

Ve spojení se substantivem:

<i>vertebra prōminēns</i>	obratel vyčnívající (nom. sg.)
<i>vertebrae prōminentis</i>	(gen. sg.)
<i>vertebrae prōminentēs</i>	(nom. pl.)
<i>vertebrarum prōminentium</i>	(gen. pl.)

<i>remedium corrigēns</i>	lék upravující (nom. sg.)
<i>remediū corrigentis</i>	(gen. sg.)
<i>remedia corrigentia</i>	(nom. pl.)
<i>remediōrum corrigentium</i>	(gen. pl.)

Participium perfekta pasiva

je zakončeno v prvním pádě singuláru obvykle *-tus, a, um; -sus, a, um; -xus, a, um* a **skloňuje se jako adjektivum podle I. a II. deklinace:**

<i>perforātus, a, um</i>	proděravělý
<i>laesus, a, um</i>	poškozený
<i>circumflexus, a, um</i>	ohnutý

Vyjadřuje děj v minulosti ukončený, pasivní.

Ve spojení se substantivem:

<i>morbus acquisitus</i>	nemoc získaná
<i>functio laesa</i>	činnost porušená
<i>vulnus contusum</i>	rána zhmožděná

Participium futura

má v prvním pádě singuláru koncovku **-ūrus, a, um** a **skloňuje se rovněž jako adjektiva I. a II. deklinace**:

<i>sānāt-ūrus, a, um</i>	chtěje, hodlají léčit
<i>composit-ūrus, a, um</i>	chtěje, hodlají skládat

V lékařské terminologii se vyskytuje velmi zřídka. Častější je tvar:

<i>moribundus, a, um</i>	mající zemřít
<i>doctorandus, a, um</i>	mající být promován

(Jsou to gerundivální tvary tvořené na **-ndus, a, um** a vyjadřující děj **pasivní**.)

Tvoření adverbii

U adjektiv II. deklinace tvoříme adverbia přidáním přípony **-ē** k základnímu kmenu adjektiva:

<i>longus</i>	dlouhý	gen. <i>long-ī</i>	adv. <i>long-ē</i>	dlouho
<i>altus</i>	vysoký	gen. <i>alt-ī</i>	adv. <i>alt-ē</i>	vysoko
<i>aeger</i>	nemocný	gen. <i>aegr-ī</i>	adv. <i>aegr-ē</i>	těžce
<i>bonus</i>	dobrý		adv. <i>bene</i>	dobře
<i>malus</i>	špatný		adv. <i>male</i>	špatně

Adverbia se od některých adjektiv této deklinace tvoří příponou **-ō**, např.:

<i>citō</i>	rychle	<i>crēbrō</i>	často
<i>rārō</i>	zřídka	<i>subitō</i>	náhle
<i>sērō</i>	pozdě		

U některých adjektiv má platnost adverbia akuzativ singuláru neutra na **-um**:

<i>multum</i>	mnoho	<i>nimum</i>	příliš
<i>paulum</i>	málo	<i>tantum</i>	tolik
<i>quantum</i>	kolik	<i>cēterum</i>	ostatně

Adverbia u adjektiv III. deklinace se tvoří přidáním přípony **-iter** ke kmeni:

<i>ācer</i>	kmen <i>ācr-</i>	adv. <i>ācr-iter</i>	rázně
<i>brevīs</i>	kmen <i>brev-</i>	adv. <i>brev-iter</i>	krátce
<i>simplex</i>	kmen <i>simplic-</i>	adv. <i>simplic-iter</i>	jednoduše

Adjektiva zakončená na **-ns** tvoří příslovce koncovkou **-er** ke kmeni:

<i>recēns</i>	kmen <i>recent-</i>	adv. <i>recent-er</i>	čerstvě
<i>frequēns</i>	kmen <i>frequent-</i>	adv. <i>frequent-er</i>	četně (často)
<i>facilis</i>		adv. <i>facile</i> (= ak. sg. n.)	snadno, lehce
<i>difficilis</i>		adv. <i>difficile</i>	nesnadno

Z ostatních příslovců jsou nejdůležitější:

<i>ubi</i>	kde	
<i>ibi</i>	kam	
<i>unde</i>	odkud	příslovce místa
<i>inde</i>	odtud	
<i>undique</i>	ze všech stran	

<i>saepe</i>	často	
<i>diū</i>	dlouho	
<i>statim</i>	ihned	
<i>numquam</i>	nikdy	příslovce času
<i>semper</i>	vždy	
<i>post</i>	po	

<i>ita, sic</i>	tak	
<i>quam</i>	jak	příslovce způsobu
<i>tam</i>	tak	
<i>ut</i>	jako	

Stupňování adverbíí

Za komparativ adverbíí se užívá akuzativu singuláru neutra komparativu adjektiv. Superlativ se tvoří příponou **-ē** místo genitivní koncovky superlativu adjektiv.

<i>altē</i>	vysoko	<i>altius</i>	výše	<i>altissimē</i>	nejvýše
<i>aegrē</i>	těžce	<i>aegrius</i>	tíže	<i>aegerrimē</i>	nejtížeji
<i>bene</i>	dobře	<i>melius</i>	lépe	<i>optimē</i>	nejlépe
<i>male</i>	špatně	<i>peius</i>	hůře	<i>pessimē</i>	nejhůře
<i>citō</i>	rychle	<i>citius</i>	rychleji	<i>citissimē</i>	nejrychleji
<i>crebrō</i>	často	<i>crebrius</i>	častěji	<i>creberrimē</i>	nejčastěji
<i>multum</i>	mnoho	<i>plūs</i>	více	<i>plūrimum</i>	nejvíce
<i>paulum</i>	málo	<i>minus</i>	méně	<i>minimē</i>	nejméně
<i>ācriter</i>	rázně	<i>ācrius</i>	rázněji	<i>ācerrimē</i>	nejrázněji
<i>facile</i>	snadno	<i>facilius</i>	snáze	<i>facillimē</i>	nejsnáze

Také některá adverbia, která nejsou odvozena od adjektiv, se stupňují:

<i>diū</i>	dlouho	<i>diūtius</i>	déle	<i>diūtissimē</i>	nejdéle
<i>prope</i>	blízko	<i>propius</i>	blíže	<i>proximē</i>	nejblíže
<i>saepe</i>	často	<i>saepius</i>	častěji	<i>saepissimē</i>	nejčastěji

Předložky

Latinské předložky se pojí buď se 4., nebo se 6. pádem. Předložka **in** v, do, na a **sub** pod se pojí s oběma pády.

Přehled předložek se 4. pádem

<i>ad</i>	k, do, okolo asi (u číslovek)	<i>ad dextrum</i>	napravo
		<i>ad ūsum internum</i>	k vnitřnímu použití
		<i>ad vitrum</i>	do skleničky
		<i>ad decem</i>	do deseti
<i>adversus</i>	proti	<i>adversus morbum</i>	proti nemoci
<i>ante</i>	před	<i>ante partum</i>	před porodem
<i>apud</i>	u, blízko	<i>apud aurem</i>	u ucha
<i>circā, circum</i>	okolo, asi	<i>circā, circum oculōs</i>	okolo očí
		<i>circā decem grammata</i>	asi 10 gramů
<i>contrā</i>	proti	<i>contrā dolōrēs</i>	proti bolestem
<i>extrā</i>	mimo	<i>extrā uterum</i>	mimo dělohu
<i>infrā</i>	dole, pod	<i>infrā clāviculam</i>	pod klíční kostí
<i>inter</i>	mezi	<i>inter oculōs</i>	mezi očima
<i>intrā</i>	v, uvnitř, při, v době	<i>intrā crānium</i>	v lebce
		<i>intrā operātiōnem</i>	při operaci
<i>per</i>	skrz, přes, v době	<i>per rēctum</i>	konečníkem
		<i>per diem</i>	přes den, ve dne
<i>post</i>	po	<i>post exitum lētālem</i>	po smrti
<i>praeter</i>	mimo, kromě	<i>praeter spem</i>	mimo očekávání
<i>prope</i>	blízko, při	<i>prope oculum</i>	blízko oka
<i>propter</i>	pro, kvůli	<i>propter vulnus</i>	pro ránu
<i>secundum</i>	podle	<i>secundum</i>	podle lékařových
		<i>praecepta medicī</i>	předpisů
		<i>operātiō secundum X.Y.</i>	operace podle X.Y.
<i>super</i>	nad, na	<i>super cutem</i>	na kůži
<i>suprā</i>		<i>suprā focum</i>	nad ohniskem
<i>trāns</i>	přes	<i>trāns nāsūm</i>	nosem

Přehled předložek se 6. pádem

<i>ā, ab, abs</i>	od	<i>ā capite</i>	od hlavy
		<i>ab angulō</i>	od úhlu
		<i>abs tē</i>	od tebe
<i>cum</i>	s	<i>cum formulā</i>	s udáním složení
<i>dē</i>	o, z	<i>dē remediis</i>	o lécích
<i>ē, ex</i>	z, ze	<i>ē ventriculō</i>	ze žaludku
		<i>ex aure</i>	z ucha
<i>prō</i>	pro, podle	<i>prō ūsū externo</i>	k vnějšímu použití
<i>sine</i>	bez	<i>sine aquā</i>	bez vody

Předložky se 4. i 6. pádem

<i>in</i>	kam? (akuz.) do, na kde? (abl.) v, na	<i>in vēnam</i>	do žíly
		<i>in pectore</i>	v hrudi
		<i>in brachiō</i>	na paži
<i>sub</i>	kam? (akuz.) pod kde? (abl.) pod	<i>sub scapulam</i>	pod lopatku
		<i>sub scapulā</i>	pod lopatkou

Číslovky

Číslovky se dělí na:

1. základní (*cardinālia*)
2. řadové (*ordinālia*)
3. podílné (*distribūtiva*)
4. násobné (*multiplicātiva*)
5. číselná příslovce násobná (*adverbia numerālia multiplicātiva*)

1. Číslovky základní

- a) *ūnus, ūna, ūnum* jeden, jedna, jedno
se skloňují jako adjektiva I. a II. deklinace, ale ve druhém pádě je pro všechny rody koncovka **-ius** a ve třetím pádě koncovka **-ī**:

1. p.	<i>ūnus</i>	<i>ūna</i>	<i>ūnum</i>
2. p.		<i>ūnius</i>	
3. p.		<i>ūnī</i>	
4. p.	<i>ūnum</i>	<i>ūnam</i>	<i>ūnum</i>
6. p.	<i>ūnō</i>	<i>ūnā</i>	<i>ūnō</i>

- b) *duo, duae, duo* dva

1. p.	<i>duo</i>	<i>duae</i>	<i>duo</i>
2. p.	<i>duōrum</i>	<i>duārum</i>	<i>duōrum</i>
3. p.	<i>duōbus</i>	<i>duābus</i>	<i>duōbus</i>
4. p.	<i>duōs</i>	<i>duās</i>	<i>duo</i>
6. p.	<i>duōbus</i>	<i>duābus</i>	<i>duōbus</i>

c) *trēs, trēs, tria* tři

se skloňují jako plurál adjektiv III. deklinace

1. p.	<i>trēs</i>	<i>trēs</i>	<i>tria</i>
2. p.		<i>trium</i>	
3. p.		<i>tribus</i>	
4. p.	<i>trēs</i>	<i>trēs</i>	<i>tria</i>
6. p.		<i>tribus</i>	

d) číslovky označující celá sta počínaje dvě stě se skloňují jako plurál adjektiv I. a II. deklinace

<i>ducentī, ducentae, ducenta</i>	dvě stě
<i>trecentī trecentae, trecenta</i>	tři sta
atd.	

e) tisíce – *mīlia* (pl.)se skloňují jako plurál neuter III. deklinace zakončených v 1. p. sg. na *-e* (*rēte, is, n. – pl. rētia*).Singulár *mīlle* tisíc je nesklonný jako všechny ostatní číslovky základní.

Dvě poslední číslovky v každé desítce (18 a 19, 28 a 29 atd. až 88 a 89) se tvoří odečítáním dvou nebo jedné od základní desítky, např.

*duo-dē-vīgintī, un-dē- vīgintī.*Při tvoření ostatních číslovek složených od 21 do 99 se kladou buď jednotky před desítky a spojují se spojkou *et*, nebo se kladou za desítky bez spojky, např. *ūnus et vīgintī* nebo *vīgintī ūnus*. Latinské číslovky nesklonné mají v latině funkci adjektiva, zatímco české číslovky počínaje číslovkou pět mají platnost substantiv.

	čeština	latina
ale	čtyři prsty (kdo, co)	<i>quattuor digitī</i> (kdo, co)
	pět prstů (čeho)	<i>quīnque digitī</i> (kdo, co)
	deset prstů (čeho)	<i>decem digitī</i> (kdo, co)
	dvacet prstů (čeho)	<i>vīgintī digitī</i> (kdo, co)

Substantivum se tedy v latině skloňuje spolu s číslovkou

adde decem guttās 4. p.

přidej deset kapek

frāctūra octō costārum 2. p.

zlomenina osmi žeber

Pouze celé násobky tisíce (2000, 3000, 4000 atd.) mají funkci substantiva a počítaná věc u nich stojí ve 2. p. pl.

<i>duo mīlia grammatum</i>	2000 gramů
<i>quīnque mīlia leucocytōrum</i>	5000 bílých krvinek
ale	
<i>mīlle grammata</i>	1000 gramů (není násobek)
<i>tria mīlia quadrāgintā grammata</i>	3040 gramů (není celý násobek tisíce)

2. Číslovky řadové

jsou zakončeny na **-us**, **-a**, **-um**, počínaje od číslovky 18. na **-ēsimus**, **-ēsima**, **-ēsimum**. Skloňují se jako adjektiva I. a II. deklinace.

U řadových číslovek od 13.–17. se kladou jednotky před desítku bez spojky:

<i>tertius decimus</i>	třináctý
<i>quārtus decimus</i>	čtrnáctý
<i>quīntus decimus</i>	patnáctý
<i>sextus decimus</i>	šestnáctý
<i>septimus decimus</i>	sedmnáctý

Číslovka »druhý« má dva tvary: *secundus*, *secunda*, *secundum*; *alter*, *altera*, *alterum* skloňuje se jako *ūnus*, *a*, *um*, tj. má 2. p. sg. *alterius*
3. p. sg. *alterī*

Řadovými číslovkami se v latině vyjadřují i **zlomky**:

a) pokud je číselník roven jedné, latina ho nevyjadřuje

1/4	<i>quārta pars</i>
1/6	<i>sexta pars</i> atd.
ale	

1/2 *dīmidium*, *i*, *n*. nebo *dīmidia pars*

b) je-li v čitateli číslo větší než 1, vypouští se plurál slova *pars*

3/5	<i>trēs quīntae</i> (rozuměj <i>partēs</i>)
7/9	<i>septem nōnae</i> (rozuměj <i>partēs</i>)

c) je-li číselník o jednu menší než jmenovatel, nevyjadřuje se jmenovatel a číselník je udán číslovkou základní

3/4	<i>trēs partēs</i>
4/5	<i>quattuor partēs</i>

3. Číslovky podílné

se skloňují jako plurál adjektiv I. a II. deklinace

<i>singulī</i> , <i>singulae</i> , <i>singula</i>	po jednom
<i>bīnī</i> , <i>bīnae</i> , <i>bīna</i>	po dvou

4. Číslovky násobné

se skloňují jako jednovýchodná adjektiva III. deklinace

<i>duplex</i> , <i>duplicis</i>	dvojnásobný
<i>triplex</i> , <i>triplicis</i>	trojnásobný

5. Číselná příslovce násobná

mají zvláštní tvary pro

<i>semel</i>	jednou
<i>bis</i>	dvakrát
<i>ter</i>	třikrát
<i>quater</i>	čtyřikrát

ostatní mají koncovku **-iēs**

quīnquiēs pětkrát atd.

Jako číselných příslovčí násobných na otázku »po kolikáté« se užívá též neutra číslovek řadových:

<i>primum</i>	poprvé
<i>iterum</i>	podruhé
<i>tertium</i>	potřetí
<i>quārtum</i>	počtvrté

Přehled latinských číslovek

Římská číslice	Arabská číslice	Základní číslovka	Řadová číslovka	
I	1	<i>ūnus, ūna, ūnum</i>	<i>prīmus, a, um</i>	první
II	2	<i>duo, duae, duo</i>	<i>secundus, u, um</i>	druhý
III	3	<i>trēs, trēs, tria</i>	<i>tertius, a, um</i>	třetí
IV	4	<i>quattuor</i>	<i>quārtus, a, um</i>	čtvrtý
V	5	<i>quīnque</i>	<i>quīntus, a, um</i>	pátý
VI	6	<i>sex</i>	<i>sextus, a, um</i>	šestý atd.
VII	7	<i>septem</i>	<i>septimus, a, um</i>	
VIII	8	<i>octō</i>	<i>octāvus, a, um</i>	
IX	9	<i>novem</i>	<i>nōnus, a, um</i>	
X	10	<i>decem</i>	<i>decimus, a, um</i>	
XI	11	<i>undecim</i>	<i>undecimus, a, um</i>	
XII	12	<i>duodecim</i>	<i>duodecimus, a, um</i>	
XIII	13	<i>trēdecim</i>	<i>tertius decimus</i>	
XIV	14	<i>quattuordecim</i>	<i>quārtus decimus</i>	
XV	15	<i>quīndecim</i>	<i>quīntus decimus</i>	
XVI	16	<i>sēdecim</i>	<i>sextus decimus</i>	
XVII	17	<i>septemdecim</i>	<i>septimus decimus</i>	
XVIII	18	<i>duodēvigintī</i>	<i>duodēvīcēsīmus</i>	
XIX	19	<i>undēvigintī</i>	<i>undēvīcēsīmus</i>	
XX	20	<i>vīgintī</i>	<i>vīcēsīmus</i>	
XXI	21	<i>ūnus et vīgintī (vīgintī ūnus)</i>	<i>ūnus et vīcēsīmus</i> (<i>vīcēsīmus primus</i>)	
XXII	22	<i>duo et vīgintī (vīgintī duo)</i>	<i>alter et vīcēsīmus (vīcēsīmus alter)</i>	
XVIII	28	<i>duodētrīgintā</i>	<i>duodētrīcēsīmus</i>	
XXIX	29	<i>undētrīgintā</i>	<i>undētrīcēsīmus</i>	
XXX	30	<i>trīgintā</i>	<i>trīcēsīmus</i>	
XL	40	<i>quadrāgintā</i>	<i>quadrāgēsīmus</i>	
L	50	<i>quīnquāgintā</i>	<i>quīnquāgēsīmus</i>	
LX	60	<i>sexāgintā</i>	<i>sexāgēsīmus</i>	
LXX	70	<i>septuāgintā</i>	<i>septuāgēsīmus</i>	

LXXX	80	<i>octōgintā</i>	<i>octōgēsīmus</i>
XC	90	<i>nōnāgintā</i>	<i>nōnāgēsīmus</i>
C	100	<i>centum</i>	<i>centēsīmus</i>
CC	200	<i>ducentī, ae, a</i>	<i>ducentēsīmus</i>
CCC	300	<i>trecentī, ae, a</i>	<i>trecentēsīmus</i>
CD	400	<i>quadringentī, ae, a</i>	<i>quadringentēsīmus</i>
D	500	<i>quīngentī, ae, a</i>	<i>quīngentēsīmus</i>
DC	600	<i>sescentī, ae, a</i>	<i>sescentēsīmus</i>
DCC	700	<i>septingentī, ae, a</i>	<i>septingentēsīmus</i>
DCCC	800	<i>octingentī, ae, a</i>	<i>octingentēsīmus</i>
CM	900	<i>nōngentī, ae, a</i>	<i>nōngentēsīmus</i>
M	1000	<i>mille</i>	<i>millēsīmus</i>
MM	2000	<i>duo milia</i>	<i>bis millēsīmus</i>

Číslovky podílné

<i>singulī, ae, a</i>	po jednom
<i>binī, ae, a</i>	po dvou
<i>ternī, ae, a</i>	po třech
<i>quaternī, ae, a</i>	po čtyřech
<i>quīnī, ae, a</i>	po pěti
<i>senī, ae, a</i>	po šesti
<i>septēnī, ae, a</i>	po sedmi
<i>octōnī, ae, a</i>	po osmi
<i>novēnī, ae, a</i>	po devíti
<i>dēnī, ae, a</i>	po desíti

Číselná příslovce násobná

<i>semel</i>	jednou
<i>bis</i>	dvakrát
<i>ter</i>	třikrát
<i>quater</i>	čtyřikrát
<i>quīnquies</i>	pětkrát
<i>sexies</i>	šestkrát
<i>septies</i>	sedmkrát
<i>octies</i>	osmkrát
<i>novies</i>	devětkrát
<i>decies</i>	desetkrát

Slova složená

Značnou část lékařské terminologie tvoří **slova složená**, jejichž správné rozpoznávání a analýza přispívají nejen ke snazšímu osvojení těchto složitých termínů, ale i k chápání jejich odborného obsahu. Takovéto termíny jsou nejen latinské, ale zvláště řecké, neboť řečtina tvoří bez potíží i sebedelší složeniny. Do češtiny se kompozita obvykle nepřekládají doslova, neboť otrocký překlad by byl proti duchu našeho mateřského jazyka.

Pod obecnějším pojmem »složené slovo« se rozumí obvykle jednak slova odvozená, jednak složená v pravém, užším slova smyslu.

Rozhodující je počet slovních základů:

odvozené slovo má jeden slovní základ, od něhož se tvoří další výrazy pomocí předpon neboli **prefixů** a přípon neboli **sufixů**; **složené slovo** má dva nebo více slovních základů a obvykle také **sufix**.

slova odvozená

1 slovní základ

+ prefix	<i>ad-dūcō</i>	přivádět
+ sufix	<i>cerebr-ālis</i>	mozkový
+ prefix i sufix	<i>ad-duct-or</i>	přitahovač

slova složená

2 nebo více slovních základů

+ sufix	<i>pir-i-form-is</i>	hruškovitý
	<i>cerebr-o-spīn-ālis</i>	mozkomíšní
	<i>stern-o-cleid-o-mast-oīd-eus</i>	kývač

Předpony – prefixy

Předpony se připínají před slovo a svým vlastním významem upřesňují a specifikují význam slova odvozeného.

Mohou jimi být

1. **předložky**

2. **nesamostatné částice:** *dis-* roz, ne (zápor), *re-* zpět, opět, *se-* roz-, *in-* ne (zápor)

Přehled nejdůležitějších latinských prefixů

<i>a-, ab-, abs-</i>	od, oddálení	<i>ab-dūcere</i>	odvádět
		<i>ab-ductor</i>	odtahovač
		<i>abs-cessus</i>	hlíza, absces
<i>ad-, af-, ap-, ā-</i>	při, k, v, do	<i>ad-dūcere</i>	přivádět
		<i>ad-ductor</i>	přitahovač
		<i>ad-iuvāns</i>	pomáhající
		<i>af-ferēns</i>	přinášející
<i>circum-</i>	kolem	<i>circum-dūcere</i>	vodit kolem
		<i>circum-ferentia</i>	obvod
		<i>circum-flexus</i>	ohnutý
<i>cum-, com-, cor-,</i>	s, se	<i>com-mōtiō</i>	pohyb, otřes
<i>con-, col-, co-</i>		<i>con-tortus</i>	stočený
		<i>col-laterālis</i>	pobočný, kolaterální
		<i>col-lāpsus</i>	zhroucení, kolaps
		<i>cor-rōsivus</i>	leptavý
<i>dē-</i>	s, se, z, ze, pro, od	<i>dē-scendere</i>	sestupovat
		<i>dē-pressor</i>	stlačovač
		<i>dē-ferēns</i>	odvádějící
		<i>dē-cubitus</i>	proleženina

<i>dis(s)-</i>	roz-, ne-	<i>dis-iūctus</i> <i>dis-similis</i> <i>dis-simulātiō</i> <i>di-stālis</i>	rozdělený nepodobný zastírání vzdálený
<i>ē-, ex-, ef-, ec-</i>	z, ze, vy-	<i>ex-tractum</i> <i>ex-tēnsor</i> <i>ex-itus</i> <i>ef-ferēns</i> <i>ē-molliēns</i>	výtažek natahovač odchod, smrt odvádějící změkčující
<i>extrā-</i>	mimo, vně	<i>extrā-cardiālis</i> <i>extrā-uterīnus</i> <i>extrā-laryngicus</i> <i>extrā-ordinārius</i>	mimosrdeční mimoděložní mimohrtanový mimořádný
<i>in-, im-, ī-, inc-, ir-</i>	v, na	<i>in-fūsum</i> <i>in-iectiō</i> <i>in-fectiō</i> <i>in-clīnātiō</i> <i>ir-rigātiō</i>	nálev vstříknutí, injekce nákaza sklon výplach
<i>īnfra-</i>	pod	<i>īnfra-scapulāris</i> <i>īnfra-temporālis</i> <i>īnfra-orbitālis</i> <i>īnfra-articulāris</i>	podlpatkový podspánkový podočnicový podkloubní
<i>inter-</i>	mezi	<i>inter-osseus</i> <i>inter-vertebrālis</i> <i>inter-stītium</i> <i>inter-costālis</i> <i>inter-nātionālis</i>	mezikostní meziobratlový prostor, mezera mezižební mezinárodní
<i>intrā-</i>	uvnitř	<i>intrā-crāniālis</i> <i>intrā-pelvīnus</i> <i>intrā-mūsculāris</i> <i>intrā-alveolāris</i> <i>intrā-capsulāris</i>	nitrolební v pánvi ležící nitrosvalový nitrosklípkový uvnitř pouzdra
<i>ob-, oc-, op-, o-, os-</i>	před, za, pro	<i>ob-dūcere</i> <i>ob-tūrātor</i> <i>oc-ciput</i> <i>ob-longātus</i> <i>op-positus</i>	pokrývat ucpávač týl prodloužený protilehlý, protější
<i>per-</i>	přes, skrz	<i>per-forāns</i> <i>per-acūtus</i> <i>per-cussiō</i> <i>per-tussis</i> <i>per-amārus</i>	prostupující velmi ostrý, velmi prudký proklepávání černý kašel velmi hořký

<i>prae-</i>	před	<i>prae-vertebrālis</i>	předobratlový
		<i>prae-molāris</i>	třenový
		<i>prae-nātālis</i>	předporodní
		<i>prae-pūtium</i>	předkožka
		<i>prae-scriptiō</i>	předpis
<i>prō-, prod-</i>	před, za	<i>prō-cessus</i>	výběžek, výčnělek
		<i>prō-lāpsus</i>	výhřez
		<i>prō-montōrium</i>	předhoří
		<i>prō-minēns</i>	vyčnívající
<i>re-, red-</i>	opět, znovu	<i>re-laxātiō</i>	ochablost
		<i>re-cidivus</i>	návratný
		<i>re-currēns</i>	zpětný, zpět běžící
		<i>re-infectiō</i>	nová nákaza
		<i>re-ductus</i>	redukováný
<i>sē-, sed-</i>	roz-, od	<i>sē-parātiō</i>	odloučení
		<i>sē-crētum</i>	výměšek
		<i>sē-iungere</i>	rozloučit
		<i>sē-cernere</i>	vylučovat
		<i>sē clūdere</i>	uchovávat odděleně
<i>sub-, suf-, sup-, sus-</i>	pod	<i>sub-cutāneus</i>	podkožní
		<i>sub-linguālis</i>	podjazykový
		<i>sub-stantia</i>	hmota
		<i>sus-pēnsōrius</i>	závěsný
		<i>sup-positōrium</i>	čípek
<i>super-, suprā-</i>	nad	<i>suprā-rēnālis</i>	nadledvinový
		<i>super-ficiālis</i>	povrchní, vrchní
		<i>super-aciditās</i>	překyselení
		<i>super-cilium</i>	obočí
<i>trāns-, trā-</i>	přes, za	<i>trāns-fusiō</i>	přelévání, převod (krve)
		<i>trāns-versus</i>	příčný
		<i>trāns-fixiō</i>	probodnutí
		<i>trāns-ferre</i>	přenášet
		<i>trā-icere</i> (<i>per cribrum</i>)	prosévát

Přehled nejběžnějších řeckých prefixů

Prefixy tvoří většinou předložky, řidčeji částice.

<i>ana-</i>	nahoru, opět	<i>ana-tomia</i> <i>ana-logia</i> <i>ana-biōsis</i> <i>ana-mnēsis</i>	rozřezání, anatomie obdoba oživování rozpomínání, předchorobí
<i>anti-</i>	proti, opačný účinek	<i>anti-doton</i> <i>anti-sēpticum</i> <i>anti-pŕrēticum</i>	protijed prostředek proti hnilobě prostředek proti horečce
<i>apo-</i>	do, z, po	<i>apo-physis</i> <i>apo-thēkē</i> <i>apo-stēma</i>	výrůstek na kosti lékárna hlíza
<i>dia-</i>	skrz, od sebe	<i>dia-physis</i> <i>dia-gnōsis</i> <i>dia-stolē</i>	střední část dlouhé kosti určení nemoci roztažení srdce
<i>en-, em-</i>	v, ve	<i>en-kefalos</i> <i>em-phŕsēma</i> <i>em-pŕēma</i>	mozek rozedma hnisavý zánět v uzavřené dutině tělní
<i>epi-</i>	na, nad	<i>em-bryon</i> <i>epi-dermis</i> <i>epi-blast(os)</i> <i>epi-glottis</i>	embryo, zárodek pokožka zevní zárodečný list příklopka hrtanová
<i>hyp(o)-</i>	pod, dole	<i>hypo-physis</i> <i>hypo-tonia</i> <i>hypo-trophia</i> <i>hypo-chlōrōsus</i>	podvěsek mozkový snížený tlak podvýživa chlorný
<i>hyper-</i>	nad, přes	<i>hyper-aemia</i> <i>hyper-tonia</i> <i>hyper-trophia</i> <i>(hydrogenium)</i> <i>hyper-oxydatum</i>	překrvení přetlak, vysoký tlak zbytnění
<i>kata-</i>	shora, dolů, po	<i>kata-plasma</i> <i>kata-lēpsis</i> <i>kata-rakta</i>	peroxid (vodíku) náplast, těstovitý obklad strnulost zákal šedý

<i>meta-</i>	přes	<i>meta-morphōsis</i> <i>meta-stasis</i>	proměna přenesení ložiska choroby na jiná místa v těle
<i>par(a)-</i>	při, vedle	<i>meta-bolismus</i> <i>par-ōtis</i> <i>para-plēgia</i> <i>para-doxus</i>	látková přeměna příušní žláza oboustranné ochrnutí proti očekávání (zdánlivě) protismyslný ochrnutí, obrna
<i>peri-</i>	okolo, kolem	<i>para-lysis</i> <i>peri-cardium</i> <i>peri-osteum</i> <i>peri-toneum</i> <i>peri-pheria</i>	osrdečník okostice pobříšnice obvod, okraj
<i>pro-</i>	před, dříve	<i>pro-gnōsis</i> <i>pro-phylaxis</i> <i>pro-ptōsis</i> <i>pro-blēma</i>	předvídaní ochrana před nemocí sklesnutí problém, otázka
<i>syn-</i>	s, spolu	<i>syn-thesis</i> <i>syn-desmōsis</i> <i>syn-ostōsis</i> <i>syn-ergismus</i>	spojení spojení kostí vazivem kostěný srůst kostí součinnost

Prefixy tvoří tyto částice:

<i>a-, an- (alfá privativum)-</i> ne (zápor)		<i>a-tomus</i> <i>an-ōnymus</i>	nedělitelný nejmenovaný, bezejmenný
<i>di(dis)-</i>	dvakrát	<i>an-aemia</i> <i>di-plēgia</i> <i>di-gastricus</i> <i>di-chotomia</i> (<i>kalium</i>) <i>di-chromicum</i>	chudokrevnost oboustranná obrna dvojbříškový rozdělení na dva díly draselný dvojchroman
<i>dys-</i>	značí obtíž, poruchu	<i>dys-pnoē</i> <i>dys-tonia</i> <i>dys-trophia</i>	dušnost porucha napětí porucha výživy
<i>ecto-, exō-</i>	vně, zvenčí	<i>ecto-derma</i> <i>ecto-plasma</i>	zevní zárodečný list vnější vrstva plazmy
<i>endo(n)-</i>	uvnitř	<i>endo-cardium</i> <i>endo-mētrium</i> <i>endo-genēs</i>	srdeční nitroblána děložní sliznice vznikající uvnitř těla, vnitřního původu

Přehled latinských a řeckých prefixů

Latinské prefixy	Řecké prefixy	Význam
<i>ā-, ab- (abs-)</i>	<i>apo</i>	od, oddálení, z
<i>ad- (af-, ap-, a-)</i>	<i>para</i>	při, k, do, v
<i>ante-</i>	<i>pro</i>	před
<i>circum-</i>	<i>peri, amfi</i>	kolem, okolo
<i>contrā-</i>	<i>anti</i>	proti
<i>cum- (com-, cor-, col-, co-)</i>	<i>syn (sym)</i>	s, se
<i>dē- (dēs-)</i>	<i>kata</i>	s, se, z, ze, pro, od
<i>dis- (dif-, di-)</i>	<i>dia, ana</i>	roz
<i>dis- (dif-)</i>	<i>a (an)</i>	ne (zápor)
<i>ē- (ex-, ef-)</i>	<i>ek</i>	z, ze, vy
<i>extrā-</i>	<i>exō, ekto(s)</i>	mimo, vně
<i>in- (im-, il-, ir-)</i>	<i>en (em)</i>	v, na
	<i>epi</i>	na
<i>in- (im-)</i>	<i>a (an)</i>	ne (zápor)
<i>infrā-</i>	<i>hypo</i>	pod
<i>inter-</i>	<i>dia</i>	mezi, skrz
<i>intrā-</i>	<i>endon</i>	uvnitř
<i>ob- (oc-, of-)</i>	<i>pros</i>	před, za, pro
<i>per-</i>	<i>dia</i>	mezi, skrz, přes
<i>per-</i>	<i>hyper</i>	zvýšení
<i>post-</i>	<i>meta</i>	za, po
<i>prae-</i>	<i>pro</i>	před
<i>prō-</i>	<i>pro</i>	vpřed, za, dříve
<i>re- (red-)</i>	<i>ana</i>	opět, znovu, zpět
<i>sē- (sed-)</i>	<i>dia, ana</i>	roz-, od
<i>sub- (suc-, suf-, sup, sus-)</i>	<i>hypo</i>	pod, dole, snížení
<i>super-</i>	<i>epi</i>	nad, na
<i>suprā-</i>	<i>hyper</i>	na, nad
<i>trāns-</i>	<i>meta, kata, dia</i>	přes, za

Řecká předpona *dys-* značící **zhoršení, poruchu** se v latině opisuje adjektivem *laesus*, *laesa*, *laesum* porušený.

Přípony – sufixy

Přípony odvozovací pomáhají tvořit nová slova s různým významem.

Suffixy substantiv I. a II. deklinace

<i>-ūra</i>	činnost, výsledek činnosti	<i>sūt-ūra</i> <i>curvāt-ūra</i> <i>fiss-ūra</i> <i>frāct-ūra</i> <i>mixt-ūra</i>	šev ohyb štěrbina zlomenina smíšenina
<i>-bra, -brum</i> <i>-crum, -trum</i>	nástroj, orgán	<i>tere-bra</i> <i>verte-bra</i> <i>cere-brum</i>	vrták obratel mozek
<i>-ina, -inum</i>	zaměstnání, umění, konkrétní jména	<i>medic-ina</i> <i>vāg-ina</i> <i>doctr-ina</i> <i>vacc-inum</i>	lékařství pochva věda očkovací látka
<i>-ia, -entia, -antia</i>	vlastnost, abstraktum	<i>īnsān-ia</i> <i>substant-ia</i> <i>sapient-ia</i> <i>pharmac-ia</i>	šilenství hmota moudrost lékárnická věda
<i>-mentum</i>	výsledek činnosti, prostředek	<i>medicā-mentum</i> <i>ligā-mentum</i> <i>ali-mentum</i> <i>linī-mentum</i>	lék vaz výživa mazání
<i>-ium</i>	stav, léčebný prostředek, konkrétní jména	<i>somn-ium</i> <i>vit-ium</i> <i>lab-ium</i> <i>op-ium</i> <i>gland-ula</i>	sen vada ret opium žláza
<i>-ulus, a, um</i> <i>-olus, a, um</i> <i>-culus, a, um</i>	zdrobněliny	<i>ūv-ula</i> <i>cuti-cula</i> <i>alve-olus</i> <i>rādicula</i> <i>cubulus</i>	(<i>glandium</i> žláza) čípek (<i>ūva</i> hrozen) kůžička (<i>cutis</i> kůže) plicní sklípek (<i>alveus</i> dutina) kořínek (<i>rādex</i> kořen) krychlička (<i>cubus</i> krychle)
<i>-ismus</i>	stav	<i>albin-ismus</i> <i>nicotin-ismus</i> <i>cupr-ismus</i> <i>ethyl-ismus</i>	úplné chybění barviva (melaninu) v těle otrava nikotinem otrava sloučeninami mědi otrava alkoholem

Suffixy substantiv III., IV. a V. deklinace

<i>-or</i>	nález projev	<i>dol-or</i>	bolest
		<i>tum-or</i>	nádor, zduření
		<i>cal-or</i>	teplo
		<i>rub-or</i>	zrudnutí
<i>-tor, -sor</i>	činitel	<i>adduc-tor</i>	přitahovač
		<i>extēn-sor</i>	natahovač
		<i>audī-tor</i>	posluchač
			drsnatina
<i>-itās</i>	vlastnost, postavení	<i>tūberōs-itās</i>	končetina
		<i>extrēm-itās</i>	vážnost
		<i>autōr-itās</i>	nutnost
		<i>necess-itās</i>	jakost
		<i>quāl-itās</i>	činnost
<i>-iō</i>	děj, činnost	<i>fūnct-iō</i>	ošetřování
		<i>cūrāt-iō</i>	nákaza
		<i>īnfect-iō</i>	zhmoždění
		<i>contūs-iō</i>	(z)ředění
		<i>dīlūt-iō</i>	otvor, díra
<i>-men</i>	prostředek, výsledek činnosti	<i>forā-men</i>	semeno
		<i>sē-men</i>	lék
		<i>medicā-men</i>	odchod, smrt
<i>-tus, -sus</i>	stav, pocit, děj	<i>exi-tus</i>	cit, smysl
		<i>sēn-sus</i>	porod
		<i>par-tus</i>	pohyb
		<i>mō-tus</i>	pohled, druh
<i>-iēs, -itiēs</i>	abstrakta, konkréta	<i>spec-iēs</i>	látka
		<i>matēr-iēs</i>	tvrdost
		<i>dūr-itiēs</i>	tvář
		<i>fac-iēs</i>	

Suffixy adjektiv I. a II. deklinace

<i>-eus, -neus, -āceus</i>	značí látku předmětu, vztah k předmětu	<i>oss-eus</i>	kostní
		<i>ebur-neus</i>	ze slonové kosti
		<i>papŷr-āceus</i>	papírový
		<i>cutā-neus</i>	kožní
<i>-icus, -ius, -inus, -ārius</i>	znamená příslušnost, souvislost	<i>chartā-ceus</i>	papírový
		<i>acust-icus</i>	sluchový
		<i>propr-ius</i>	vlastní
		<i>palāt-īnus</i>	patrový
<i>-ōsus, -lentus, -ōrius</i>	značí hojnost, vyjadřuje funkci	<i>corōn-ārius</i>	věčnité
		<i>aqu-ōsus</i>	vodnatý
		<i>hydr-ōsus</i>	vodný
		<i>spongi-ōsus</i>	houbovitý
		<i>pūru-lentus</i>	hnisavý

<i>-tus, -ātus</i>	opatřený něčím	<i>vīru-lentus</i>	virulentní, jedovatý
		<i>oculomōt-ōrius</i>	okohybný
		<i>dent-ātus</i>	zubatý
		<i>caud-ātus</i>	ocasatý
		<i>lūn-ātus</i>	měsícovitý
<i>-idus, -īvus</i>	označuje vlastnost, příslušnost	<i>sacchar-ātus</i>	s cukrem
		<i>barbā-tus</i>	bradatý
		<i>cal-idus</i>	teplý
		<i>frīg-idus</i>	chladný
		<i>limp-idus</i>	průzračný
		<i>aest-īvus</i>	letní

Sufixy adjektiv III. deklinace

<i>-ilis, -bilis</i>	vyjadřují možnost, způsobilost	<i>mō-bilis</i>	pohyblivý
		<i>sānā-bilis</i>	vyléčitelný
		<i>ūt-ilis</i>	užitečný
		<i>frag-ilis</i>	křehký
		<i>solū-bilis</i>	rozpustný
<i>-ilis, -ālis, -āris</i>	vyjadřují vztah, příslušnost	<i>nātūrā-lis</i>	přírodní
		<i>mort-ālis</i>	smrtelný
		<i>front-ālis</i>	čelní
		<i>capill-āris</i>	vlasový
		<i>vern-ālis</i>	jarní
<i>-āx, -īx, -ōx</i>	značí sklon k něčemu	<i>rap-āx</i>	dravý
		<i>fēl-īx</i>	šťastný
		<i>vēl-ōx</i>	rychlý
		<i>praec-ōx</i>	raný, předčasný

Řecké sufixy

Řecké sufixy se vyskytují zvláště v klinickopatologické nomenklatuře. Mají specifický význam pro označování různého druhu nemoci.

<i>-ia, gen. -iae</i>	značí onemocnění	<i>dyspeps-ia</i>	porucha trávení
		<i>epilēps-ia</i>	padoucnice
		<i>anūr-ia</i>	zástava močení
<i>-ītis, gen. -itidis</i>	označuje zánětlivé onemocnění	<i>enter-ītis</i>	zánět střev
		<i>gastr-ītis</i>	zánět žaludku
		<i>endo-card-ītis</i>	zánět srdeční
			nitroblány
<i>-iedēs, (-idēs) gen. -eidis (-idis)</i>	značí podobu	<i>xipho-idēs</i>	mečovitý
		<i>decto-idēs</i>	deltovitý
		<i>stylo-idēs</i>	bodcovitý
<i>-ōma gen. -ōmatis</i>	označuje zpravidla nádor	<i>carcin-ōma</i>	rakovina
		<i>lip-ōma</i>	nádor z tukové tkáně
		<i>fibr-ōma</i>	nádor z vaziva

<i>-ōsis</i> gen. <i>-ōsis</i>	označuje obvykle stav, povahu choroby	<i>pro-gn-ōsis</i>	předpověď průběhu nemoci
		<i>lord-ōsis</i>	vybočení páteře dopředu
		<i>kyph-ōsis</i>	vybočení páteře dozadu
		<i>neph-ōsis</i>	nezánětlivé onemocnění ledvin

Skládání slov

Slova složená mají dva nebo více slovních základů, jimiž mohou být různé druhy slov. Nejčastěji jsou to podstatná jména, přídavná jména, slovesa a číslovky. Nová složená slova vznikají co do druhu slov z jakýchkoli složek (např. substantivum z číslovky a slovesa: *primipara* prvorodička, substantivum z adjektiva a slovesa: *dextropositiō* uložení orgánu vpravo atd.); původní komponenty jejich slovní druh neovlivňují. Obvykle jsou opatřena sufixem, který určuje jejich zařazení. Ani v tom případě, když druhou složkou je substantivum a kompozitum je rovněž substantivem, nemusí původní rod druhé složky ovlivnit rod substantiva nově vzniklého, např. *bihōrium* doba dvou hodin je neutrum složené z číslovky *bis* (dvakrát) a substantiva *hōra*, *ae*, *f*.

Příklady skládání slov:

Substantivum + substantivum

<i>nāso-lacrimālis</i>	(<i>nāsus</i> + <i>lacrima</i>)	nososlnzý
<i>occipito-temporālis</i>	(<i>occiput</i> + <i>tempora</i>)	týkající se týlní a spánkové kosti
<i>sterno-costālis</i>	(<i>sternum</i> + <i>costa</i>)	týkající se hrudní kosti a žeber

Adjektivum + substantivum

<i>mal-formātiō</i>	(<i>malus</i> + <i>forma</i>)	znetvoření
<i>multi-cuspidātus</i>	(<i>multus</i> + <i>cuspis</i>)	mnohocípý
<i>multi-cellulāris</i>	(<i>multus</i> + <i>cellula</i>)	mnohobuněčný

Substantivum + sloveso

<i>ossi-ficātiō</i>	(<i>os</i> + <i>facere</i>)	kostnatění
<i>sangui-fer</i>	(<i>sanguis</i> + <i>ferre</i>)	krev vedoucí
<i>aquae-ductus</i>	(<i>aqua</i> + <i>dūcere</i>)	vodovod, mokovod

Adjektivum + sloveso

<i>dextro-positiō</i>	(<i>dexter</i> + <i>pōnere</i>)	uložení orgánu napravo
<i>extero-ceptor</i>	(<i>externus</i> + <i>capere</i>)	nervové zakončení přijímající podněty zvnějšku
<i>clāri-ficātiō</i>	(<i>clārus</i> + <i>facere</i>)	čerení

Číslovka + substantivum

<i>tri-ceps</i>	(<i>trēs + caput</i>)	trojhlavý
<i>tri-lobātus</i>	(<i>trēs + lobus</i>)	trojlaločný
<i>bi-hōrium</i>	(<i>bis + hōra</i>)	doba dvou hodin

Číslovka + sloveso

<i>prīmi-para</i>	(<i>primus + parere</i>)	prvorodička
<i>bi-partītus</i>	(<i>bis + partīre</i>)	dvojčlaločný
<i>tri-geminus</i>	(<i>trēs + gemināre</i>)	trojklaný

Číslovka + adjektivum

<i>prīmi-gravida</i>	(<i>primus + gravis</i>)	žena poprvé těhotná
<i>terti-gravida</i>	(<i>tertius + gravis</i>)	žena potřetí těhotná
<i>quīnti-gravida</i>	(<i>quintus + gravis</i>)	žena popáté těhotná

O skládání řeckých slov platí stejná pravidla jako o kompozitech latinských.**Příklady řeckých slov složených**

<i>mono-saccharidum</i>	(<i>monos + sakcharum</i>)	jednoduchý cukr
<i>megalo-mania</i>	(<i>megas, gen. megalū + mania</i>)	velikášství
<i>micro-bio-logia</i>	(<i>mikros + bios + logos</i>)	mikrobiologie
<i>nephro-pathia</i>	(<i>nefros + pathia</i>)	blíže neurčené onemocnění ledvin
<i>cephal-algia</i>	(<i>kefalē + algos</i>)	bolest hlavy
<i>phago-cytus</i>	(<i>fagein + kytos</i>)	fagocyt, buňka schopná fagocytózy
<i>pharmaco-therapia</i>	(<i>farmakon + therapiā</i>)	léčení pomocí léků
<i>poly-morphismus</i>	(<i>polys + morfē</i>)	mnohotvárnost
<i>electro-cardio-graphia</i>	(<i>elektron + kardiā + grafein</i>)	zaznamenávání elektrických potenciálů srdce
<i>pseudo-cystis</i>	(<i>pseudēs + kystis</i>)	nepravá, rozpadová dutina
<i>erythro-cyto-phagus</i>	(<i>erythros + kytos + fagein</i>)	buňka schopná pohlcovat červené krvinky
<i>mono-plēgia</i>	(<i>monos + plēgē</i>)	ochrnutí jedné končetiny
<i>di-plēgia</i>	(<i>dis + plēgē</i>)	oboustranná obrna určité části těla
<i>tri-plēgia</i>	(<i>treis + plēgē</i>)	ochrnutí tří končetin
<i>tetra-plēgia</i>	(<i>tetares + plēgē</i>)	ochrnutí všech čtyř končetin
<i>hēmi-plēgia</i>	(<i>hēmi + plēgē</i>)	ochrnutí jedné poloviny těla
<i>thōrāco-laparotomia</i>	(<i>thōrāx + laparā + tomē</i>)	otevření břišní a hrudní dutiny
<i>cheilo-schisis</i>	(<i>cheilos + schizis</i>)	vrozený rozštěp horního rtu
<i>splēno-megalia</i>	(<i>splēn + megas, gen. megalū</i>)	chorobně zvětšená slezina
<i>thrombo-cyto-penia</i>	(<i>thrombos + kytos + peniā</i>)	nedostatek krevních destiček
<i>pneumo-haemo-rrhagia</i>	(<i>pneumōn + haima + rrhagein</i>)	plicní krvácení

<i>angio-sclērōsis</i>	(<i>angeion</i> + <i>sklērōs</i>)	ztvrdnutí cév
<i>gastro-entero-anastomōsis</i>	(<i>gastēr</i> + <i>enteron</i> + <i>anastomōsis</i>)	chirurgické spojení žaludku s tenkým střevem
<i>iso-meria</i>	(<i>isos</i> + <i>meros</i>)	označení pro sloučeniny stejného poměrového složení
<i>chondro-genesis</i>	(<i>chondros</i> + <i>genesis</i>)	vznik a vývoj chrupavky
<i>cholē-cysto-jējūno-stomia</i>	(<i>cholē</i> + <i>kystis</i> + <i>jējūnum</i> + <i>stoma</i>)	chirurgické vyústění žlučníku do lačnicku
<i>hēpato-ptōsis</i>	(<i>hēpar</i> + <i>ptōsis</i>)	snížení jater
<i>pān-dēmia</i>	(<i>pān</i> + <i>dēmos</i>)	epidemie rozšířená po rozsáhlém území
<i>micro-sōmia</i>	(<i>mikros</i> + <i>sōma</i>)	nápadně malá tělesná výška
<i>meso-sōmia</i>	(<i>mesos</i> + <i>sōma</i>)	střední, průměrná tělesná výška
<i>macro-sōmia</i>	(<i>makros</i> + <i>sōma</i>)	obří vzrůst

Hybridní slova

Jsou vytvořena z prvků dvou různých jazyků, v lékařské terminologii z latiny a řečtiny.

Jsou to slova:

1. odvozená řeckými prefixy nebo sufixy od slov latinských

<i>dys-functiō</i>	porušená funkce
<i>appendic-itis</i>	zánět červovitého výběžku slepého střeva

2. odvozená latinským prefixem či sufixem od řeckého základu

<i>dis-harmonia</i>	disharmonie, nesouzvuk
<i>mastoīd-eus</i>	bradavkový

3. složená z latinského a řeckého základu

<i>cheilo-gnatho-palāto-schisis</i>	vrozený rozštěp horního rtu, čelisti a tvrdého patra
-------------------------------------	--

Příklady hybridních slov

<i>lympho-grānulōma</i>	(<i>lymfā</i> , ř. + <i>grānulūm</i>)	granulom postihující mízní uzliny
<i>macro-focālis</i>	(<i>makros</i> , ř. + <i>focus</i>)	velkožiskový
<i>gingīvo-stomatitis</i>	(<i>gingiva</i> + <i>stoma</i> , ř.)	zánět dásňové a ústní sliznice
<i>cancero-phobia</i>	(<i>cancer</i> + <i>fobos</i> , ř.)	chorobný strach z rakoviny
<i>ōvārio-tomia</i>	(<i>ōvārium</i> + <i>tomē</i> , ř.)	chirurgické protěti vaječníku
<i>ōvārio-hyster-ectomia</i>	(<i>ōvārium</i> + <i>hysterā</i> , ř. + <i>ektomē</i> , ř.)	vyneutí vaječníku a dělohy
<i>pseudo-tumor</i>	(<i>pseudēs</i> , ř. + <i>tumor</i>)	nepравý nádor
<i>macro-cellulāris</i>	(<i>makros</i> , ř. + <i>cellula</i>)	velkobuněčný
<i>dermato-venero-logia</i>	(<i>derma</i> , ř. + <i>venus</i> + <i>logos</i> , ř.)	nauka o chorobách kožních a pohlavních
<i>poly-valēns</i>	(<i>polys</i> , ř. + <i>valēre</i>)	mnohamocný, vícemocný

Řecká abeceda

	Písmeno velké, malé		Hláška	Jméno	
1.	<i>A</i>	<i>a</i>	<i>a</i>	<i>ἄλφα</i>	alfa
2.	<i>B</i>	<i>β</i>	<i>b</i>	<i>βῆτα</i>	béta
3.	<i>Γ</i>	<i>γ</i>	<i>g</i>	<i>γάμμα</i>	gamma
4.	<i>Δ</i>	<i>δ</i>	<i>d</i>	<i>δέλτα</i>	delta
5.	<i>E</i>	<i>ε</i>	<i>e</i>	<i>ἑψιλόν</i>	epsilon
6.	<i>Z</i>	<i>ζ</i>	<i>d(z)</i> (pův. zd)	<i>ζῆτα</i>	(d)zéta
7.	<i>H</i>	<i>η</i>	<i>é</i>	<i>ἦτα</i>	éta
8.	<i>Θ</i>	<i>θ</i>	<i>th</i>	<i>θῆτα</i>	théta
9.	<i>I</i>	<i>ι</i>	<i>i</i>	<i>ἰῶτα</i>	ióta
10.	<i>K</i>	<i>κ</i>	<i>k</i>	<i>κάππα</i>	kappa
11.	<i>Λ</i>	<i>λ</i>	<i>l</i>	<i>λά(μ)βδα</i>	la(m)bda
12.	<i>M</i>	<i>μ</i>	<i>m</i>	<i>μῶ</i>	mý
13.	<i>N</i>	<i>ν</i>	<i>n</i>	<i>νῶ</i>	ný
14.	<i>Ξ</i>	<i>ξ</i>	<i>ks</i>	<i>ξῖ</i>	ksí
15.	<i>O</i>	<i>ο</i>	<i>o</i>	<i>ὀμῖχρον</i>	omikron
16.	<i>Π</i>	<i>π</i>	<i>p</i>	<i>πί</i>	pí
17.	<i>P</i>	<i>ρ</i>	<i>r</i>	<i>ῥῶ</i>	ró
18.	<i>Σ</i>	<i>σ, ς</i>	<i>s</i>	<i>σίγμα</i>	sígma
19.	<i>T</i>	<i>τ</i>	<i>t</i>	<i>ταῦ</i>	tau
20.	<i>Υ</i>	<i>υ</i>	<i>y</i>	<i>ὑψιλόν</i>	ýpsilon
21.	<i>Φ</i>	<i>φ</i>	<i>f</i> (původ. ph)	<i>φῖ</i>	fí
22.	<i>X</i>	<i>χ</i>	<i>ch</i> (pův. kh)	<i>χῖ</i>	chí
23.	<i>Ψ</i>	<i>ψ</i>	<i>ps</i>	<i>ψῖ</i>	psí
24.	<i>Ω</i>	<i>ω</i>	<i>ó</i>	<i>ὠμέγα</i>	ómega

Pozn.: σ se píše na začátku a uprostřed slov, ς na konci

Řecká abeceda má 24 písmen (znaků), z nichž většina (17) se výslovností shoduje s výslovností českou: α zní a, β b, γ g, δ d, ε e, ι i, κ k, λ l, μ m, ν n, ο o, π p, ρ r, σ s, τ t, υ y.

1. Samohlásky α, ι, υ mohou zastupovat samohlásky dlouhé i krátké (délka se zvláště neoznačuje): καρδία kardyjá, κρανιον krányjon, λίπος lipos, νεφρίτις nefrýtis, κύστις kystis, πῶρ pyr.

Jen krátké e má zvláštní znak ε, dlouhé é η: σκέλος skelos, σπλήν splén, krátké o ο, dlouhé ó ω: πλωρός pylóros.

Dvojhlasčky αι, ει, οι, zní aj, ej, oj: σφαῖρα sfajra, κλείς klejs, οἶδημα ojdéma; dvojhlasčky αυ, ευ, ηυ, ου zní au, eu, éu, ú: τραῦμα trauma, πλευρά pleura, ὀδούς odús.

2. Souhlásky δ, ρ, ν zní vždy tvrdě: δέρμα derma, ὀστέον osteon, νεός neos; souhláska γ před γ, κ ζ, χ zní jako české n: ἀγγεῖον angejon, ἐγκέφαλος enkefalos, φαρυγξ farynx, βρογχος bronchos.

Složené souhlásky se vyslovují: ζ dz, ξ ks, ψ ps: ζυγόν dzygon, ξίφος ksifos, ψοάς psoas.

Aspirované souhlásky (tj. s přídechem h) se vyslovují θ th, χ ch, φ f: θάνατος thanatos, χολή cholé, διάφραγμα dyjafragma.

3. Samohlásky a dvojhlásky mají na počátku slova znamení tzv. přídechu, buď jemného ’, který nemá zvláštní zvuk, nebo přídechu ostrého ‘, který zní jako naše h: ἄγω agó, αἶμα hajma, ἑρπης herpés.

Také náslovné ρ má vždy znamení přídechu ostrého, který se nevyslovuje: ῥευμα reuma; dvojité ρρ ve středoslóví je buď bez přídechu, nebo má přídech dvojí: na prvním ρ přídech jemný, na druhém ρ přídech ostrý – κατάρρροος katarroos.

V řeckých slovech se označuje i přízvuk, a to ostrý znaméním ’ a tzv. průtažný znaméním ~. Přízvuk ostrý může být na jedné ze tří posledních slabik, ať dlouhých nebo krátkých, přízvuk průtažný jen na slabikách dlouhých, a to jen na jedné ze dvou posledních.

Mnohé řecké odborné výrazy se latinizovaly jak v transkripci, tak ve výslovnosti. Jednotlivé grafémy se přepisují takto: αι ae (sphaera), οι oe (oedema); nerozlišuje se délka o o–ω, dvojhlásky ου se píše vždy u; souhlásky θ th (thyreos), χ ch (cholé), φ ph (phalanx), ζ z (eczema), ξ x (larynx), ψ ps (psoas); před k, g, x, ch se píše místo písmene γ vždy n. – Přídech ostrý na ρ se přepisuje, ale nevyslovuje se h: rheuma (vyslov reuma), catarrhus (vyslov katarus); jen na počátku slov začínajících souhláskou se vypisuje a vyslovuje h: haema (ř. αἷμα), hydór (ř. ἵδωρ), hymén (ř. ὑμήν).

Ujasnění původu termínu z toho či onoho jazyka vede ke správnému pochopení obsahu, ale i ke správné transkripci a výslovnosti.

Přehled řeckých číslovek

Arabská číslovka	Základní číslovka	Řadová číslovka	Číselná příslovce násobná
1	<i>heis, mia, hen</i>	<i>prōtos, ē, on</i>	<i>hapax</i>
2	<i>dyo</i>	<i>deuteros, a, on</i>	<i>dis</i>
3	<i>treis, tria</i>	<i>tritōs, ē, on</i>	<i>tris</i>
4	<i>tettares, a</i>	<i>tetartos</i>	<i>tetrakis</i>
5	<i>pente</i>	<i>pemptos</i>	<i>pentakis</i>
6	<i>hex</i>	<i>hektos</i>	<i>hexakis</i>
7	<i>hepta</i>	<i>hebdomos</i>	<i>heptakis</i>
8	<i>oktō</i>	<i>ogdoos</i>	<i>oktakis</i>
9	<i>ennea</i>	<i>enatos</i>	<i>enakis</i>
10	<i>deka</i>	<i>dekatos</i>	<i>dekakis</i>
11	<i>hendeka</i>	<i>hendekatos</i>	<i>hendekakis</i>
12	<i>dōdeka</i>	<i>dōdekatos</i>	<i>dōdekakis</i>
13	<i>treis kai deka</i>	<i>tritōs kai dekatos</i>	<i>triskaidekakis</i>
14	<i>tettares kai deka</i>	<i>tetartos kai dekatos</i>	<i>tettareskaidekakis</i>
15	<i>pentekaideka</i>	<i>pemptos kai d.</i>	<i>pentekaidekakis</i>
16	<i>hekkaideka</i>	<i>hektos kai d.</i>	<i>hekkaidekakis</i>
17	<i>heptakaideka</i>	<i>hebdomos kai d.</i>	<i>heptakaidekakis</i>

18	<i>oktōkaideka</i>	<i>ogdoos kai d.</i>	<i>oktōkaidekakis</i>
19	<i>enneakaideka</i>	<i>enatos kai d.</i>	<i>enneakaidekakis</i>
20	<i>eikosi (n)</i>	<i>eikostos, ē, on</i>	<i>eikosakis</i>
21	<i>heis kai eikosi</i>	<i>heis kai eikostos</i>	<i>eikosakis hapax</i>
22	<i>dyo kai eikosi</i>	<i>deuteros kai eik.</i>	<i>eikosakis dis</i>
30	<i>triákonta</i>	<i>triākostos</i>	<i>triākontakis</i>
40	<i>tettarakonta</i>	<i>tettarakostos</i>	<i>tettarakontakis</i>
50	<i>pentēkonta</i>	<i>pentēkostos</i>	<i>pentēkontakis</i>
60	<i>hexēkonta</i>	<i>hexēkostos</i>	<i>hexēkontakis</i>
70	<i>hebdomēkonta</i>	<i>hebdomēkostos</i>	<i>hebdomēkontakis</i>
80	<i>ogdoēkonta</i>	<i>ogdoēkostos</i>	<i>ogdoēkontakis</i>
90	<i>enenēkonta</i>	<i>enenēkostos</i>	<i>enenēkontakis</i>
100	<i>hekaton</i>	<i>hekatostos</i>	<i>hekatontakis</i>
200	<i>diākosioi, ai, a</i>	<i>diākosioistos</i>	<i>diākosiakis</i>
300	<i>triākosioi</i>	<i>triākosioistos</i>	<i>triākosiakis</i>
400	<i>tetrakosioi</i>	<i>tetrakosioistos</i>	<i>tetrakosiakis</i>
500	<i>pentakosioi</i>	<i>pentakosioistos</i>	<i>pentakosiakis</i>
600	<i>hexakosioi</i>	<i>hexakosioistos</i>	<i>hexakosiakis</i>
700	<i>heptakosioi</i>	<i>heptakosioistos</i>	<i>heptakosiakis</i>
800	<i>oktakosioi</i>	<i>oktakosioistos</i>	<i>oktakosiakis</i>
900	<i>enakosioi</i>	<i>enakosioistos</i>	<i>enakosiakis</i>
1000	<i>chīlioι, ae, a</i>	<i>chīliostos</i>	<i>chīliakis</i>
2000	<i>dischīlioι</i>	<i>dischīliostos</i>	<i>dischīliakis</i>
3000	<i>trischīlioι</i>	<i>trischīliostos</i>	<i>trischīliakis</i>
10 000	<i>mýrioι</i>	<i>mýriostos</i>	<i>mýriakis</i>
<i>haplūs</i>	jednoduchý	<i>diplasios</i>	dvojnásobný
<i>diplūs</i>	dvojitý	<i>triplasios</i>	trojnásobný
<i>triplūs</i>	trojitý	<i>tetraplasios</i>	čtyřnásobný
<i>dekaplūs</i>	desaterý	<i>dekaplasios</i>	desateronásobný
<i>hē monas</i>	jednotka, jedna	<i>hē dekas</i>	desítka, deset
<i>hē trias</i>	trojka, tři	<i>hē chīlias</i>	tisíc
<i>hē tetras</i>	čtveřice, čtyři	<i>hē mýrias</i>	deset tisíc

LATINSKÉ ZÁKLADY LÉKAŘSKÉ TERMINOLOGIE

A

-abulum

acetabulum miska, jamka

acer

acerbo, acerbare, acerbatus zhoršit

acer ostrý, špičatý

acerbus ostrý, kyselý, bolestivý

acet-, acid-

aceo, acere být ostrý, kyselý

acetabulum původně miska na ocet,
pánvička, jamka kyčelního kloubu

acin-

acinus, acinum zrnko hroznu, lalůček

acinosus hroznovitý

acu-

acuo, acuere, acutus ostřit

acutus ostrý, špičatý, prudký

adep-, adip-

adeps, adipis tuk

adiposus tučný

adolesc-, adult-

adolesco, adolescere, adultus dospívat

adolescentia dospívání

aeger nemocný

aegresco, aegrescere onemocnět

aegritudo nemoc, trápení

aegrotus nemocný, churavý

aen-

aeneus kovový, bronzový

aenum kotel, kotlík

aequ-

aequus rovný

aequitas rovnost

aequator rovník

aer-

aes, aeris kov

aereus kovový

aerugo kov, rez, závit

aeruginosus pokrytý měděnkou, zrezavělý

aest-

aestus teplo

aestas léto

aestivus letní

aet-

aetas, aetatis věk

coaetaneus současník

ag-

agito, agitare, agitatus hnát

ago, agere, actus dělat, hnát, jednat

agens působící, účinný

actio činnost

agilis hybný, hbitý

agitans sem tam se pohybující

agitatio pohyb

al-

ala křídlo

alaris patřící ke křídlu, křídlovitý

alb-

albus bílý

albumen bílek

alg-

algeo, algere mrznout

algidus studený

algor chlad, zima

alim-, alt-

alo, alere, altus, alitus živit, posilovat

alimentum výživa, výživné

exaltatio vzrušení

alt-

alter jeden ze dvou, druhý

alterno, alternare, alternatus střídát

alternans střídavý, měnivý

alv-

alvus břicho, žaludek

alveus dutina

alveolus malá dutina, lůžko, sklípek

am-, amb-

ambulo, ambulare, ambulatus chodit

ambulans chodící, nemocný chodící na

ambulantní ošetření

ambigu-

ambiguus obojetný
ambiguitas obojetnost

amp-

amputo. amputare. amputatus odnímat
amputatio snesení, odnětí

ampl-

amplus široký
amplitudo šíře, velikost

anal-

anus kruh, řiť
anulus kroužek
analís patřící k řiti
anularis kruhovitý
anulatus kruhy opatřený

ang-

ango, angere svírat
anxietudo úzkostlivost
anxietas úzkost
angor sklíčenost
anxius sklíčený

angui-

anguis had
anguilla úhoř

angul-

angulus roh
angularis rohový
angulatus rohy opatřený

angust-

angustus úzký
angustiae úžina

anim-

animo, animare, animatus oživit
anima vzduch, dech
animal živočich
animalis živočišný
animans dýchající, živý
animosus bouřlivý, prudký

ann-

annus rok
annuus roční

ans-

ansa rukověť; příležitost
ansatus dopředu opřený
anser husa
anserinus husí

apert-

aperio, aperire, apertus otvírat
apertura otvor
apertus otevřený

apic-

apex hrot
apicalis špičatý

apicatus hrotem opatřený

apt-

apto, aptare, aptatus připravit
aptus schopný
adaptare přizpůsobit
adaptatio přizpůsobení

aqu-

aqua voda
aqueus vodnatý
aquaticus vlhký
aquaeductus vodovod

arb-

arbor strom
arbor vitae strom života
arboreus stromový
arbustum stromoví

arc-

arceo, arcere uzavírat
arcus oblouk
arcualis obloukovitý
arcuatus obloukovitý, křivý

aren-

arena písek
arenaceus písčitý

argent-

argentum stříbro
argentatus postříbřený
argenteus stříbrný

arm-

arma zbraň
armatus ozbrojený

ars-, art-

ars, artis umění
artificium dovednost
artificialis umělý
artefactus uměle vytvořený

arter-

arteria tepna
arterialis tepenný

artic-

articulus, articulatio kloub
articularis kloubní

atr-, atrio-

atrium předsín, síň
atrialis předsíňový, síňový

audi-

audio, audire, auditus slyšet
auditivus sluchový
auditus sluch
auditorium posluchárna, posluchačstvo

aug-

augeo, augere, auctus růst
augmentum zvětšení

auxinum růstový stimulátor rostlin

augur-

auguro, augurare, auguratus věštit

auguratio věštění

inauguratio uvedení v úřad

aur-

aurum zlato

aureus zlatý

auratus pozlacený

aur-

auris ucho

auricula ouško

auricularis ušní

auscult-

ausculto, auscultare, auscultatus poslouchat,
vyšetřovat poslechem

auscultatio vyšetřování poslechem

autumn-

autumnus podzim

autumnalis podzimní

av-

avus předeek

atavus prapředeek

atavismus přežití

avid-

avidus dychtivý

aviditas dychtivost, touha

axil-

axilla podpaží, jamka podpažní

axillaris podpažní

ax-

axis osa, deska, čepovec

axon osový vlákno (nervové)

B**bacill-**

baculum hůl, tyč

bacillum tyčinka

bacillaris vyvolaný bacily

baln-

balneum koupel

balnearia koupelny

barb-

barba vous

barbatus vousatý

barbula vousky

bi-, bin-, bis-

bis dvakrát

bini po dvou

biceps dvojhlavý

bib-

bibo, bibere pít

bibitio nápoj

bil-

bilis žluč

biliosus bohatý na žluč

blaes-

blaesus šišlavý, breptavý

blaesitas šišlavost

botul-

botulus střevo, jelito

botulismus otrava klobásovým jedem

brach-

brachium paže

brachialis pažní

bracherium kýlní pás

buc(c)-

bucca tvář

buccalis tvářový, lícní

buc(c)inator (musculus) tvářový (sval)

bulb-

bulbus cibule, koule

bulbiformis cibulovitý, kulovitý

bull-

bulla měchýř, puchýř

bullosus puchýřový

burs-

bursa měšec na peníze, vak, váček

bursalis váčkový

C**cad-**

cado, cadere, casurus padat

caducus padavý

casus pád, případ

caec-

caecus slepý

caecitas slepost

caes-, cid-, cis-

caedo, caedere, caesus řezat

caedes zabiti

(in)cisio naříznutí

incisivus (dens) řezák

cal-

caleo, calere pálit

calefacio, calefacere ohřívát

calidus teplý

calor teplo

call-

calleo, callere mít tvrdou kůži

callum mozol

callosus mozolovitý

calc-

calx vápno

calcium vápník

calcaria vápno

calx pata

calcar ostruha

calcarinus ostruhový

calic-

calix pohár

caliculus pohárek

calv-

calvus holý

calvities plešatost

calvitium pleš

cann-, canal-

canna rákos, třtina

canalis roura, otvor

canc-, cancer-

cancer rak

cancerisatio zvrhnutí

cancerogenes vyvolávající rakovinu

cand-

candeo, candere lesknout se

candidus bílý, čistý

candor bělost, záře

can-, canin-

canis pes

caninus (dens) špičák

canus bělovlasý

canities zblélání, zešedivění vlasů

cap-, capt-, ceps-

capio, capere, captus chápat

captivus zajatý

captio chytání, úskok

captus chápání

capill-

capillus vlas

capillaris vlasový

capillatus vlasatý

capit-, ceps-

caput hlava

capitalis hlavový

capitatus hlavatý

capitulum hlavička

capitium obvaz na hlavu

caps-

capsa schránka

capsula pouzdro

capsularis pouzdrový

carb-

carbo uhlí

carboneum uhlík

carbunculus karbunkl, karbunkulus, útvar

vzniklý splynutím několika nežitů

carbonisatio zuhelnatění

carc-

carcer vězení

incarceratio uvěznění, uskřinutí

incarceratus uskřinutý

cari-

caries hniloba, kaz

cariosus zetlelý, hnilobný

carn-, carunc-

caro, carnis maso

caruncula kousek masa, bradavička

carneus masový

carnosus masitý

cartilag-

cartilago chrupavka

cartilagineus chrupavkový

cartilaginosis bohatý na chrupavky

case-

caseus sýr

caseosus sýrovitý

cast-, castr-

castro, castrare, castratus vyklestit

castratio vynětí pohlavních žláz

castratus jedinec bez pohlavních žláz

caud-

cauda ocas

caudalis dolní

caudatus ocasatý

cav-

caveo, cavere, cautus střežit se

cave! střež se!

cautus opatrný

cautela záruka

cautio opatrnost, záruka

cav-, cavern-

cavo, cavare, cavatus hloubit

cavum dutina

cavitas vyhloubení

cavus dutý

caverna dutina

cavernosus bohatý na dutiny

ced-

cedo, cedere, cessus kráčet

cessio odstoupení

cessatio ustávání

accessorius přídatný

recessivus ustupující

cel-

celer rychlý

celeritas rychlost

cell-

cella komůrka
cellula buňka
cellularis buněčný
cellulatio buněčnost

cer-

cera vosk
cereus voskový
cerumen ušní maz

cerebr-

cerebrum mozek
cerebellum mozeček
cerebralis mozkový
cerebellaris mozečkový

cern

cerno, cernere, cretus tříbit, oddělovat
excretio vylučování

cerv-

cervix krk, krček
cervicalis krční, patřící ke krku

cicatr-

cicatrix jizva
cicatratio zjizvení
cicatriculum jizvička

cil-

cilium oční víčko (původně), řasa
ciliaris řasový, patřící k řasám

cing-

cingo, cingere, cinctus opásat
cingulum pletenec

cin-

cinis popel
cinereus popelavý

circ-

circus kruh
circulus kruh, kolo
circulatio koloběh
circulatorius oběhový

cit-

cito, citare, citatus vyvolávat
cito rychle
excitantia remedia léky oživující, podněcující činnost

claud-

claudio, claudere, clausus zavírat
clavis klíč
clavicula kost klíční
clavicularis klíční
clausus zavřený
claustrum závora

cliv-

clivus svah
clivus strmý

declivus svažující se

col-

colo, colere, coltus vzdělávat
cultura vzdělání, pěstění
cultus vzdělání, pěstování, úcta

colum-

columen podpora
columna sloup, pilíř
columna vertebrarum páteř

commod-

commodus příhodný
commodum výhoda, prospěch
commoditas příhodnost

consil-

consilium porada, rada
consiliarius poradní

consult-

consulo, consulere, consultus radit se
consultatio dotazování, podávání rady
consulto rozvázně
consultum opatření

contam-

contamino, contaminare, contaminatus přijít s něčím do styku
contaminatio přijít do styku s cizí látkou
contaminatus poskvrněný, nakažený

cop

copia hojnost
copiosus bohatý, hojný
copiositas hojnost

cori-

corium tvrdá kůže, škára
excoriatio odřetí kůže

corn-

cornu roh
corneus rohový
corniculum růžek
cornutus rohatý

coron-

corona věnec
coronalis, coronarius věncovitý, věncitý

corp-, corpor-

corpus tělo
corpusculum tělísko
corporalis tělesný
corporatus ztělesněný
corporeus tělesný, hmotný

cort-

cortex kůra
corticalis kůrový, patřící ke kůře

cost-

costa žebro
costalis žeberní

costarius žebrový

crep-

crepo, crepare chřestit

crepitus praskot

crepitatio chřestění, skřípání

cresc-

cresco, crescere, cretus růst

accretio přírůstek

concretio srůstání, srůst

cribr-

cribro, cribrare, cribratus prosívat

cribrum síto

cribriformis síťový

crud-, crud-

cruor krev

cruentus krvavý

cruciatus zkřížený

crudus krvavý, syrový, krutý

crudelis surový, nelidský

crudelitas surovost

crur-

crus bérce

cruralis bérceový

crust-

crusta kůra, povlak

incrustatio pokrytí vrstvou (soli)

cub-

cubo, cubare, cubitus ležet

cubitus ležení; loket

cubitalis loktový

incubatio inkubace, uhníždění

culm-

culmen vrchol

culminatio vyvrcholení

cumul-

cumulus hromada

cumulatio nahromadění

cumulatus vrchovatý

cumulate vrchovatě

cun-

cuneus klín

cuneolus klínek

cuneatus klínovitý

cunn-

cunnius ženské pohlaví

cunnilingus lesbická láska

cup-

cupa sud

cupula klenba

cupularis klenbový

cur-

curo, curare, curatus pečovat, léčit

curabilis léčitelný

curatio pečování

curatus pěstěný, pečlivý

curr-

curro, currere, cursus běhat

currus vůz

cursor běžec

cursus běh, směr

curv-

curvo, curvare, curvatus křivit

curvus křivý

curvatus zkřivený, ohnutý

curvatura zakřivení

cusp-

cuspis špice, cíp, hrot

cuspidatus špičatý

-cuss-

quatio, quater, quassus třást, klepat

quassatio potřásání

quassus rozbitý, zlomený

percussio vyšetření poklepem

cut-

cutis kůže

cutaneus kožní

cuticula kůžička

D**debil-**

debilis (de-habilis) slabý, slabomyslný

debilitas slabost, slabomyslnost

debilitatio skleslost

delet-

deleo, delere, deletus zničit

deletio zničení

delir-

deliro, delirare, deliratus třeštit

delirus pošetilý

delirium třeštění, blouznění

dens-

dens zub

dentalis zubní

dentatus ozubený

denticulus zoubek

dentitio ozubení

dext-

dexter pravý

dextrarius vpravo, po pravé straně

dexteritas obratnost

dic-

dico, dicere, dictus říkat

dico, dicare, dicatus zasvětit

dictio způsob vyjadřování

indicatio léčebný příkaz, postup, zákrok

digit-

digitus prst

digitatus prstovitý

digitalis náprstník

dil-

diluo, diluere, dilutus rozpustit, zmenšit

dilutus zředěný

diluvium rozmočení země, zkáza, záhuba

divid-

divido, dividere, divisus oddělit

divide! rozděli!

divisio dělení

individuus nedělitelný

dol-

doleo, dolere bolet

dolor bolest

dolorosus bolestný

dom-

dominor, dominari, dominatus (sum) pano-
vat

dominans převládající

dominatio ovládání

dorm-

dormio, dormire, dormitus spát

dormitare dřímat

dormitorium ložnice

dormitorius spací

dors-

dorsum záda

dorsalis zadní

duc-, duct-

duco, ducere, ductus vést

ductio vedení, pohyb

ductus vývod

duplic-

duplico, duplicare, duplicatus zdvojit

duplex dvojitý

duplicitas zdvojení

dupliciter dvojité, dvojnásobně

duplus dvojnásobný

dur-

durus tvrdý

duritia tvrdost

durabilis trvalý, trvanlivý

obduracyo ztvrdnutí

E**eburn-**

ebur slonovina

eburneus ze slonoviny, slonovinový

ed-, es-

edo, edere, esus jíst, žrát

comedo, comedere, comesus strávit

comedo uher

equ-

equus kůň

eques jezdec

equinus koňský

erm-, (arm-)

arma zbraň

armatus ozbrojený

inermis neozbrojený

err-

erro, errare. erratus bloudit

aberro, aberrare, aberratus zbloudit, odchý-
lit se

error blud

erratum omyl, poklesek

aberrans zbloudilý, odchylující se

exter

externus, exterior vnější

extremus nejzazší

F**fac-, fact-, fect-**

facio, facere, factus činit

facinus čin

factor činitel

facticius uměle vytvořený

factum čin, skutek

faci-

facies plocha, tvář

facialis tvářový

superficialis povrchový

faec-, faex

faex kvasinky, usazenina, nečistota

faeces výkaly

fal-

fallo, fallere, falsus klamat

fallacia klam, podvod

fallax podvodný

falsus klamný

falsum nepravda, výmysl

fam-

famulus sluha

familia rodina

familiaris dědičný, vrozený

familiaritas přátelství

fas-

for, fari, fatus (sum) mluvit

fas právo, jednání

fas est je dovoleno, slušno
fatum výrok
fabula řeč, bajka
fabulosus bájný
nefas není dovoleno, hřích, bezprávi
infans nemluvící, dítě

farc-, farct-

farcio, farcire, fartus ucpat
fas (fartis) ucpávka
infartus ucpání, uzavření

fasc-

fascia páska, stuha, pokrývka, obvaz
fascialis pokrývkový
fascis svazek
fasciculus svazeček

fast-

fastidium nechut, odpor
fastidiosus ošklivý, odporový

fatig-

fatigo, fatigare, fatigatus unavit
fatigatio únava
fatigatus unavený, vysílený

fatu-

fatuus hloupý
fatuitas hloupost, netečnost

fauc-

fauces hrdlo
suffocatio udušení

faust-

faveo, favere, faustus přát
favor přízeň
faustus příznivý
faustitas zdárnost
infaustus nepříznivý, přinášející zlo

febr-

febris horečka
febricula lehká horečka, zimnice
febrilis horečnatý

fecund-

fecundus úrodný
fecunditas úrodnost
fecundatio oplodnění

fell-

fel žluč
felleus žlučový
fello, fellare, fellatus sát

fem-

femina žena
femineus zženštilý
femininus ženský
feminisatio zženštění

fer-

fero, ferre, latus nést, přinášet

afferens přívodný
ablatio snesení, odnětí

ferr-

ferrum železo
ferreus železný
ferrugo rez (železná), rezavost, rudost

fert-

fertilis úrodný
fertilitas plodnost
fertilisatio oplodnění

ferv-

ferveo, fervere vařit, žhnout
fervidus horký, horoucí
fevor vřelost, žár
fervens vřelý, žhavý
effervescens kypící, šumivý

festin-

festino, festinare, festinatus spěchat
festinatio spěch
festinus spěšný

fet-

fetus úrodný, plodný
fetus plod
fetalis plodový

fibr-

fibra vlákno
fibrilla vláčénko
fibrosus vláknitý, vazivový

fil-

filum nitka, vlákno
filamentum vláčénko
filaris nitkovitý

fin-

finio, finire, finitus končit
finis konec
finalis konečný
finitimus sousední, příbuzný
affinis příbuzný, na něčem účastněný,
slučitelný

fiss-

findo, findere, fissus štípat
fissilis štěpný
fissio štípání
fissura štěrbin
fissus rozštěpený

fix-

figo, figere, fixus připevnit
fixatio připevnění, upevnění
fixor upevňovač
fixus upevněný

flag-

flagello, flagellare, flagellatus bičovat
flagellum bičík

flagellatio bičování

flamm-

flamma plamen

flammeus plamenný

inflammatio zánět

flat-

flo, flare, flatus foukat

flatus vání, odchod plynů

flatulentia nadměrný odchod střevních plynů

flex-

flecto, flectere, flexus ohýbat

flexio ohnutí

flexor ohybač

flexura ohyb

flexibilis ohebný

flict-

fligo, fligere tlouci, bít

flictus náraz

conflictus srážka

flocc-

floccus chumáč

flocculus chumáček

flocculatio vločkování

flor-

floreo, florere kvést

floridus kvetoucí, bující

flos květ, ozdoba

efflorescentia výkvěty

defloratio protřzení panenské blány

flu-, flux-, flux-

fluo, fluere (fluxus) téci

fluctus vlna, bouře

fluens plynulý

fluidus tekutý

fluor tok, výtok

fluxus tok, silné vylučování

foc-

focus ložisko

focalis ložiskový

fod-, foss-

fodio, fodere, fossus bodat, vrtat

fossa příkop, jáma

fossula jamka

fossilis vykopaný, zkamenělý, zastaralý

foet-

foetor pach, zápach

foedus ošklivý

foetidus páchnoucí, zapáchající

fol-

folium list

foliatus opatřený listy

exfoliatio odlupování

foll-

follic vak

folliculus váček

follicularis váčkový

font-

fons pramen

fonticulus pramének

fontana kašna

fontanus pramenitý

for-

(*per*)*foro, forare, foratus* provrtat

foramen otvor

foraminosus děravý

perforatio proděravění

forens-

forum náměstí

forensis důležité pro soud, soudní

form-

formo, formare, formatus tvořit

formalis týkající se formy

formula pravidlo

formatio útvar, tvorba

deformatio znetvoření

forn-

fornix klenba, oblouk

fornicatus klenutý

fort-

fortuitus náhodný

fortuna osud, náhoda

fortunatus šťastný

fov- (fos-)

fovea jáma

foveola jamka

foveolaris jamkovitý

fossa jáma, rýha

frac-, frag-

frango, frangere, fractus lámat

fractus rozbitý

fractura zlomení

fragilis lomivý

fragilitas lomivost

fragor praskot, třeskot

frem-

fremo, fremere hřmotit

fremitus hluk, chvění, praskání

fremidus hlučný

fremor hlučnění

fren-

frenum plot, uzda

frenulum uzdička

fric-, frict-

frico, fricare, fric(a)tus třít

frictio tření, roztírání

frig-

frigeo, frigere chladnout
frigidus studený, chladný
frigus chlad
frigiditas chlad, chladnost (pohlavní)
refrigeratio zchlazení

fron(d)-

frons, frondis list
frondosus listnatý
frons, frontis čelo
frontalis čelní

frust-

frustror, frustrari, frustratus (sum) klamat
frustra marně, zbytečně
frustratio klamání, úskok

fug-

fugio, fugere utíkat
fugo, fugare, fugatus zahánět
fuga útěk
fugax prchavý
fugitivus uprchlý

fulg-

fulgeo, fulgere blýskat se
fulgor blesk, třpyt
fulgidus třpytící se

fulm-

fulmino, fulminare, fulminatus blýskat se
fulmen úder blesku
fulminans bleskové, velmi rychle se objevu-
jící
fulmineus bleskový

fund-, fus-

fundo, fundere, fusus lít
infundibulum nálevka
infundibiliformis nálevkovitý
infusio nálev

fung-

fungor, fungi, functus (sum) vykonávat
functio činnost
functionalis funkční

fun(ic)-

funis lano
funiculus provazec

fur-

furio, furire, furiatus zuřit
furor zuřivost
furibundus zuřící, šílicí
furiosus vášnivý, zběsilý

furc-

furca vidle
furcilla vidlice
furcula vidlice, rozsocha
bifurcatio vidlicovité rozdělení

furfur-

furfur otruby, plevy
furfuraceus otrubový

fus-

fundo, fundere, fusus lít
fusilis tekutý
fusio spojení, splynutí
fusus roztažený

G**gar-**

garrigo, garrire, garritus žvatlat
garritus žvatlání
garrulitas žvanivost
garrulitas vulvae slyšitelný odchod plynu
z pochvy
garrulus žvatlavý

gel-

gelo, gelare, gelatus zmrznout
gelidus studený
gelu mráz
congelatio omrzlina

gemell-, gemin-

geminio, geminare, geminatus zdvojovat
geminus dvojitý, zdvojený
gemellus dvojitý, dvojnásobný
geminatio zdvojení
trigeminus trojkланý

gemm-

gemmo, gemmare, gemmatus pučet
gemma poupě, perla
gemma poupátko, perlička

gen-

gigno, gignere, genitus tvořit, rodit
generalis rodový, obecný
genetivus přirozený, rodový
genitalis plodící, rodící, pohlavní
genitor ploditel, otec
genitrix matka
gens rod
gentilis rodově příbuzný

gener-

genero, generare, generatus rodit
genus rod
generatio pokolení, vznik, tvorba

ger-, gest-

gero, gerere, gestus vést
gesto, gestare, gestatus nosit s sebou
gestatio těhotenství, nesení
gestio konání, skutek
oviger vajíčkonosný

germ-*germino, germinare, germinatus* vyražet*germen* zárodek*germanus* rodný*germinativus* zárodečný**glab-***glaber* hladký*glabellus* hladoučký**gland-, glans-***glans* žalud*glandula* malý žalud, žláza*glandularis* žlázový**glob-***globus* koule*globulus* kulička*globosus* kuličkový**glom-***glomero, glomerare, glomeratus* svinovat*glomus* klubko*glomerulus* klubíčko**glut-***glutino, glutinare, glutinatus* slepovat*gluten* lep, kliš, lepek*glutus* slepený*glutio, glutire* spolknout*deglutio* polykání**grad-, gred-***gradior, gradi, gressus (sum)* stupňovat*gradus* stupeň*gradatim* postupně*progređiens* pokračující, postupující*progressivus* pokračující*progressio* postup**gran-***granum* zrno*granulum* zrnko*granulatio* zrnitost**grand-***grandio, grandire* zvětšovat*grandis* veliký*granditas* velikost**grav-***gravo, gravare, gravatus* tížit*graviditas* těhotenství*gravidus* obtěžkaný*gravis* těžký*gravitas* tíha*graviter* těžce**gubern-***guberno, gubernare, gubernatus* řídit*gubernaculum* kormidlo**gurg-***gurgito, gurgitare, gurgitatus* proudit*gurges* proud*regurgitatio* zpětné proudění, zvracení**gust-***gusto, gustare, gustatus* ochutnávat*gustus* chuť*gustatorius* chuťový**gutt-***gutta* kapka*guttatim* po kapkách*guttula* kapička**H****hab-***habeo, habere, habitus* mít, držet*habito, habitare, habitatus* bydlit*habena* uzda*habenula* uzdička*habitus* stav, vzhled**haer-, haes-***haereo, haerere (haesus)* vězet*haesito, haesitare, haesitatus* váznout*haesitatio* nerozhodnost, rozpačitost*adhaesio* přilnavost*incohaerentia* nesouvislost, zmatenost**ham-***hamus* hák*hamulus* háček*hamatus* opatřený hákem**haust-***haurio, haurire. haustus* čerpat*haustus* čerpání*exhaustio* vyčerpání**heb-***hebeo, hebere* slábnout*hebetio, hebetare, hebetatus* zeslabovat*hebes* slabý*hebetudo* slabost, tupost**hered-***heredito, hereditare, hereditatus* dědit*heres* dědic*hereditarius* dědičný*hereditas* dědictví**hiat-***hio, hiare, hiatus* rozevírat se*hiatus* otvor, meze**hirs-***hircus* kozel*hirsutus* chlupatý*hirsutismus* ochlupení**hord-***hordeum* ječmen

hordeolum zrnko, ječné zrno

horr-

horreo, horrere hrozit se

horribilis hrozný

horridus strašný

horror děs, hrůza

hosp-

hospes host

hospitalis pohostinný

hum-

humanus lidský

humanitas lidskost

humaniter lidsky

humil-

humeo, humere vlhnout

humidus mokrý

humifer obsahující vlhkost

humor tekutina

I**iac-, iact-**

iacio, iacere (iactus) házet

iacto, iactare, iactatus sem tam vrhat

inectio vpravení léčebné látky do těla

iactatio zmltání

iactus hod

ict-

ico, icere, ictus udeřit

ictus rána, úder

ieun-, jejun-

ieiunus, jejunus lačný

intestinum ieiunum (jejunum) lačník

ieiunitas, jejunitas lačnost

ieiunium, jejunium lačnění

ign-

ignis oheň

igneus ohnivý

ignitus ohnivý, žhavý

ignor-

ignoro, ignorare, ignoratus neznat

ignorabilis nepoznaný

ignoratio nevědomost

ignorantia neznalost

ignoratus neznámý

ignotus neznámý, cizí

imag-

imaginor, imaginari, imaginatus představovat si

imago obraz

imaginatio představa

imaginarius zdánlivý

imaginabilis pomyslný

imaginosus trpící chorobnými představami

imit-

imitor, imitari, imitatus (sum) napodobit

imitamen napodobení

imitatio napodobení

impet-

impeto, impetere napadnout

impetus útok

impetigo náhle vzniklé onemocnění kůže (hnisavé)

inan-

inanis prázdný

inanitio vyprázdnění, vyhladovění

inanitas prázdnota

inert-

iners nečinný

inertia nečinnost, lenivost

inguin-

inguen slabina

inguinalis slabinový

insul-

insulto, insultare, insultatus napadnout

insultus útok, záchvat

intell

intellego, intellegere, intellectus vnímat

intellectualis rozumový

intellectus porozumění, rozum

intellegentia chápavost, moudrost

intellegibilis srozumitelný

intus

intus z vnitřku

intestinus vnitřní

ips-

ipse sám

ipsatio sebeukájení

irr-

irrito, irritare, irritatus dráždit

irritabilis vznětlivý

irritabilitas vznětlivost

irritatio dráždění

it-

eo, ire jít

iter cesta

exitus odchod

iunct-

iungo, iungere, iunctus spojit

iunctio napojení

iunctura, junctura spojení

iuv-

iuvo, iuvare, iutus pomáhat

adiuvans pomáhající

L

lab-

labo, labare, labatus kolísat
labor, labi, lapsus (sum) sunout se
laboro, laborare, laboratus pracovat
lapsus pád
labor práce, námaha
laboriosus pracovitý

lacer-

lacero, lacerare, laceratus trhat
lacer roztrhaný
laceratio drásání

lacin-

lacinia cíp
laciniatus roztřepený

lact-

lacteo, lactere mít mléko
lacto, lactare, lactatus kojít
lac mléko
lactatio tvorba mléka
lacteus mléčný

lac(un)-

lacuna otvor, mezera
lacus prohlubenina, jezero
lacunaris mezerovitý

laed-, laes-

laedo, laedere, laesus poškodit
laesio poškození

laev-

laevus levý
l(a)evulosum ovocný cukr

lam-

lamina list, deska
lamella destička
lamellosus destičkový

lan-

lana vlna
laneus vlněný
lanugo chmýří

lasciv-

lascivio, lascivire, lascivitus bujet
lascivus nevázaný
lascivia lehkovážnost

lass-

lass, lassare, lassatus unavovat
lassus unavený, vyčerpaný
lassitudo vyčerpání

lat-

lateo, latere skrývat se
latens skrytý
latentia skrytost

laus-

laudo, laudare, laudatus chválit
laus chvála
laudabilis chvályhodný
laudatio pochvala

lav-

lavo, lavare, lautus mýt
lautus umytý, čistý
lavatio umývání, koupel

lax-

laxo, laxare, laxatus uvolňovat
laxus volný
laxans uvolňující
laxatio uvolnění, ochabnutí

lect-

lego, legere, lectus sbírat, číst
lectio výběr, četba
lector čtenář, předčítatel

len-

lenio, lenire, lenitus mírnit
lenis mírný
leniens mírnící
lenimentum úleva
lenitas mírnost

lens, lent-

lens čočka
lenticula malá čočka
lentigo čoučice

let-

leto, letare, letatus usmrtit
letum smrt
letalis smrtelný
letifer smrtonosný

lev-

levo, levare, levatus činit lehkým, zvedat
levis lehký
levator zvedač
levitas lehkost

lib-

libero, liberare, liberatus uvolňovat
liber volný
libertas volnost
liberalis šlechetný, vlídný, volný

libid-

libido chuť, žádostivost
libidinosus smyslný

licet-

liceor, liceri, licitus (sum) přidávat
licet je dovoleno, volno
licentia svoboda, dovození
licens volný
licitus dovolený
licitatio přidávání

lig-

ligo, ligare, ligatus vázat
ligamentum vaz
ligatura podvázání

lim-

limito, limitare, limitatus ohraničovat
limen práh
limes hranice
limitans ohraničující

lin-

lino, linere, litus natírat
linio, linire, linitus mazat
linimentum mazání

ling-

lingo, lingere, linctus lízat
lingua jazyk
lingula jazýček
linguax řečný

lipp-

lippio, lippire, lippitus mít krhavé oči
lippus mokvající, krhavý
lippitudo krhavost

liqu-

liqueo, liquere být čistý, tekutý
liquo, liquare, liquatus rozpouštět
liquor tekutina
liquidus tekutý
colliquatio zkapalnění

lir-

lira brázda, kolej
deliro, delirare, deliratus vykolejit, blouznit
delirium blouznění

liv-

liveo, livere blednout
livor modrá barva, sinlost
lividus namodralý

loc-

loco, locare, locatus umístit
locus místo
localis místní
dislocatio rozmístění

long-

longus dlouhý
longitudo délka
elongatio prodloužení
longaevitas dlouhý život
oblongatus prodloužený

loqu-

loquor, loqui, locutus mluvit
loquacitas žvatlavost
loquax mnohomluvný

luc-

luceo, lucere svítit

lux světlo
lucidus světlý
lumen světlost, vzor

lumb-

lumbus bedro
lumbalis bederní
lumbago ústřel

lus-

ludo, ludere, lusus hrát
ludus hra
illusio mylná představa

lux-

luxo, luxare, luxatus vykloubit
luxus uvolněný, vymknutý
luxatio vykloubení
luxurio, luxuriare, luxuriatus bujet
luxus bujnost
luxurians bující

M**mac-**

maceo, macere hubnout
macer hubený
macies hubenost
macero, macerare, maceratus stravovat
maceratio vyluhování
maceratus rozložený

mad-

madeo, madere být mokrý
madidans mokvající
madidus vlhký, mokrý

magn-

magnitudo velikost
magnus veliký
magnopere velice

mall-

malleus kladivo
malleolus kladívko
malleolaris kladívkový

mam-, mamm-

mamma prs
mammila bradavka
mammalis, mammarius patřící k prsu
mammilaris bradavkový

man-

maneo, manere, mansus trvat
mano, manare, manatus kapat
mansio setrvání
permanens trvající, stálý
emanatio vytékání

marg-

margino, marginare, marginatus opatřit
okrajem
margo kraj, okraj
marginalis okrajový

masc-

mas samec
masculus samec
masculus mužský
masculinisatio přeměna pohlavních znaků
samičích na samčí

mat-, matr-

mater matka, ochrana
matrix mateřská půda

matur-

maturus, maturare, maturatus učinit dospělým
maturus zralý, dospělý
maturitas dospělost

max-

maximus největší
maximalis největší

mea-

meo, meare, meatus procházet
meatus průchod

med-

medeor, mederi léčit
medico, medicare, medicatus léčit
medicus lékař
medicamentum lék
medicina lékařství

medi-

medio, mediare být ve středu
mediocris prostřední
mediocriter prostředně, průměrně
medius střední
medium střed

medit-

meditor, meditari, meditatus (sum) myslit
meditatio úvaha

mell-

mel med
melleus medový
mellitus medový, sladký
mellifer medonosný

membr-

membrana blána
membranaceus opatřený blánou
membranosus blanitý

mens-

mensis měsíc
menstruus měsíční
menstruatio měsíční krvácení

ment-

mens, mentis mysl, rozum
mentio myšlenka

mer-

mereo, merere zasluhovat
meritum výdělek, zásluha
meritus zasloužilý
meritorius podstatný, věcný

mict-

mingo, mingere, minctus močit
mictio, micturitis močení

migr-

migro, migrare, migratus stěhovat
migrans bloudící
migratio stěhování

mil-

milium proso
miliaria potničky, puchýřky velikosti prosa

min-

minor, minari, minatus vyčnívat
mineo, minere čnít
imminens hrozící
prominens vyčnívající

misc-

misceo, miscere, mixtus míchat
misce! míchej!
mixtus smíšený
mixtura směs

miser-

miserere, misereri, miseritus bédovat
miser ubohý
miserere! smiluj se!, zvracení stolice při neprůchodnosti střev
miserabilis žalostný
miseratio soucit

miss-, mitt-

mitto, mittere, missus posílat
missio poslání
remissio ochablost, vymizení příznaků nemocí

mit-

mitigo, mitigare, mitigatus mírnit
mitis jemný
mitigatio zmírnění

mod-

moderor, moderari, moderatus mírnit
moderatio umírněnost
modestus umírněný
modestia uměřenost

mol-

molo, molere, molitus mlít
mola mlecí kámen
molaris (dens) stolička

moll-*mollio, mollire, mollitus* měkčit*mollis* měkký*mollities* měkkost**moni-***moneo, monere, monitus* napomínat*monitio* napomenutí*monitorius* varující*monitor* upozorňovatel*monitus* napomenutí**mont-***mons* hora*monticulus* vršek*montanus* horský**monstr-***monstro, monstrare, monstratus* ukazovat*monstrum* zlé znamení, úkaz, znetvoření*monstruosus* nepřirozený*monstrositas* obldunost**morb-***morbus* nemoc*morbidity* nemocnost*morbidity* nemocný**mors-, mort-***moriore, mori, mortuus (sum)* zemřít*mors* smrt*mortality* smrtelnost, úmrtnost*mortality* smrtelný*mortifer* smrtící*mortuus* mrtvý**mot-, mov-***moveo, movere, motus* hýbat*motio, motus* pohyb*motility* hybnost*commotio* otřes**muc-***(e)mungo, (e)mungere, (e)munctus* smrkat*mucus* hlen*mucosus* hlenový*mucoides* podobný hlenu**mulg-, muls-***mulgeo, mulgere, mulsus* dojit*emulsio* rozptýl (mléku podobný) tekutina,

jež jsou vzájemně nesmíselné

mult-*multus* mnohý*multitudo* množství*multiformis* mnohotvárný*multiplico, multiplicare, multiplicatus* zvětšovat*multiplicatio* rozmnožování**mus-, musc-***mus* myš*musculus* myška, sval*muscularis* svalový**mut-***muto, mutare, mutatus* měnit*mutabilis* měnlivý*mutabilitas* vrtkavost*mutatio* změna**N****nar-***narro, narrare, narratus* vypravovat*narratio* vypravování*narrabilis* vypravovatelný**nas-***nasus* nos*nasalis* nosní*nasutus* nosatý**nasc-, nat-***nascor, nasci, natus* narodit se, vzniknout*nativus* od narození, přírodní*natalitas* porodnost*natale* rodiště*natus (natu)* rodem, věkem**nau-***nauseo, nausare, nausatus* dávat*nausea* mořská nemoc**nav-***navigo, navigare, navigatus* plout*navis* loď*navalis* lodní, námořní*navicula* loďka*navicularis* loďkovitý, člunkovitý**neb-***nebula* mlha*nebulosus* zamlžený**nec-***necessarius* nevyhnutelný*necece* nutné*necessitas* nutnost**neg-***neglego, neglegere, neglectus* zanedbávat*neglectio* zanedbání*neglegentia* nedbalost**nerv-***nervus* nerv*nervulus* malý nerv*nervosus* bohatý na nervy*inervatio* nervové zásobení**nex-***necto, nectere, nexus* spojit*nexus* spojení, spleť

adnexio připojení
adnexa připojené orgány (vaječník, vejcovod)

nict-

nicto, nictare kmitat, mrkat
nictitatio kmitání, mrkání
nictus mrkání

nid-

nidus hnízdo
nidulus hnízdečko
nidatio uhníždění

nigr-

nigro, nigrare, nigratus černat se
niger černý
nigrities černavost, černé skvrny

nis-

nitor, niti, nixus, nissus (sum) opírat se
nissus vzepření, nápor

noc-, nox-

noceo, nocere, nocitus škodit
nocens škodící
noxa poškození
nihil nocere neškodit

noct-

nox noc
nocturnus noční
noctu v noci

nod-

nodus uzel
nodulus uzlík
nodosus uzlovitý
nodositas uzlovitost

nom-

nomino, nominare, nominatus jmenovat
nominatio jmenování
nomen jméno
nomenclatura názvosloví
nominatim jmenovitě

norm-

norma pravidlo
normalis podle pravidla

nostr-

noster náš
nostras, nostratis domácí, náš, našinec

nub-

nubes mrak
nubecula mráček, obláček
nubilus oblačný

null-

nullus žádný
nullipara žena dosud nerodivší

numm-

nummus mince

nummularis mincovitý, penízkovitý

nutr-

nutrio, nutrire, nutritus živit
nutrix živitelka
nutricius vyživující

nux

nux ořech
nucleus jádro
nucleolus jádérko

O**obliqu-**

obliquo, obliquare, obliquatus šikmo postavit
obliquus šikmý
obliquitas šikmost

obtur-

obturo, obturare, obturatus ucpat
obturatus ucpaný
obturatorius ucpávající
obturator ucpávač

occult-

occulo, occultare, occultus skrývat
occulto, occultare, occultatus zatajovat
occultus skrytý
occultatio skrývání, zatajování

ocul-

oculus oko
oculentum oční mast

od-

odoro, odorare, odoratus navonět
odor vůně, pach
odoratus čich, čichání

ol-

oleo, olere páchnout
olidus páchnoucí

oment-

omentum předstěra
omentalis předstěrový

omn-

omnis všechen
omnia všechno
omnio celkem
omnivor všežravec

oper-

operor, operari, operatus pracovat
opera práce
operatio výkon, dílo
operativus tvořivý, výkonný

orb-

orbis kruh
orbiculus kroužek

orbita očníce

ord-

ordino, ordinare, ordinatus řadit

ordo pořádek, řada

ordinatio řadění, předpis

primordium počátek

ori-, ort-

orior, oriri, ortus vznikat

origo původ

oriundus pocházející

os(s)-

os kost

ossiculum kůstka

ossificatio zkostnatění

os (or) ústa

oralis ústní

ostium ústí

oscitatio otvírání, zívání

ov-

ovum vejce

ovarium vaječník

oviger vajíčkonosný

P**pact-**

pango, pangere, pactus upevňovat, spojovat

pactio spojení

pactum úmluva

compactus pevný, celistvý

paen-

paene skoro

paenitentia lítost

paenitet me je mi líto

palat-

palatum patro

palatinus patrový

pall-

palleo, pallere blednout

pallidus bledý

pallor bledost

palm-

palma dlaň, palma

palmaris dlaňový

palmatius dlaňovitý

palp-

palpor, palpari, palpatius hladit

palpito, palpitare, palpitatus škusbat

palpebra víčko

palpatio ohmatávání, vyšetřování hmatem

palpitatio tlčení, bouchání

pand-, pans-

pando, pandere, passus rozšiřovat

passus krok

expansivus rozšiřující se

pan-

pannus šátek

panniculus hadřík, polštář

pannosus roztrhaný

pap-

papula pupenec, puchýř

papilla prsní bradavka, bradavka (obecně)

papillaris bradavkový

par-

paro, parare, paratus připravovat

paratus připravený

paratio připravování

pariet-

paries stěna

parietalis temenní

pars

participo, participare, participatus účastnit se

pars část

particula částčka

partialis, particularis částečný

particeps účasten

partim částečně

partitio rozdělení

parv-

parvus malý

parvulus maličký

parvitas malost

pass-

patior, pati, passus (sum) trpět

patiens trpící, nemocný

passivus trpný

patientia trpělivost

patell-

patella miska, česka

patellaris miskovitý, českový

paten

pateo, patere být otevřený

patens otevřený

patefactio otevření

pater

pater otec

paternitas otcovství

patrimonium dědictví

pau-

paucitas hrstka

paucus nečetný

paulus skrovný

paulum málo

pav-*paveo, pavere* bát se*pavor* úzkost, děs*pavidus* bázlivý**pect-***pecto, pectere, pexus* česat*pecten* hřeben*pectinatus* hřebenový**pell-***pello, pellere, pulsus* klepat, bít, hnát*pulsus* tep*impulsus* popud**pelv-***pelvis* pánev*pelvicus, pelvinus* pánevní**pend-***pendeo, pendere* viset*pendulus* visící*pensum* úkol*pensio* splátka*appendix* přívěsek, výběžek**penetr-***penetro, penetrare, penetratus* pronikat*penetrans* pronikající*penetratio* pronikání*penetratus* proražený*penetralis* pronikavý, vnitřní*penetrabilis* proniknutelný*penitus* dovnitř**penn-***penna* peří*pennatus* opeřený**pens-***penso, pensare, pensatus* vážit*pensum* úkol*compensatio* vyvážení, vyrovnání**pern-***perniciēs* zkáza*perniciosus* zhoubný**pest-***pestis* mor*pestifer* přinášející mor, zlo*pestilens* otravný, zhoubný*pestilentia* nákaza**pet-***peto, petere, petitus* žádat*petitio* žádost*appetentia* žádostivost*appetitus* žádost, chuť**pig-***pingo, pingere, pictus* malovat*pictus* pestrý*pictura* malba*pigmentum* barvivo**pil-***pilus* vlas*pilosus* vlasatý, vousatý*pilaris* vlasový, chlupový*depilatio* zbavení vlasů, chlupů**plac-***placeo, placere* líbit se*placebo* budu se líbit; podávání léku bez účinku*placidus* oblíbený*placide* pokojně**plan-***planus* hladký, plochý*planum* plocha, rovina*applanatio* oploštění**plant-***planto, plantare, plantatus* sázet*planta* sazenice, chodidlo*plantaris* chodidlový*transplantatio* přenesení tkáně**plex-***plecto, plectere, plexus* plést*plexus* pleteň**plic-***plico, plicare, plicatus* stáčet*plica* záhyb*complicatio* složitost, znesnadnění*complicatus* složitý, nesnadný**plur-***plus* více*plurimum* nejvíce*pluripara* vícerodička**pon-, pos-***pono, ponere, positus* klást*reponibilis* napravitelný*positio* poloha*positivus* stanovený*positus* postavení**pot-***poto, potare, potatus* pít*potus* nápoj*potator* piják**prae-***praesentia* přítomnost*praesens* přítomný**pres-***premo, premere, pressus* tlačit*presso, pressare, pressatus* tisknout*pressio* tlak*pressus* stlačený*compressio* stlačení

prim-

primus první
primarius přední, čelní
primordium počátek
primum nejprve
princeps přední, hlavní
principalis prvotní, hlavní
principium začátek
prior, prius přední

priv-

privo, privare, privatus zbavit
strumiprivus zbavený štítné žlázy
deprivatio odcizení

prob-

probo, probare, probatus schvalovat
probabilis pravděpodobný
probatio schvalování
probabilitas pravděpodobnost
probatus schválený

proxim-

proximo, proximare, proximatus blížit se
proximus nejbližší
proximalis bližší k hlavě
proximitas blízkost

prur-

prurio, prurire svědit
pruritus svědění

pub-

pubesco, pubescere obrůstat, dospívat
pubens dospívající
pubertas dospívání
pubes chmýří, krajina stydká

pud-

pudet, pudere stydět se
pudens stydlivý
pudendus týkající se ohanbí
pudor stud

pulm-

pulmo plíce
pulmogenes plicního původu
pulmonalis plicní
Pulmonaria plicník

pulv-

pulvis prach
pulvinus poduška
pulvinar polštář
pulvereus prachový, prašný

punct-

pungo,ungere, punctus bodat, píchat
punctum bod
punctio nabodnutí

pup-

pupa dívka

pupilla zornice
pupillaris zornicový

pur-

purgo, purgare, purgatus čistit
purgatio čištění
purus čistý
purgamen nečistota

pust-

puteo, putere páchnout
pus hnis
pustula neštovička
pustulosus neštovičný
puter shnilý
putidus nechutný
putridus zkažený
putrefactio hniloba

put-

puto, putare, putatus čistit, počítat, domnívat se
putamen obal, skořápka
putatio ořezávání, oklešťování

Q

quadr-

quadro, quadrare, quadratus učinit čtyřhranným
quadra čtyřhran
quadrans čtvrtina
quadratus čtyřhranný
quadriceps čtyřhlavý
quadriduum čtyři dni

quart-

quartus čtvrtý
quartanus opakující se každý čtvrtý den

quass-

quasso, quassare, quassatus trást
quassatio potřásání
quassus rozbitý
conquassatio rozdrcení

R

racem-

racemus zrnko, hrozen vína
racemosus hroznovitý

rad-

rado, radere, rarus škrabat
rasilis hladký
rasorium škrabadlo
abrasio oškrábání, obrousění

rad-

radio, radiare, radiatus zářit
radiatus zářící
radius hůl; paprsek
radiatio záření
radialis paprskovitý, větenní

radic-

radix kořen
radicalis na kořen jdoucí
radicula kořínek
radicotomy protěti míšního kořene

ram-

ramus větev
ramulus větévka
ramosus větnatý

rap-

rapio, rapere, raptus chytit, uchvátit
raptus zuřivost
rapax dravý
rapacitas dravost

rar-

rarus řídký
raritas vzácnost
rarefactio zřídnutí
raro zřídka

rauc-

raucus chraplavý
raucedo chraptivost

rect-, reg-

rego, regere, rectus řídit
recte přímo
rectio řízení
rectus přímý
rectalis patřící k přímému střevu, konečníku

ren-

ren ledvina
renalís týkající se ledvin, ledvinový

ret-

rete síť
reticulum sítko
retina sítnice

rid-, ris-

rideo, ridere, risus smát se
risus smích

rig-

rigeo, rigere ztuhnout
rigidus tuhý, zmrzlý
rigor ztuhlost

rob-

robur síla
robustus silný
roborans posilující

rod-

rodo, rodere, rosus hlodat
rodens hlodající
corrosio leptání, porušování

ros-

rosa růže
rosaceus růžový

rostr-

rostrum zobák
rostralis zobákový, zobcovitý

rot-

roto, rotare, rotatus točit
rota kolo
rotundus kulatý
rotator otáčeč

rub-

rubeo, rubere rdít se
ruber červený
rubor červeň
rubeola zarděnky

ruct-

ructo, ructare, ructatus říhat
(e)ructatio říhání
ructus říhání

rud-

rudis surový, nezpracovaný
rudimentum nedokonalý, první, počátek;
 zakrnělá tkáň

rug-

ruga vráska
rugosus vráskovitý, vrásčitý

rum-

rumino, ruminare, ruminatus žvýkat
ruminatio žvýkání

rupt-

rumpo, rumpere, ruptus zlomit
ruptura trhлина
interruptio přerušení

S**sacc-**

saccus vak
sacciformis vakovitý

sacr-

sacer svatý, křížový
sacralis křížový, patřící ke křížové kosti

sagitt-

sagitto, sagittare, sagittatus střilet šíp
sagitta šíp
sagittalis šípový

saliv-

saliva slina
salivaris slinný
salivatio slinění

salt-

salto, saltare, saltatus tancovat
saltatio tanec
saltus skok

sal(ubr)-

saluber zdravý
salubritas zdraví
salus blaho
salutaris léčivý

san-

sano, sanare, sanatus léčit
sanus zdravý
sanabilis léčitelný
sanatio léčení
sanitas zdraví, zdravost

sang-

sanguino, sanguinare, sanguinatus krvácet
sanguis krev
sanguineus krvavý
sanguinosus krvácející

sart-

sarcio, sarcire, sartus látat
sartor kryjící
sartorius krejčovský

sat-

satio, satiare, satiatus nasytit
satias, sacies dostatek
satis dost

scab-

scabo, scabere škrábat
scaber drsný, nečistý
scabies svrab

scaep-

scalpo, scalpere, scalptus řezat
scalprum, scalpellum (chirurgický) nůž

scand-, scend-

scando, scandere, scansus stoupat
scala schody
descendens sestupující

scap-

scapula lopatka
scapularis lopatkový
scapus stéblo, hůl

scel-

scelus neštěstí, zlo, zločin
sceleratus zločinem poskvrněný
scelestus zločinný

scind-

scindo, scindere, scissus roztrhnout

scissus trhlý
scissura štěrbin, trhlina

script-

scribo, scribere, scriptus psát
scriptum spis
scriptorius písařský
inscriptio podpis

scrob-

scrobis jáma
scrobiculus jamka

scrot-

scrotum šourek
scrotalis šourkový

seb-

sebum lůj, maz
sebaceus lojový
seborrhoea mazotok

sec-, sect-, seg-

seco, secare, sectus řezat
sectio řez
resectio vynehtí
segmentum úsek

sed-, sell-, sess-

sedeo, sedere, sessus sedět
sedo, sedare, sedatus uklidňovat
sedes sídlo
sella sedlo
sedimentum usazenina
sedativus uklidňující, mírnící

sem-, semin-

semino, seminare, seminatus sít, plodit
semen semeno
inseminatio umělé oplodnění

sen-, senil-

senex stařec
senilis stařecký
senilitas stařecká slabost
senium stáří, staroba

sens-

sentio, sentire, sensus cítit
sensus smysl, cit
sensibilis schopný smyslového vnímání
sensibilitas citlivost
sensorius citlivý

sept-

s(a)eptulum malá přepážka
s(a)eptum přepážka
saepio, saepire, saeptus ohraničit

sequ-

sequor, sequi, secutus následovat
sequestro, sequestrare, sequestratus odlučovat
sequestrum odumřelá část kosti

sero-

serus pozdní
serotinus pozdní
sero pozdě

serp-

serpo, *serpere*, *serptus* plazit se
serpens plazící se, had

serr-

serra pila
serratus pilovitý

sert-

sero, *serere*, *sertus* řadit
series řada
insertio úpon

serv-

servo, *servare*, *servatus* chránit
servans chránící
servabilis zachráníteľný
conservatio uchování
praeservativus ochranný

sever-

severus přísný, vážný
severitas přísnost

sex-

sexus pohlaví
sexualis pohlavní
sexualitas pohlavní život

sibil-

sibilo, *sibilare* syčet
sibilans syčící, pištící
sibilus sykot

sicc-

sicco, *siccare*, *siccatus* sušit
siccus suchý
siccatus vyschlý

sign-

signo, *signare*, *signatus* značit
signum znamení
signatura označení
sigillum pečeť
significans výrazný
significatio označení

silic-

silex křemen
silicosis zaprášení plic prachem z oxidu
 křemičitého

simil-, simul-

simulo, *simulare*, *simulatus* napodobovat
similis podobný
simulatio předstírání

sin-

sinus splav
sinusitis zánět dutin

singul-

singuli jednotliví
singularis ojedinelý
singulto, *singultare*, *singultatus* vzlykat, škytat
singultus zajíkání, škytavka

sinistr-

sinister levý, nepříznivý
sinistrorsus nalevo
sinistropositio uložení vlevo

sist-

sisto, *sistere*, *status* postavit
statio stání
status stav

sit-

sitio, *sitire* žíznit
sitis žízeň
sino, *sinere*, *situs* postavit
situs poloha

soc-

socio, *sociare*, *sociatus* spojovat
socius společný
societas společnost
dissociatio rozdělení, rozštěpení, odloučení

sol-, solv-

solvo, *solvere*, *solutus* uvolnit
solitudo samota
solutio uvolnění, roztok
solutus nespoutaný, volný

somn-

somnio, *somniare*, *somniatus* snít
somnus spánek
somnium sen
insomnia nespavost
sopor (tvrdý) spánek

son-

sono, *sonare*, *sonitus* snít
sonor zvuk
sonorus zvučný
sonitus hučení

sorb-, sorpt-

sorbeo, *sorbere* vstřebat
sorbilis vstřebatelný
absorptio vstřebání, pohlcení

sord-

sordeo, *sordere* být špinavý
sordes špína, nečistota
sordidus špinavý

sparg-

spargo, *spargere*, *sparsus* rozptýlit
sparsus rozptýlený
dispersio rozptýlení

spec-, spect-

specio, *specere*, *spectus* hledět

specto, spectare, spectatus pohlížet
speculor, speculari, speculatus (sum) pátrat
species vzhled, druh
speculum zrcátko
spectio pozorování
spectatio zkoumání
spectrum obraz

spin-

spina trn
spinalis trnový, míšní
spinosus trnitý

spir-

spiro, spirare, spiratus dýchat
spiritus dech, vzduch
inspirium nadechnutí

spiss-

spisso, spissare, spissatus zhustit
spissus hustý
spissitudo hustota

spont-

spondeo, spondere, sponsus slibovat
sponde po vůli
sponsio slib
spontaneus dobrovolný

squam-

squama šupina
squamatus šupinatý
squamosus šupinami pokrytý

sta-

sto, stare stát
statuo, statuere, statutus postavit
sisto, sistere, status postavit
status stav
stabilis pevný
stativus stojící
statura postava

sterc-

stercus výkal
stercoralis výkalový

stern-

sterno, sternere, stratus rozprostírat
stratum vrstva
sternuo, sternuere kýchat
sternutatio kýchání
sternutamentum, sternumentum kýchnutí

stert-

sterto, stertere chrápat
stertor chrápání

still-

stillo, stillare, stillatus kapat
stilla kapka
stillicidium kapání, odkapávání

stimul-

stimulo, stimulare, stimulatus podněcovat
stimulus podnět, pobídka
stimulans povzbuzující
stimulatio popud, podnět

stint-

stingo, stingere, stinctus píchat
instinctus podnět, pud

stip-

stipo, stipare, stipatus hromadit
constipatio, obstipatio zácpa

stirp-

stirp(i)s kořen
exstirpatio vybrání, odstraňování kořene

stren-

strenuus silný
strenuitas čilost

strict-

stringo, stringere, strictus vázat, poutat
strictus sevřený
strictura zúžení

strid-

strido, stridere pískat, syčet
stridor pískání
stridulus syčící, vrzající

stru-, struct-

struo, struere, structus stavět
structura stavba, vzhled
strues hromada

stup-

stupeo, stupere žasnout
stupídus hloupý
stupor strnulost, tupost
stupiditas hloupost

stupr-

stupro, stuprare, stupratus hanobit
stuprum zhanobení
masturbatio (manu-stupratio) pohlavní sebeukájení

su-

suus svůj
suicidium sebevražda

sud-

sudo, sudare, sudatus potit se
sudor pot
sudatio pocení

suff-

suffio, suffire, suffitus vykuřovat
suffitus zakouřený
suffoco, suffocare, suffocatus zardousit
suffocatio zardoušení

sugill-

sugillo, sugillare, sugillatus zhmoždit

sugillatio zmodrání, krevní podlitina

sult-

salio, salire, saltus skákat

insilio, insilire skákat dovnitř

insultus záchvat

sumpt-

sumo, sumere, sumptus brát

sumptus náklad

consumptio vysílení, chřadnutí

supin-

supino, supinare, supinatus nahoru obracet

supinus vzhůru obrácený

supinator odvraceč (sval)

surd-

surdus hluchý

surditas hluchota

susurr-

susurro, susurrare, susurratus šeptat

susurrus šum, bzukot

sut-

suo, suere, sutus šít

sutura šev

sutorius ševcovský

T

tab-

tabeo, tabere rozkládat se

tabes rozkládání, hnití

tabidus zhoubný

tal-

talus hlezno

talaris hleznový

talipes křivá noha

tang-

tango, tangere, tactus dotýkat se

tactus hmat, dotyk

contingo, contingere, contactus dotýkat se

contagio, contagium nákaza stykem

tard-

tardo, tardare, tardatus zdržovat

tardus pomalý

tarditas váhavost

tect-

tego, tegere, tectus pokrývat

tegmen pokrývka

tectum střecha

temp-

tempero, temperare, temperatus mísit, mírnit, určovat

tempus čas

tempora spánky

temporalis spánkový

temperans mírnící, utiňující

ten-

teneo, tenere držet

tenor pohyb, způsob, míra

abstinentia zdrženlivost

tend-, tens-, tent-

tendo, tendere, tensus napínat

tendo šlacha

tensio napětí

intensio úsilí, úmysl

tent-

tento, tentare, tentatus zkoušet, pokoušet

tentamen zkouška, pokus

tep-

tepeo, tepere být teplý

tepidus teplý

tepor teplota

ter-

tero, terere, tritus třít

teres hladký

tritus třený

termin-

termino, terminare, terminatus ohraničit

terminalis hraniční

terminatio ukončení

terr-

terreo, terrere, territus děsit

terribilis hrozný

terror strach

test-

testor, testari, testatus dosvědčit

testis svědek; varle

testudo klenba (želví), kryt

tinct-

tingo, tingere, tinctus namořit, barvit

tinctura barvení; lihový výtažek

extinctio vyhubení

tinn-

tinnio, tinnire, tinnitus znít

tinnitus hučení

titill-

titillo, titillare, titillatus lechtat

titillatio svědění, dráždění

titub-

titubo, titubare, titubatus kolísat

titubatio kolísání, nejistota

tol-

tollo, tollere zdvihat

tolero, tolerare, toleratus snášet

tolerantia trpělivost, snášelivost

tolerabilis snesitelný

ton-*tono, tonare* hřmít*tonus* tón, zvuk**tonsill-***tonsilla* mandle*tonsillaris* patřící k mandlím**tonsur-***tondeo, tondere, tonsus* stříhat*tonsura* stříhání**torc-, torm-, tors-, tort-***tormina* křeče*torqueo, torquere, tortus* kroutit*torsio* zakroucení**torp-***torpeo, torpere* strnout*torpor* strnutí*torpidus* strnulý**tot-***totus* celý*totalis* celkový, úplný**trab-***trabs* trám*trabecula* trámeček*trabecularis* trámcový**tract-***traho, trahere, tractus* táhnout*tractus* dráha, soustava*extractio* vytažení**trem-***tremo, tremere* chvět*tremor* chvění, třes**tri-***tres* tři*triceps* trojhlavý*triangularis* trojrohý, trojúhelníkový*triens* třetina**tub-***tubus* roura*tuba* trubice**tuit-, tut-***tueor, tueri, tuitus* chránit*tutus* bezpečný*intuitio* bezprostřední poznání, vnuknutí**tum-***tumeo, tumere* naběhnout, vzdouvat se*tumor* zduření, zvětšení*tumescencia* naběhnutí*tumidus* vzdutý**tund-***tundo, tundere, tusum* tlouci, bít*contusio* zhmoždění**turb-***turbo, turbare, turbatus* rozházet*turbo* vír, vinutí*turbineus* vířivý*turba* zmatek*turbidus* nepokojný, kalný**turg-***turgeo, turgere* být zduřelý*turgor* napětí, pružnost**tuss-***tussio, tussire* kašlat*tussis* kašel

U

ub-*uber* úrodný*ubertas* plodnost*exuberans* bující**ulc-***ulcero, ulcerare, ulceratus* jítřit*ulcus* vřed*ulcerosus* vředový*ulceratio* zvředovatění**uln-***ulna* loket*ulnaris* loketní**umb-***umbo* vypuklina, štít*umbilicus* pupek**unc-***uncus* hák*uncinus* háček*uncinatus* opatřený háčkem**ung-***ungo (unguo), ungere, unctus* mazat*unctio* mazání*unguentum* mast**uni-***unus* jeden*unipara* žena jednou porodivší**urin-***urina* moč*urinarius* močový**urtic-, ust-***uro, urere, ustus* pálit*urtica* kopřiva*combustio* popálenina**ut-***uter* vak*utriculus* váček*uterus* děloha**uv-***uva* hrozen vína; štrapec

uvula čípek
uvea střední vrstva stěny oční koule

V

vac-

vaco, vacare, vacatus být prázdný
vacuus prázdný
vacuum prázdno, prázdnota
vacatio oprostění, úleva
evacuatio vyprázdnění

vad-

vado, vadere kráčet
invasio vniknutí
invasivus pronikající, násilný

vag-

vagor, vagari, vagatus (sum) bloudit
vagus bloudivý
vagatio pobíhání
vagio, vagire křičet
vagitus nářek

val-

valeo, valere být silný
valens silný, zdravý
valetudo zdraví
valetudinarium nemocnice
reconvalescentia zotavování

vall-

vallo, vallare, vallatus ohradit
vallum ohrada, násep, val
vallatus ohrazený
vallaris násepný

valv-

valvae křídlové dveře
valvula chlopeň
valvularis chlopenní

vap-

vaporo, vaporare, vaporatus naplňovat párou
vaporarium parní lázeň
vapor pára
vaporisatio vypařování

varia-, vario-

vario, variare, variatus měnit
varius pestrý, různý
variatio změna
varietas pestrost

varic-

varix křečová žíla
varicosus městkový

vasc-, vaso-

vas céva
vascularis cévní

vasculosus cévnatý
vasodilatatio rozšíření cév
vasculum cévka

veget-

vegeto, vegetare, vegetatus oživovat, růst
vegetans bující, bujivý
vegetativus udržující život bez závislosti na vůli

vehic-

veho, vehere, vectus vést, jezdit
vehiculum vozidlo; látka zředující nebo objemově zvětšující hlavní účinnou látku léku

vel-

velo, velare, velatus zahalovat
velum plachta
velamen pokrývka
velamentum plachta, obal

ven-

vena žíla
venalis žilní
venosus žilnatý

venen-

veneno, venenare, venenatus otrávit
venenatus jedovatý, otrávený
venenum jed
veneficium travičství, otrava
venenatio otrava, travičství

vent-, ventr-

venter břicho
ventriculus komora, žaludek
ventralis břišní, vpředu ležící

verruc-

verruca bradavice
verrucosus bradavkový

vers-, vert-, vort-

verto, vertere, versus obracet, točit
verso, versare, versatus pohybovat
versus řádka
vertex, vortex vír
vertigo závrať

vest-

vestio, vestire, vestitus odívat
vestis oděv
vestimentum oblek
vestitus ustrojení

via

via cesta
deviatio odchýlení od normální cesty

vibro-

vibro, vibrare, vibratus chvět
vibratio chvění
vibrissae nosní chloupky

vicar-*vices* střídání*vicarius* střídavý, zastupující*vicissim* střídavě**vid-***video, videre, visus* vidět*visus* zrak*visio* vidění*visibilis* viditelný*visum* spatřená věc, nález**vig-***vigilo, vigilare, vigilatus* bdít*vigil* hlídač*vigilia* bdění, nespavost*vigilantia* bdělost**vill-***villus* klk*villosus* vlasatý, chlupatý**vinc-***vincio, vincere, victus* vázat*vinculum* pouto**vir***vir* muž*virilis* mužský*virilitas* mužství*virtus* mužnost**visc-***viscus, viscera* útroby*visceralis* útrobní**vít-, ví-***vita* život*vitalis* životní*vitalitas* životnost*vivo, vivere* žít*vivax* věkový, trvalý*vivacitas* životní síla**vit-***vitrum* sklo, láhev*vitreus* skleněný, čistý**volu-, volv-***volvo, volvere, volutus* točit*volumen* vinutí, svazek, objem*volvulus* otočení*voluminosus* objemný*volva (vulva)* lůno**vuln-***vulnero, vulnerare, vulneratus* zranit*vulnus* rána*vulnerabilis* zranitelný*vulnerabilitas* zranitelnost

ŘECKÉ ZÁKLADY LÉKAŘSKÉ TERMINOLOGIE

A

acar-

akares velmi malý
akari roztoč, zákožka
acarus zákožka
acarina roztoči
acarinosis onemocnění zákožkou

achor-

achor strup, prašivina, svrab
achorion druh parazitárních hub vyvolávajících zákožku

aco-, acu-

akuein slyšet
acusia slyšení
acoasma sluchový přelud
acumetron přístroj k měření ostrosti sluchu

adamant-

adamas, *adamantos* ocel
adamantina sklovina, email
adamantoblastos adamantoblast, mateřská buňka zubní skloviny
adamantitis adamantitida, zánět zubní skloviny

adelph-

adelfos sourozenec, bratr
adelfe sestra
deradelphus stvůra se zdvojenou dolní částí těla
adelphositus adelfosit, omfalosit parazitický člen asymetrických jednovaječných dvojčat
adelphotaxis tendence pohyblivých buněk řadit se do konečných pozic

aden-

aden, *adenos* žláza
adenoides žlázovitý
adenitis adenitida, zánět žlázy
adenectomy adenektomie chirurgické vynehtání žlázy, mizní uzliny nebo adenoidních vegetací

aego-

aix, *aigos* koza
aegophonia »mekavý« hlas, zvuk při bronchofonii
aegilops slzní píštěl

aeluro-

ailuros kočka, kočce podobný
aeluropsis šikmost oka nebo oční štěrby
aelurophobia nenormální strach z kočky
aelurophilia přehnaná láska ke kočkám

aēr-

aēr, *aēros* vzduch
aerotherapy vdruholéčba
aerophagia aerofagie, polykání vzduchu
anaerobius anaerobní, žijící bez vzduchu, resp. kyslíku

aesth-

aisthanesthai pociťovat, vnímat
aisthesis citění
anaesthesia ztráta citlivosti
anaesthesiologia anesteziologie, nauka o anestezii
aesthesiologia esteziologie, nauka o smyslových orgánech

aether-

aither, *aitheros* vzduch
aethereus vzduchový
aetherisatio znecitlivění éterem
aetherismus éterismus, otrava éterem

aetio-

aitia příčina
aetiologia nauka o vzniku choroby
aetiopathogenesis etiopatogeneze, nauka o příčinách vzniku a vývoji onemocnění

agog-

agogos přivádějící, odvádějící
agoga (*remedia*) látky vyvolávající nějaký účinek
cholagogum prostředek podporující vylučování žluči

agon-

agonia boj (zvláště o život), stav před smrtí
agon, *agonos* závod
agonista činitel působící stejně jako činitel jiný

agor-

agora tržiště, náměstí
agoraphobia chorobná úzkost z prostranství

agr(a)

agra hon, lov, železa k lovení
gonagra dna kloubová
podagra dna postiující palec u nohy

agrypn-

agrein honit
hypnos spánek
agrypnia nespavost

aki-

akis jehla, hrot, špičatý nástroj
akiurgia operace na mrtvém těle (z cvičných důvodů)

acr-, akr-

akron špička
akra konec
acromegalia chorobné zvětšení okrajových částí těla
acromion výběžek lopatky
acrocephalia akrocefalie, špičatá hlava

actin-

aktis, *aktinos* paprsek
actinogramma rentgenový snímek
actinoscopia aktinoskopie
actinotherapy aktinoterapie, léčba zářivou energií

alg-

algein vnímat bolest
neuralgia bolest nervů
analgia, *analgesia* analgie, analgezie, snížená vnímavost pro bolest

allant-

allas, *allantos* jelito
allantiasis otrava klobásovým jedem
allantotoxinum klobásový jed

allax-

allassein, *allattein* změnit, zaměnit
allaxis změna, záměna
morphallaxia změna tvaru, podoby

allel-

allelon střídavý
allela jedna z možných mutantních forem určitého genu

allex-

allexein chránit
alexinum látka v séru ničící bakterie

allo-

allos jiný
allergia přecitlivělost

alloe-, alloi-

allois opačný, protivný, rozličný

alopecc-

alopex, *alopekos* liška
alopelia plešatost

alph-

alfos bílý
alfos bílá skvrna
alphodermia bělavost, bílá kůže

amaur-

amauros temný, slepý
amaurosis slepost
amauroticus amaurotický, slepý

amni-

amnion ovčí blána
amnos ječně
amnion vnitřní zárodečný obal
amniotomum nůž k protěti plodové blány

amoeb-

amoibe střídání, změna
amoeba měňavka
amoebiasis améboza, onemocnění vyvolané amébami
amoeboides měňavce podobný

ampho-

amfo oba
amfoteros oba, obě
amfoterus látka se zásaditými i kyselými vlastnostmi
amphophilia barvitelnost současně zásaditými a kyselými barvivy

amphor-

amfora nádoba
amphoricus amforický, kovový, jako kov znějící

amygdal-

amygdale mandle
amygdalitis zánět mandlí
amygdalolithos amygdalolit, kamének, kámen, mandle
amygdaloideus podobný mandli

amyl-

amylon škrob
amylodeum látka podobná škrobu
amylasis amyláza, enzym štěpící škrob
amylum škrob

analeps-, analept-

analepsis zlepšení, náprava
analeptikos osvěžující, sílící
analambanein zvedat do výše

analeptica prostředky podporující činnost
životně důležitých orgánů

ananc-

ananke nutnost

anancasmus nutkavost

anchi-

anchi blízko, u

anchipodia stvůra sice s oddělenými končetinami, ale s velkým sblížením kostí křížové a pánve

ancyl-, ankyl-

ankylos křivý, zahnutý

ankylosis, *ankylosis* ztuhnutí kloubu

andr-

aner, *andros* muž

androgenum mužský pohlavní hormon

androgynia obojpohlavnost

anem(o)-

anemos vítr, průvan

anemometron přístroj k měření síly větru

anet(o)-

anetos mdlý, uvolněný

anetodermia uvolnění, povolení napětí kůže

angi-

angeion céva

angialgia bolest cév

angiitis zánět cév

angiologia nauka o cévách

cholang(i)itis zánět žlučových cest

aniso-

anisos nestejný, nerovný

anisocoria nestejně velké zornice

anisodontia anizodoncie, nestejně zuby

anisocytosis nestejná velikost buněk (červěných krvinek)

ankyl-

ankylos křivý, zakřivený

ankylosis ztuhlost

ankylostoma měchovec

anthem-

anthein kvést

anthema květ

enanthema vnitřní vyrážka na sliznici

exanthema osutina, vyrážka na kůži

anthrak-

anthrax, *anthrakos* uhlák

anthracosis zaprášení plic uhelným prachem

anthrop-

anthropos člověk

anthropologia nauka o vzniku a vývoji člověka

anthropoides člověku podobný

anthropogenesis vývoj člověka

apse-, apsis-

apsis dotýkání se

synapsis spojení

aort-

aorta srdečnice

aortitis aortitida, zánět srdečnice

aortalgia bolest aortálního původu

aphrodi(t)-

Aphrodite Afrodité, bohyně lásky

aphrodisiacum prostředek zvyšující pohlavní pud

aphrodisia nadměrně silný pohlavní pud

arachn-

arachne pavouk, pavučnice

arachnodactylia »pavoukovité« prsty

arachnitis, *arachnoiditis* zánět mozkové pleny pavučnice

arch(e)

arche počátek, původ

menarche první menstruace

argi(a)

argia nečinnost, neklid

lethargia chorobná spavost, nečinnost

argyr-

argyros stříbro

hydrargyrum rtuť

argyrismus klinické projevy otravy stříbrem a jeho sloučeninami

arteri-

aër vzduch

terein obsahovat

arteria tepna (podle starého pojetí vedly tepny vzduchu, a nikoliv okysličenou krev)

arthr-

arthron kloub

arthrosis degenerativní kloubní onemocnění

arthralgia bolest kloubů

arytaen-

arytaina nálevka

cartilago arytaenoidea chrupavka hlasivková

asbest-

asbestos neuhasitelný

asbestosis zaprášení (plic) azbestem

asci-, asco-, asko-

ascites vodnatelnost

askos hadice, měch

haemascos krev v dutině břišní

asthen-

asthenes bezmocný, nemocný, slabý

asthenia vyčerpání, tělesná slabost

asthma(t)-

asthma, *asthmatos* záducha

asthmaticus astmatiký, záduchový

asthmoides podobný záduše

atel-

ateles neúplný

atelectasis nevzdušnost (plic), bezvzdušná část (plic)

ather-

athere pšeničná kaše

atheroma dutina s kašovitým obsahem

atherosclerosis forma kornatění tepen

atheto-

athetos bez pevného postavení

athetosis bezděčná pohyblivost

athetoticus nepevněný

atrop-

atropos neodvratný

Atropos sudička

atropinum atropin

aux-

auxanein zvětšovat

auxesis narůstání, zvětšování

ax-, axon-

agein nést

axon, axonos osa, osově vlákno

axon výběžek nervové buňky

azyg-

zygos jařmo

azygos nepárový

vena azygos nepárová žíla

azot-

zoticos udržující život, patřící k životu

azoticus patřící k dusíku (neudržující život)

azotaemia koncentrace dusíkových látek v krvi

B**ba- bas-, bat-,**

bainein kráčet

basis krok, základ

batos schůdný, nepřístupný

abasia neschopnost chůze

diabetes průtok, úplavice

bacteri-

bakteria, baktron hůl, hůlka

bacterion hůl, tyčinka

bacteriuria přítomnost bakterií v moči

bacteriophagus virus pohlcující bakterie

balan-

balanos žalud

balanitis zánět žaludu

ball-, bol-

bole, bolos bod

ballismus tanec

metabolia přeměna

embolus vmetek

bar-

baros břímě, tlak

barys těžký

barometron tlakoměr

basil-

basileus král

basilekos královský

vena basilica žíla na ulnární straně předloktí

bathmo-

bathmos práh

bathmotropismus prahová dráždivost (převodního nervového systému srdce)

bathox-, bathy-

bathos hloubka

bathys hluboký

bathypnoe hluboké dýchání

bathycardia nízká poloha srdce v hrudníku

bathophobia přílišný strach z hloubky

bi(o)-

bios život

biologia nauka o životě

anabiosis ožívování

oxybiosis život za přístupu kyslíku

anoxymbiosis život bez přístupu kyslíku

blast-

blastos výhonek, zárodek

blastophthoria poškození zárodku

blastoporus prvoústa

osteoblastos buňka tvořící kostní tkáň

blenn-

blenna, blennos hlen

blenorhoea výtok hlenu

bleph(ar)-, blep-, bleps-

blepein vidět, dívat se

blefaron oční víčko

blepsis vidění

blepharotomia chirurgický řez očního víčka

bomb-

bombos hukot

bombus hučení v uších

borborygm-

borborygmus kručení v břiše

brachi-

brachion, brachionos rameno

brachium paže

brachialgia bolest v paži

brachiotomia odnětí paže

brachy-

brachys krátký

brachycephalia krátká lebka

brachybasia zpomalená chůze
brachydactylia krátké prsty

brady-

bradys pomalý
bradycardia zpomalená srdeční činnost
bradyphasia zpomalená řeč
bradypnoe zpomalené dýchání

branchi(o)-

branchia žábra
branchiogenes souvisící nebo vzniklý ze žaberního oblouku
branchioma nádor ze zbytků žaberního oblouku
branchialis žaberní

bregm(at)-

bregma, *bregmatos* temeno
bregmaticus mající vztah k temeni

brom- I

bromas zápach
bromum brom
bromismus otrava bromem nebo jeho sloučeninami
bromhidrosis nadměrné pocení provázené zápachem

brom(at)- II

broma, *bromatos* jídlo, pokrm
bromatike nauka o přípravě jídla

bronch-

bronchos průduška
bronchospasmus křečovitě stažení svalstva průdušek
bronchitis zánět průdušek
broncholithiasis průduškové kaménky

bry-

bryein klíčit, pučet, kvést, růst
bryon mech
embryo zárodek

bu-, bo-

bus, *boos* býk, zvíře
butyrum máslo
bulimia žravost

bubo(n)-

bubon, *bubonos* břicho, ohanbí
bubo zánět mizních uzlin

bul-

bulesthai chtít
bule vůle
abulia ztráta vůle

byss-, byth-

bythos hloubka

C**cac-**

kakos špatný, zlý
cacodontia špatně vyvinutý chrup
cacophonia porucha fonace

calyc-

kalyx, *kalykos* pohár
calyx vak, kalich
calyculus semeník, váček, měchýřek

camp-

kampe housenka
hippocampus mořský kůň
camptocormia zakřivení trupu

canth-

kanthos oční koutek
epicanthus řasa při vnitřním očním koutku
canthotomia protěti očního koutku

carcin-

karkinos rak, rakovina
carcinoma rakovina
carcinophobia chorobný strach před onemocněním rakovinou
carcinomatosus rakovinný

cardi-

kardia srdce
cardiaca (*remedia*) léky posilující srdeční činnost
cardiolysis chirurgické uvolnění srdce z vazivových srůstů s osrdečníkem

carot(id)-

karotikos omamující, otupující
karotides krční tepny (při jejich stlačení lze upadnout do bezvědomí)
carotis krkavice, krční tepna
caroticus týkající se krkavice

carp-

karpas zápěstí
carpalis zápěstní

cary(o)-

karyon jádro
caryolympha jaderná šťáva buněk
caryohyaloplasma bezbarvá jaderná hmota

cataract-

katarraktes sražený, strmělý
cataracta šedý zákal oční čočky

catarrh-

katarrhus výlev, výron
catarrhus katar, katarální zánět
catarrhalis katarální

cau(t)-

kausis pálení
kaustikos hořlavý, pálivý

kaiein pálit
caustica (remedia) leptadla
cauter žehadlo

cebo-

kebas druh opice
cebocephalia »opičí« hlava, podobná hlavě
 opice

centr-

kentron střed, kruh
centrum střed
centrifugalis odstředivý, jdoucí od středu
centrosoma centrální tělísko, tělísko uložené
 blízko jádra buňky

cephal-

kefale hlava
cephalalgia bolest hlavy
cephalometria měření rozměrů hlavy v určitéch bodech
cephalicus hlavový

cer-

keros vosk
cera vosk
ceratus voskový, voskovaný

chaet-

chaite dlouhý vlas
spirochaeta mikrob vlasovitého tvaru

chaer(o)-

chairein těšit se
chaeromania chorobná veselost

chalar(o)-, chalas-

chalaros unavený
chhalasis ochablost
achalasia spastické stažení, neschopnost
 uvolnění

chalaz-

chalaza kroupa
chalazion včící zrno, zánět Meibomovy žlázy
chal(az)odermia vyklenutí okrsku kůže na
 způsob laloku

chalic-

chaliix, chalikos malý křemenný kámen;
 vápno
chalicosis zaprášení plic křemičitým prachem (silicosis), zaprášení plic vápenným
 prachem

chart(a)-

chartes list papíru
charta papír, listina

chasm(at)-

chasma, chasmatos mezera, zející otvor
chasma křečovitě zívání

cheil-, chil-

cheilos ret

cheilosis zarudnutí rtů s rozpraskáním ústních koutků
cheiloschisis rozštěp rtu

cheir-, chir-

cheir, cheiros ruka
cheiropasmus křeč svalstva ruky
chirologia, cheirologia nauka o posunkové řeči hluchoněmých; hádání, věštění
 z ruky

chel-

chele dráp, klepeto
cheloidum jizva rozeklaného tvaru připomínající klepeto

chem-

chemeia (arab. al-kimija) slévačské umění, chemie
chemotherapy léčení nemoci pomocí chemických prostředků

ches(ia)

chezein chodit na stolič
urochesia odcházení moči řitním otvorem

chiasm(at)-

(chiasmus)
chiasma, chiasmatus znak nebo tvar, podoba řeckého písmene χ (χ – chí)
chiasos zkřížený jako χ
chiasma zkřížení

chloasm(at)-

chloasma, chloasmatos zelenající se
chloasma hnědá skvrna na kůži

chlor-

chloros zelený
chlorophylum zelené barvivo rostlin
chloracne vyrážka po chloru
achloropsia neschopnost vidět zelenou barvu

choan(a)

choane, choanos nálevka, zadní nosní otvor
choana otvor, jímž přechází nosní dutina
 v nosohltan
choanalis týkající se choany

chol-

chole, cholos žluč
cholecystis žlučník
cholangioma nezhoubný nádor vycházející ze žlučovýchodů
cholangiostomia chirurgické vyústění žlučového
 vodu

chol(o)-

cholos uvolněný
cholodermia uvolnění kůže

chondr-

chondros chrupavka
chondroblastos nezralá chrupavčitá buňka

chondroides chrupavce podobný
chondromalacia změknutí chrupavek

chor- I

chora, choros, chorion prostor, místo, země

chor- II

chorea, choros tanec

chorea porucha centrálního nervového systému projevující se choreatickými pohyby

choreiformis podobný posunčíně

choreaticus posunčínový

chori(o)-

chorion kůže, řemen, obložení, obal

chorion plodová blána

corium vrchní vrstva kůže

chorism-, chorist-

chorismos dělení

chorizein oddělovat

choristos oddělený

choristia odštěp, odštěpení části orgánu

chrest-

chrestos užitečný, schopný

achresticus neužitečný, neschopný

chrom(ato)-

chroma, chromatos barva

chromatophilus lehce barvitelný

pleiochromia zvýšené množství barviva

chron-

chronos čas

chronikos pomalu probíhající

chronologia časová postupnost

chronicus vleklý

chronometria měření času

chrys-

chrysos zlato

chrysiasis žlutohnědé zbarvení kůže po dlouhodobém užívání léků obsahujících zlato

chrysotherapia léčení solemi zlata

chthon(-)

chthon, chthonos země, krajina, domov

autochthonus vzniklý sám od sebe nebo přímo na místě, kde se nachází

chyl-

chylos šťáva

chylopoiēsis tvoření střevní mízy

achylia nedostatek šťávy

chym-

chymos původně šťáva, míza

chymus natrávená potrava, trávenina

chymificatio tvorba tráveniny v žaludku a tenkém střevě

chym(at)-, chyma

chyma slitá hmota

parenchyma specifická (buněčná) tkáň určitého orgánu

chys(is)

chysis liti

synchysis slití, zkapalnění

cin-, kin-

kinesis pohyb

kinein pohybovat

cinesiologia, kinesiologia nauka o podmínkách a zákonech pohybu u živých bytostí
cinesiotherapia, kinesiotherapia léčení pohybem, léčebný tělocvik

circ-

kirkos kruh

circus kruh

circumcisio obřízka

circulatio koloběh, oběh

cirrh-

kirros žlutý

cirrhosis žluté bujení, zatvrdnutí orgánu

cirrhoticus zatvrdlý a svaštělý, ve vztahu k cirhóze

clas-

klasis lámání

klasma, klasmatos zlomek, úlomek

klan lámat, rozlomit

osteoclasia lámání kostí

cleid-

kleis, kleidos klíč, klíček

cleisis uzávěr

cleidotomia protěti klíční kosti

cleisagra dna postihující kloub kosti klíční

clim-, klim, clín-, klin-

klimax, klimakos stupeň, schody, přechod

klinein ohýbat, ležet

kline lůžko

clinica klinika

clinomania chorobná záliba v ležení

clon-

klonein honit

clonismus opakující se záškuby, škubavá křeč

clysm(at)-, klysm(at)-

klyσμα, klysmatos výplach

klyzein vyplachovat

cnid-

knide kopřiva

knidosis svědění, pálení

cocc-

kokkos ovocné jádro

gonococcus kulovitý mikrob způsobující kapavku

coccogenes kokového původu, vyvolaný kokovými mikrobi

coccyg-

kokkyx, kokkygos kukačka

os coccygis kost kostrční

coccygodynia bolest v krajině kostrče

cochle-

kochlos mušle, hlemýžď

cochlea část kostěného bludiště skalní kosti ve tvaru hlemýžďí ulity

cochlearis hlemýžďový, lžicovitý

codein-

kodeia maková hlaviče

codeinum kodein, opiový alkaloid

coel-, koil-

koilos dutý

koilia dutina

coelioscopia vyšetření břišní dutiny pomocí laparoskopu

coelosoma zrůda s rozsáhlým výhřezem hrudních a břišních útrob

coen-

koinos společný, obecný

coenurus vývojové stadium tasemnice

col-

kolon úd, část těla

colon tlusté střevo

colica onemocnění tlustého střeva, záchvat křečovitých bolestí (žlučníková, ledvinová)

coll-

kolla kliš

colloidum koloid

colloides koloidu podobný

colob-

kolobos znetvořený

coloboma oční defekt (rozštěp duhovky)

colp-

kolpos břicho, klín, pochva

colposcopia vyšetřování pochvy

colporrhagia krvácení z pochvy

com-

kome vlas

com(at)

koma, komatos hluboký spánek

coma bezvědomí

comatosus týkající se kómatu

comm(at)-

komma, kommatos zářez, výřez; odstavec, díl; rána, úder

koptein tlouci, zranit

con-

konos kužel

conicus kuželovitý

conoides kuželovitý, kuželu podobný

coniotomia otevření dýchacích cest protětim *conus elasticus*

conch-

konche mušle, škeble

concha škeble, závitka, skořepa

conchalis vztahující se ke skořepě

conchotomia protěti nosní skořepy

condyl-

kondylos kloub, pěst, hrbol

condylus kloubní hrbol

condyloma původně kostní výrůstek, přeneseně bradavkový útvar

condyloides kondylu podobný

coni-

konía prach, písek

coniosis zaprášení (plic) prachem

coniophagus buňka pohlcující prach (v plicích)

cop-, copi-, copt-

kope rána

kopos úder

kopia únava

koptein tlouci, zranit

syncopa náhlé krátkodobé bezvědomí

copiopia nedostatečné, neúplné vidění

coph-

kofos hluchý

cophosis hluchota

copr-, kopr-

kopros špína, stolice, výkal, výměšek

coprophagia, koprophagia požívání výkalů

copremesis, kopremesis vrhnutí, zvracení

výkalů

coprostasis, koprostasis nahromadění a zahuštění střevního obsahu

cor-

koreia nasycení

korennynai nasytit (se)

acoria nenasyčenost

coron-

korone kruh, okruh, věnec, koruna

coronoides podobný věnci, kruhu

corm-

kormos trup

acormus zrůda bez trupu

cosm-, kosm-

kosmein zdobit

kosmetikos vztahující se ke krášení

cosmeticus týkající se pěstování tělesné krásy

cotyl(edo)-, kotyl(edo)-

kotyledon prohlubeň, vyhloubení, prsní bradavka

kotyle dutina

cotyledon, *kotyledon* ohraničená skupina placentárních klků

cran(i)-

kranion, *kranon* lebka, hlava

cranium lebka

olecranon loket

craniotomia chirurgické otevření lebky

cras-, crat-, kras-, krat-

krasis míšení

krater měsídllo

kerannynai mísit

dyscrasia nenormální složení tělních tekutin

craur-, kraur-

krauros suchý, tvrdý, drsný, vrásčitý

craurosis, *kraurosis* zdrsňatění, svažování

crea-, creas-, creat-, creat-

kreas, *creat* maso

pancreas slinivka břišní (zcela z masa)

creatorrhoea přítomnost nestrávených svalových vláken ve stolici

creatinuria vylučování kreatinu močí

crem(a)-, krem(a)-

kreman, *kremazein*, *kremannynai* pověsit

kremaster sval (zdvihač) varlete

kremastos visící

cri-, crin-, cris-, crit-

krinein dělit, určovat, vylučovat

krinos oddělující

krisis rozhodující doba, úsudek, soud

kritikos schopný úsudku, soud

kriterion rozhodující znamení

endocrinus s vnitřním vyměšováním

cric-

krikos kruh, prsten, náramek

cricoides prstencový

cricotomia protětí chrupavky prstencové

crot-, krot-

krotos rána, tep

anacrota *anakrotia* abnormální arteriální tep

crypt-

kryptein skrýt, zahalit

kryptos skrytý

cryptorchismus zadržení, nesestoupení varlat

cryptogenes skrytého, nejasného původu

cryptocancer skrytý, utajený nádor

crystall-

krystallos led, krystal, sklo

crystallitis zánět oční čočky

cyan-

kyaneos bleděmodrý, azurový, modravý, namodralý

cyaneus modravý, zamodralý

cyanoticus modrofialově zbarvený

cyanoaderma tmavě modré zbarvení kůže

cybern-, kybern-

kybernan kormidlovat, řídit

kybernetes kormidelník

kybernetike kybernetika, vědní obor zabývající se principy řízení a přenosem informací

cycl-

kyklos kruh, záhyb

cyclotherapia pohybová léčba jízdou

cyclencephalia vrozené podkovovité spojení obou mozkových hemisfér

cyclopia zrůda, jež má jen jedno oko

cye-, cyem(at)-, kyes-, kye(mat)-

kyein být těhotná

kyema, *kyematos* plod

kyesis těhotenství

kyesophobia chorobný strach z těhotenství

pseudokyesis nepravé těhotenství

cylindr

kylindros válec, kolečko

cylindricus válcovitý

cylindruria přítomnost cylindrických válců v moči

cyon-, cyn-

kyon, *kynos* pes

cynismus povahový rys projevující se bezcitností

kynophobia chorobný strach před psy

cyph-

kyfos křivý, zahnutý

cyphosis, *kyphosis* ohnutí páteře dozadu

cyphoscoliosis, *kyphoskoliosis* ohnutí páteře

dozadu a na stranu

cyst-

kystis měchýř

cystitis zánět močového měchýře

cystodynia bolest močového měchýře

cystography znázornění močového měchýře rentgenem po kontrastní náplni

cyt-

kytos dutina, buňka

cytologia nauka o buňce

erythrocytrophagia pohlcování červených krvinek

D

dacry-

dakry, dakryon slza
dacryorrhoea slzení
dacryagoga látky vyvolávající slzení

dactyl-

daktylos prst
polydactylia nadpočetné prsty
dactylospasmus křeč prstů

daemon-

daimon, daimonos zlé božstvo, ďábel
daemonomania posedlost

dartos-

dartos zbavený kůže
derein stáhnout kůži
tunica dartos obal varlete

deles-

delesis poškození
myelodelesis poškození míchy

delphy-

delfys děloha, zárodek
didelphys zdvojená děloha

delt-

delta podle řeckého písmene δ (delta)
deltoides podobný písmenu δ

dem- I

demos lid
pandemia rozšíření nemoci v několika zemích
demographia společenská věda zkoumající počet, zaměstnání a složení obyvatelstva

dem- II

demos tuk
demodex roztoč parazitující u lidí a domácích zvířat

dendr-

dendron strom
dendrit ke stromu patřící; výběžek nervových buněk, kterým přichází podnět do buňky

der-

dere krk, šíje
deradelphus podvojná zrůda spojená šíjí
derotomia přerušení krčku plodu v děloze, např. při vybavení mrtvého plodu

derm(at)-

derma, dermatos kůže
ectoderma vnější zárodečný list
dermatorrhagia kožní krvácení
dermatovenerologia nauka o chorobách kožních a pohlavních

des-

desis spojení
tenodesis spojení šlach

desm-

desmos pouto
desmorrhexis přetržení vazů
desmologia nauka o vazech a šlachách; nauka o obvazech
desmodynia bolest šlach a vazů

deuter-

deuteros druhý
deuteropathicus vztahující se k druhotné chorobě
deuterocyesis druhé těhotenství
deuteroscopia jasnozření

dexi(o)-

dexios pravý
dexiocardia uložení srdce vpravo

diaet-

diaita dieta
diaetologia nauka o správném způsobu života, o životosprávě
diaeteticus nauka o výživě u zdravých i nemocných

di-, dich(o)-

dis, di-, dica, dicho dvakrát
diplegia oboustranná obrna
dichotomia rozštěpení, rozdělení na dvě části
diglossia vrozené rozštěpení jazyka

dicty-

diktyon síť
dictyosoma pletivo

didym-

didymos dvojitý
didymoi oba – obě (varlata)
didymitis zánět varlete
epididymis nadvarle

din-

dine vír, závrať
dinein kroužit
otitocodinia závrať způsobená ušní chorobou
dinomania chorobná touha po tanci

diphther-

difthera kůže (vydělaná)
diphtheria záškrt
diphthericus záškrťový
diphtheroides klinický obraz onemocnění podobajícího se záškrtu

dipl(o)-

diplus dvojitý
diploe mezivrstva
diplomyelia vrozené zdvojení míchy
diplocoria dvě zornice v jednom oku

dips-*dipsan* žíznit*dipsa* žízeň*dipsomania* chorobná chuť na alkohol*dipsosis* chorobná žízeň**disc-, disk-***diskos* disk*discoplasma* plazma zárodečného terčíku*discoides* disku podobný, kotoučovitý**dolich-***dolichos* dlouhý*dolichogastria* dlouhý žaludek*dolichocolon* vrozené prodloužení tlustého střeva**don-***donein* třást*iridodonesis* chvění duhovky**dor(o)-***doreisthai* darovat*doron* dar*doromania* chorobná touha někoho obdarovat**dos-***dosis* léčebná dávka*dosimetria* měření dávek (záření)*dosiologia* nauka o dávkování léků**dox-***doxa* mínění, představa*paradoxus* protismyslný**drast-***drastikos* účinný*drastica* (*remedia*) silně účinné léky**drepan(o)-***drepanon* srp*drepanocytus* srpkovitá červená krvinka*drepanocythaemia* výskyt srpkovitých červených krvinek v krvi**drom-***dromos* běh*prodromalis* předběžný*dronomania* chorobná toulavost**dy- I***dyo* dva*dyaster* dvojité hvězda**dy- II, dys-***dyesthai*, *dyein* zahalovat, ponořovat*dysis* západ slunce, západ*ependyma* vrchní oděv; vrstva buněk v dutinách centrálního nervového systému**dynam-***dynamis* síla, moc*adynamia* bezmocnost, ztráta sil*dynamometria* měření tělesné síly**E****echia-***echein* mít*echeia* majetek, držení, jmění*synechia* srůst*entelechia* účelnost**echin-***echinos* ježek*echinococcus* boubel, tasemnice*echinococcosis* onemocnění způsobené echinokokem**echo-***echo* zvuk, ozvěna*echomimia* napodobování výrazu obličeje*echophrasia* opakování slov*echopraxia* napodobování jednání**eczem(at)-***ekzein* vyvřít, vzkypět*ekzema*, *ekzematosis* všechno, co vzniká

v žáru, co se vyráží, vyrážka, opar

eczema onemocnění kůže*eczematificatio* tvoření ekzému, přeměna v ekzém**ectas-***ekteinein* rozšiřovat*ectasis* rozšíření stěny dutého orgánu*atelectasis* nerozšířenost, bezvzdušnost (plic)**ectro-***ektroma* potrat*ectromelia* vadné vyvinutí končetin*ectrosyndactylia* vrozený srůst prstů**eid-, id-***eidos* tvar, obraz, podoba*eidetikos* vědomý, známý, vztahující se k tvaru*eidetismus* představivost, schopnost prožívat určité obrazy*elipsoideus* elipse podobný, elipsovitý*encephaloides* mozkové tkáni podobný**elast-, elasm(at)-***elaunein* tít, táhnout do délky nebo od sebe, kovat*elasma*, *elasmatos* třená, leštěná kovová deska, plech*elastikos* kujný, roztažený*elasticus* poddajný, pružný*elasticitas* pružnost**electr-***elektor*, *elektoros* zářící*electrolysis* rozklad elektrolytů elektrickým proudem

electropyrexis zvýšení teploty, horečky pomocí elektrického proudu

elephant-

elephas, elefantos slon

elephantiasis chorobné zvětšení, zduření některých částí těla

ellips-, ellipt-

elleipsis chybění, vynechání

ellipsoideus elipsovitý

elliptocytosis výskyt nadměrného množství ovalocytů v krvi

emes-, emet-

emesis, emetos zvracení

haematemesis zvracení krve

emetica (remedia) léky vyvolávající vrhnutí

empir-

empeiria zkušenost

empiria zkušenost jako pramen poznání

empiricus získaný zkušeností

emplast-

emplastron náplast

emplassein pomazat, natřít

emplastrum náplast

emprost(h)o-

emprosthēn dopředu, vpřed

emprostotonus obloukovité ohnutí těla dopředu při křečích břišního svalstva

enchym(at)-

chyma, chymatos šťáva

enchein vlévat, naplnit

parenchyma vlastní tkáň orgánu vyznačující se určitou funkcí

parenchymatosus tkáňový, týkající se parenchymu

enter-

enteron, enterā střevo, vnitřnosti

enterodynia bolest, hryzení střev

exenteratio vynětí vnitřních orgánů

eo(s)

eos jitřenka, červená barva

eosinophilus lehce se barvící eozinem

erem-

eremia osamocenost, nedostatek

irideremia nevyvinutí duhovky

eremophobia neodůvodněný strach před osamocněním

ereps-

ereipsis zrušení, zničení

erepsinum enzym štěpící bílkoviny

eres-

eressein pohybovat, vyvážet

choleresis vylučování žluči

erethis-

erethizein dráždit

erethismus stav vzrušení nebo podráždění

erethicus vzrušený

erg-

ergon čin, dílo

ergastes činitel

ergographia zaznamenávání pracovního zatížení svalu

ergophobia nadměrný strach před prací

ergasthenia stav unavenosti, vyčerpanosti

ery-, erythr-

erythros červený

erythrocytus červená krvinka

erythema zčervenání

eth-

ethos mrav, charakter

ethica etika, nauka o mravních zásadách,

nauka o morálce

ethicus etický, mravní

ethm-

ethmos síto

ethmoideus čichový

ethmoiditis zánět čichové kosti

eu(n)-

eune lůžko, spánek

eunuchos hlídač lůžka

eupareunia normální pohlavní styk

eunuchismus stav vzniklý u mužů nevyvinutím nebo ztrátou pohlavních žláz

eunuchoidismus stav vzniklý u mulů nedostatečnou činností pohlavních žláz

eury-

eurys široký, prostorný

euryprosopia nápadně široký obličej

metreuryxis rozšíření dělohy

G**gae(o)-, ge(o)-**

gaia, ge země

geomedicina obor lékařství zabývající se výskytem a průběhem nemoci v závislosti na zeměpisných podmínkách

geophagia požívání nestrávitelných, zemitých látek

galact-

gala, galaktos mléko

polygalactia nadměrná produkce mléka

galactagoga (remedia) léky podporující vylučování mléka

gam-

gamein ženit se
gametes manžel
gamete manželka
gametocytus pohlavní buňka
agamogenia nepohlavní rozmnožování

gamps-

gampsos křivý
gampsodactylia neschopnost natáhnout prst, zvláště malíček

gangli-

ganglion uzel, uzlina (zvláště nervová)
ganglioplegia látky blokující přenos vzru-
 chu ve vegetativních gangliích
gangliectomia vynětí ganglia
ganglioneuroma vyzrálý nádor z gangli-
 ových (nervových) buněk

gangraen-

gangraina ohnivý vřed
gangraena snět
gangraenosus snětivý

gargarism-

gargarismos kloktadlo
gargarizein kloktat
gargarisma kloktadlo

gastr-

gaster, *gastros* žaludek, břicho
gastralokenosis bolest při prázdném žaludku
gastrodynia bolest žaludku
gastroenteritis současný zánět žaludku a ten-
 kého střeva

gelo-

gelos smích
geloplegia záchvat smíchu

gen-, gon-

genos původ, rodina, kmen
genesis vznik, vývoj
gennan plodit, rodit
gone porod, potomstvo
genotypus soubor zděděných znaků
abiogenesis vznik života z neorganické látky
ontogenesis vývoj jedince

geni(o)-

geneion brada, vous
geniospasmus křeč bradových svalů
genioglossus sval jdoucí od dolní čelisti
 k jazyku
genioplastica plastická operace brady, tváře

gephyr-

gefyra most
gephyrophobia chorobný strach před mostem

ger-, geront-

geron, *gerontos* stařec

geras stáří

gerontologia věda o stárnutí
geriatria obor lékařství zabývající se choro-
 bami stáří

geus-

geusis chuť
ageusia ztráta chuti
glycogeusia pocit sladkosti

gigant-

gigas, *gigantos* obrovský
gigantismus obrovský vzrůst
gigantoblastos veliká červená krvinka s já-
 drem
gigantocellularis obrovskobuněčný

ginglym-

ginglymos čep, kloub
ginglymus kladkový kloub
ginglymoarthrosis kladkový, čepový kloub

glauc-

glaukos modrozelený
glaucoma zelený oční zákal
glaucomatoides podobný glaukomu
glaucomatosus týkající se glaukomu

glen-

glene zornice; kloubní jamka
glenoidalis vztahující se ke kloubní jamce

gli-

glia kliš
gliosis ložiskové zmnožení glií
neuroglia ektodermální podpurná tkáň
 nervového systému

gloos-, glott-

glossa, *glotta* jazyk
glossitis zánět jazyka
glossodynia bolestivý jazyk
glossectomia vyříznutí jazyka

glyc-

glykos sladký
glycogenum polysacharid složený z glukózy
hyperglycaemia zvýšená koncentrace cukru
 v krvi
glycosuria vylučování cukru močí

gnath-

gnathos čelist
gnathitis zánět čelisti
gnathoschisis rozštěp čelisti
gnathalgia bolest v čelistech nebo v obličeji

gno-

gnoskein poznávat
gnosis, *gnoseos* poznání
diagnosis rozpoznání choroby
prognosis předpověď průběhu choroby

gomph-

gomfos klín
gomphosis vklínění

gon-, gen-

gone porod, potomstvo
gennan plodit, rodit
genoblastos buňka prvopohlavní
ontogenesis vývoj jedince

gon(i)-

gony koleno
gonia záhyb, roh
gonyalgia bolest kolena
trigonum trojúhelník
gonarthritus zánět kolenního kloubu

gramma(t)-

gramma, grammatos zápis
grafein psát
 -*gramma* -gram záznam, zápis, např.
electrocardiogramma elektrokardiogram

graph-

grafein psát
agraphia neschopnost psát
graphomania chorobná psavost, vášnivá
 touha po psaní
graphospasmos písácká křeč

gryp-

grypos křivý, zkřivený
gryposis zkřivení
onychogryposis drápovitý nehet

gymn-

gymnos nahý, neoděný
gymnastica cvičení, léčba cvičením

gyn-, gynaec-

gyne, gynaikos žena
gynaecologia ženské lékařství
gynaecophobia chorobný strach ze styku se
 ženami

gyr-

gyros kruh, vinutí
gyrificatio členění povrchu mozku v závit
gyratus rozčleněný v závit
dextrogyrus pravotočivý

H**haem-, haemat-, -aem(ia)**

haima, haimatos krev
haemocoagulatio srážení krve
glycaemia koncentrace cukru v krvi

haire-

hairein brát, chápat
exhairesis odnětí, vynětí

hal-, halo-

hals, halos sůl
halothermae solné prameny
halogenum halogen, halový prvek (fluor,
 chlor, brom, jod)

halo-

halos kruh kolem slunce, měsíce
halometria metoda užívaná k měření kru-
 hového lomu paprsků v erytrocytech

hamart-

hamartanein chybovat
hamartia vývojová úchylka
hamartogenes vzniklý na podkladě tkáňové-
 ho odštěpu
hamartophobia strach z omylů

hapal-

hapalos měkký, šťavnatý
hapalonychia změknutí nehtů

haph-, hapt-

hafē dotek
haptēin dotýkat se
haphalgesia bolestivá citlivost na dotek
haptinūm, haptēnum haptēn

hapl(o)-

haplus jednoduchý
haploides jednoduchý; chromosomová řada
 po redukčním dělení pohlavních buněk

harmo-

harmos spojení
harmonia soulad
disharmonia nesoulad

heaut(o)-

heautu sám od sebe
heautoscopia samozobrazení

heb(e)-

hebe mládí; krajina stydká
hebetomia, hebostomia protěti kosti stydké
hebephrenia forma schizofrenie projevující
 se prázdňným mudrováním, frázovitostí,
 chováním jako v pubertě

hel(o)-

helos bažina
helodes bažinatý, bahnitý
helodes bahenní horečka

helc-

helkos rána, vřed
helicogenes vředového původu
helcologia nauka o vředech
helcoma helkom, vřed

helic-

helix, helikos hlemýžď, ulita
helix kožní val na ušním boltci

helicopodia chůze s obloukovitým pohybem
dolní končetiny po jejím ochrnutí
helicotrema otvor při vrcholu hlemýžďe
vnitřního ucha

heli(o)-

helios slunce
heliotherapia léčba slunečním zářením
heliosis sluneční úpal
heliophobia strach před slunečním světlem

helminth-

helmis, helmins, helminthos červ
helminthicus ve vztahu k červům
helminthiasis onemocnění vyvolané červy
helminthologia nauka o červech (hlavně
o čvech cizopasných)
helminthica, helminthagoga (remedia) léky
hlístopudné

hemer-

hemera den
hemeralopia šeroslepost

hemi-

hemi- polovina
hemiplegia ochrnutí poloviny těla
hemisphygmia poloviční počet tepů, než je
počet srdečních stahů
hemialgia záchvatovitá bolest jedné polovi-
ny hlavy, migréna

hepar-, hepat-

hepar, hepato játra
hepatitis zánět jater
hepatectomia vyříznutí části jater
hepatalgia bolestivost jater

hern-

hernos výhonek, odnož
hernia kýla, výhřez
herniotomia chirurgické otevření kýlního
vaku

herp-, herpet-

herpes, herpetos šířící se vyrážka
herpein plazit se
herpeton lezoucí, plazící se
herpes opar
herpetiformis oparu podobný

heter(o)-

heteros rozličný
heterochromia různobarevnost
heterolateralis druhostranný, různostranný
heteroplasia tvarová a funkční změna tkáně

hect-, (h)ex-

hektikos hektický, trpící bolestmi na prsou,
chorobný, souchotinářský
hexis stav
echei mít (se)

cachexia chorobná celková tělesná sešlost,
hubnutí

(h)idro-

hidros, hidrotos pot
hidrosis pocení
hidroticus vyvolávající pocení
hidrodermia nadměrné vylučování potu
an(h)idrosis snížené vylučování potu

hipp-

hippos kůň
hippus iridis »poskakující zornice«, rytmic-
ké rozšiřování a zužování zornice
hippocampus val na spodině dolního rohu
postranní mozkové komory

hist-

histanai postavit, zastavit
urathistechia zadržení kyseliny močové
v tělesných tkáních

hist-, histo-

histos, histion tkáň
histologia nauka o tkáních
histogenes tkáňového původu

hol(o)-

holos celý, úplný
holocrinus zcela, tj. sám sebe, vylučující
holoacardius zrůda bez srdce
holoacrania vrozené nevyvinutí kostí lební
klenby s poruchou vývoje mozku

hom(o)-

homos podobný, stejný
homogenes stejného původu
homologia souhlasnost, rovnocennost
homosexualitas pohlavní náklonnost k oso-
bě stejného pohlaví

homoe(o)-

homoios podobný
homoeopathia léčení léky vyvolávajícími
podobné příznaky, jaké má léčená choroba
homoeostasis snaha o udržení stálého vnitř-
ního prostředí

horm-

horman, hormein pobízet, pohánět
hormonium látka vyměšovaná žlázami
s vnitřní sekrecí nebo jiným buněčným
systémem

hyal-

hyalos průhledný kámen, sklo
hyaloides sklovitý
hyalitis zánět sklivce
hyalinoides podobný hyalinu, vypadající
jako hyalin

hy-, hyoide-

hyooides podobný

to hyooides ostun kost tvaru Y v hrtanu
os hyoideum jazyk

hydr-, hydrat-

hydor, hydatos voda
hydnaemia vodnatelnost
hydrometra nahromadění vodnatého obsahu v dutině děložní
hydropneumothorax přítomnost vzduchu a tekutiny v pohrudniční dutině

hygien-

hygieinos zdravý
hygiēna zdravotnictví

hygr-

hygros vlhký
hygroscopicus přijímající vlhkost
hygrometria měření vlhkosti vzduchu
hygroma dutina vyplněná tekutinou

hymen-

hymen, hymenos kůžečka
hymen panenská blána
hymenotomia chirurgické protěti panenské blány
hymenolabialis týkající se panenské blány a stydkých pysků

hyph-

hyfe tkanivo
hyphenum houbové vlákno

hypn-

hypnos spánek
hypnoides podobný spánku
hypnologia nauka o spánku a hypnóze
hypnolepsia chorobná spavost

hyps-

hypsos výška, vrcholek
hynsi nahoře
hynselos vysoký, vysoko položený
hynsophobia chorobný strach z velkých výšek
hynsicranium vysoká lebka

hyster-

hystera děloha
hysteromania chorobná pohlavní dráždivost žen
hysterodynia bolest, bolestivost dělohy

hystri-

hystrix dikobraz
hystricismus onemocnění kůže přílišným zrohovatěním

I**iatr-, -iater**

iatros lékař
paediatr dětský lékař
iatrogenes působení lékaře na nemocného
psychiatria obor lékařství zabývající se duševními chorobami

ichor-

ichor míza, hnís
ichorrhoea výtok obsahu z vředu
ichorrhoeaemia ichorhémie, zaplavení krve choroboplodnými zárodky, které způsobují hnisání

ichthy-

ichthys, ichthys ryba
ichthyismus otrava rybami
ichthyosis šupinatost kůže

icter-

ikteros žloutenka
icterus žloutenka
icterogenes vedoucí ke vzniku žloutenky; vyvolaný žloutenkou
ictericus žloutenkový, žlutě zbarvený

id-, eid-

eidōs tvar, obraz, podoba
eidetikos vědomý, známý, vztahující se k tvaru
elipsoideus elipse podobný, elipsovitý
encephaloides mozkové tkáni podobný
eidetismus představivost, schopnost prožívat určité obrazy

ide-

idea pohled, představa, obraz
ideatio tvorba představ
ideokinetikus vyvolávající představy

idi(o)-

idios vlastní, samostatný
idiopathicus týkající se vlastní, samotné choroby, vzniklý z neznámé příčiny
idioglossia vlastní řeč dítěte
idiosyncrasia velká citlivost na některé látky a vjemy

ile-

ileus zauzlení střev, střevní neprůchodnost
ileosus týkající se střevní neprůchodnosti

ini(o)-

inion záhlaví
iniocephalia vrozený výhréz mozku otvorem týlní kosti
iniopagus podvojná zrůda, jejíž části jsou spojeny záhlavím

in(o)-

is, inos sval, vlákno
inopexia zpevnění svalstva, svalových vláken
inotropia schopnost stahování svalstva (zvláště srdečního)
inogenes tkáňového, vazivového původu

i(o)-

ios šíp, šíp napuštěný jedem
iophobia chorobný strach z otrávení

ion-, iont-

ion, iontos jdoucí, bloudící
iontotherapia zavádění ionizovaných látek do těla z léčebných důvodů
isoionia zachování stálé koncentrace iontů v buňkách a tělesných tekutinách

irid-

iris, iridos duha
iridodonesis pohyb, chvění duhovky
iridorrhesis trhлина duhovky
iridauxesis vyklenutí duhovky

isch-

ischein držet
ischaemia místní nedokrevnost tkáně
ischaemisatio pochod vedoucí k místní nedokrevnosti tkáně
isch(i)uria zadržování moči, odkapávání malého množství moči z přeplněného močového měchýře

ischi-

ischion hýždě, bedro
ischialgia bolest v průběhu sedacího nervu
ischiorectalis kyčlokonečníkový

iso-

isos rovný, stejný
isomorphia stejnotvárnost
isosthenuria vylučování stále stejně koncentrované moči
isotropia vlastnost některých látek (plynů, kapalin) chovat se po všech stránkách stejně

isthm-

isthmus úžina
isthmus úzké spojení, můstek, zúžené místo
isthmicus k istmu patřící

K**ken-, cen-**

kenos prázdný
gastralgokenosis bolest prázdného žaludku

ker(at)-

keras, keratos roh
keratosis zrohovatění
keratitis zánět oční rohovky
keratotomia protěť rohovky

kin-

kinesis pohyb
kinein pohybovat
kinaesthesia pohybovit a polohocit
kinesiologia nauka o podmínkách a zákonech pohybu u živých bytostí

klept-

kleptein krást
kleptomania chorobné nutkání krást

klin-, clin-, klim-, clim-

klinein ohýbat, ležet
kline lůžko
klimax, klimakos stupeň, schody, přechod
clinica klinika
clinomania chorobná záliba v ležení

klysm(at)-, clysm(at)-

klyzein vyplachovat
klyσμα, klysmatos výplach

kneph-, cneph-

knēfas temnota, stmívání
aknephascopia slabost zraku při stmívání

koil-, coel-

koilos dutý
koilia dutina
koiloma, coeloma břišní dutina
koilonychia, coelonychia miskovitě nehty

kopr-, copr-

kopros špína, stolice, výkal, výměšek
koprophagia, coprophagia požívání výkalů
kopremesis, copremesis zvracení výkalů
koprostasis, coprostasis nahromadění a zahuštění střevního obsahu

kotyl(edo)-, cotyl(edo)-

kotyledon prohlubeň, vyhloubení, prsní bradavka
kotyle dutina
kotyledon, cotyledon ohraničená skupina placentárních klků

kras-, krat-, cras-, crat-

krasis míšení
krater měsidlo
krasis složení tělesných šťáv
dyscrasia nenormální složení tělních tekutin

kraur-, craur-

krauros suchý, tvrdý, drsný, lomivý, křehký, vrásčitý
kraurosis, craurosis vráskování, zdrsnění

kreat- viz **crea-**

kry(o)-, cry(o)-

kryos led, mráz

kryochirurgia, cryochirurgia obor chirurgie využívající při operaci nízkých teplot

kybern-, cybern-

kybernan kormidlovat, řídit

kybernetes kormidelník

kybernetike obor zabývající se obecnými principy řízení a přenosem informací

kye-, kyem(at)-, kyes-, cyem(at)-, cyes-

kyein být těhotná

kyema, kyematos plod

kyesis těhotenství

kyesophobia chorobný strach z těhotenství

pseudokyesis nepravé těhotenství

kym-

kyma, kymatos vlna, vlnění

kymographia záznam vln, záznam pohybové činnosti orgánů

kyon-, kyn-

kyon, kynos pes

kynophobia chorobný strach před psy

cynismus povahový rys projevující se bezcitností

L

labid-

labis, labidos kleště

labidodontia »klešťový skus« řezáků

labyrinth-

labyrinthos spleťtá cesta, podle staroegyptského slova *loperohunt* stavba s mnoha místnostmi

labyrinthitis zánět labyrintu vnitřního ucha

labyrinthectomy chirurgické odnětí labyrintu vnitřního ucha

labyrinthosis blíže neurčené onemocnění labyrintu vnitřního ucha

laem(o)-

laimos hrdlo

laemostenosis zúžení hrdla

lag(o)-

lagos zajíc

lagophthalmus »zaječí oko«, neschopnost uzavřít oko, sevřít oční víčka

lagocheilos, lagocheilia »zaječí pysk«

lagostoma »zaječí« ústa, tvar úst při rozštěpu rtu

lagn(ia)

lagneia požitky, zvláště pohlavní

algolagnia společný název pro zvrácené pohlavní požitky (masochismus, sadismus)

lal(ia)

lalein žvatlat, tlachat

lalophobia strach z hovoru

echolalia napodobování slyšených slov

lambd-

lambda písmeno řecké abecedy

lambdoides podobný lambdě

lambdacismus porucha výslovnosti hlásky »l« (lambda)

lamp-, lamps-

lampein zářit, blýskat

lampsis svícení, třpyt

eclampsia nejtěžší forma gestózy

lapar-

laparos mající měkké břicho; přeneseně měkký

lapara vnitřnosti

laparoscopia vyšetřování břišní dutiny zrakem (laparoskopem)

laparorrhaphia sešít stěny břišní

lapax-

lapaxis vyprázdnění, odvedení

litholapaxia odstranění kamenů

laryng-

larynx, laryngos hrtan

laryngotracheotomia chirurgické protěť hrtanu a průdušnice

laryngophthisis tuberkulóza hrtanu

laryngospasmus křeč svalstva hrtanu

leio-, lio-

leios hladký

leiomyoma nádor z hladké svaloviny

leiomyomatosis mnohočetný výskyt leiomyomů u těžce osoby nebo v téměř orgánu

leiomyosarcoma leiomyocelulární sarkom, zhoubný nádor z hladké svaloviny

lecith

lekithos žloutek

lecithinum lecitin, složený lipid, glycerolfosfolipid

lemm(a)-

lemma, lemmatos slupka, skořápka, kůra, obal

sarcolemma obal svalových vláken

lemmoma nezhooubný nádor z podpůrné tkáně (pochev) obvodových nervů

lemnisc-

lemniskos vlněný svazek

lemniscus smyčka, snopec

leont-*leon, leontos* lev*leontinus* lví*leontiasis* ztlustění lícních kostí**lepr(o)-***lepros* šupinatý*lepra, leprosis* malomocenství*leproma* uzlíkovité zánětlivé ložisko charakteristické pro lepru*leprosorium* léčebna pro malomocné**leps-, lept(ic)-***lepis* záchvat*lambanein* chápat, brát*epilepsia* padoucnice, záchvatovitě onemocnění*epilepticus* epileptický*epileptiformis* podobný epilepsii**lep-, lept-***lepos* kůra, obal, slupka*leptos* jemný, tenký, oloupaný*lepothrix* plísňové onemocnění postihující místa ochlupení*leptomeninx* měkká plena mozková**leth-***lethe* zapomínání (řeka Léthé z podsvětí)*lethargia* chorobná spavost, ospalost**leuc-***leukos* bílý*leucopo(i)esis* tvorba bílých krvinek*leucaemia* bělokrevnost, nádorové bujení bílých krvinek*leucoplasia* bělavé ztlustění výstelky sliznic, patologické zrohovění na sliznicích**leg-, lex-, log-***legein* mluvit, myslet, číst*lexis* mluvení, řeč*logos* slovo, nauka*-logia* ve složeninách: nauka o něčem*alexia* neschopnost číst*logomania* chorobná povídavost**lichen-***lichen, lichenos* vyrážka, lišej*lichenoides* podobný lišej**lim-***limos* hlad*bulimia* žravost**lin-***linon* síť, pletivo*linitis* zánět pletiva (sliznice)**lip-***lipos* tuk*lipoma* nádor z tukové tkáně*lipoidum* obecně látky podobné tukům*lipolysis* rozpouštění, štěpení tuků**liss-***lissos, laios* hladký*lissencephalon* hladký mozek (bez závitů)**lith-***lithos* kámen*nephrolithos* kámen v ledvině*lithectomia* chirurgické vynětí kaménků*lithoclasia* rozlámání, rozdrčení kaménků**lob-***lobos* lalok*lobotomia* protěti laloku*lobectomy* chirurgické odstranění laloku některého orgánu**lochi-***locheios* patřící k porodu*lochia* očišky*lochiometra* zadržení, nahromadění lochií v děloze*lochiorrhoea* dlouhotrvající výtok lochií**log-** viz **lex-****loim-, loem-***loimos* mor*loimologia* = *epidemiologia* nauka o nakažlivých chorobách a jejich léčení**lord-***lordos* dopředu zakřivený*lordosis* prohnutí páteře konvexitou dopředu**lox-***loxos* šikmý, příčný*loxophthalmus* šilhání, šilhavé oko*loxarthrosis* znetvoření kloubu**ly-, lys-***lyein* uvolňovat*lysis* uvolnění*lysinum* lyzin*lysis* rozestup, uvolnění, rozpuštění*analysis* rozklad, rozebrání**lyss-***lyssa* běsnění, vzteklna*lyssoides* vzteklině podobný*lyssophobia* chorobný strach před vzteklinou**M****macr-***makros* veliký*macroglossia* abnormálně veliký jazyk*macropodia* nadměrně velké nohy*macrosplenia* zvětšená slezina**madar-***madaros* holý

madarosis ztráta očních řas

magm(at)-

magma, magmatos těsto, kaše, hustá hmota

malac-

malakia měkkost, změkčení

malakos měkký

malacia změknutí

osteomalacia změknutí kosti při odvápnění

man(ia)-

mania vášně

maniacus maniakální, zběsilý, ztřeštěný

kleptomania chorobná touha krást

nymphomania zvýšená pohlavní touha žen

mano-

manos tenký

manometron tlakoměr

maras-, maraut-

marainein mizet, prchat, hubit

marasmus chřadnutí, ubývání

marantikos chřadnoucí

marasmus sešlost (věkem nebo těžkou nemocí)

marsupi-

marsupion váček

marsupialisatio operační výkon na cystě

masse(ter)-

massein mačkat

masseter žvýkač (sval)

massetericus masseterový, žvýkací

mast-

mastos bradavka

mastomenia měsíční krvácení z prsu

mastodynia bolest v prsní žláze

mastotomia chirurgické protěti prsní žlázy

mechan-

mechane stroj

mechanonarcosis ztráta vědomí mechanickým účinkem

mechanotherapia léčení cvičením na mechanických přístrojích

mega-, megalo-

megas, megale, mega veliký, silný

megacolon nápadné rozšíření tlustého střeva

megalodactylia nadměrně velké prsty

acromegalia chorobné zvětšení okrajových částí těla

meio-, mio-

meion, mion menší

meiosis zmenšení, redukční dělení

meiun zmenšovat

meiosis, miosis zúžení, zmenšení zornice

meiosphygmia menší počet tepů, než je srdečních stahů

mecon-

mekon, mekonos mák

meconium původní název pro makovou šťávu – opium; smolka, obsah střev novorozence

meconismus vleklá otrava opiem

meconialis smolkový

mel- I

melos úd

melomelia zrůdné vyvinutí nadpočetných končetin

amelia nevyvinutí končetin(y)

melodidymus podvojná zrůda, jejíž poloviny jsou spojeny končetinami

mel(o)- II

melon tvář

meloschisis rozštěp tváře

meloplastica plastická operace tváře

mela-, melan, melas

melas, melanos černý

melaena černá stolice z natrávené krve

melanoglossia černý jazyk

melancholia trudnomyslnost

meli(t)-

meli, melitos med

melithaemia cukr v krvi

melituria vylučování cukru močí

men-, meno-

men, menos měsíc, měsíce

menarche počátek menstruačního cyklu

menostasis vynechání menstruace

menorrhoea menstruace

mening-

meninx, meningos kůže, plena mozková

meningitis zánět mozkových plen

meningomyelitis současný zánět míchy a míšních plen

meningorrhagia krvácení v měkkých plenách ústředního nervstva

menisc-

meniskos měsíček, malý měsíc (podle tvaru)

meniscus kloubní ploténka

meniscopexis chirurgické sešití zlomků menisku

meniscectomia chirurgické vynětí menisku

mer- I

meros díl, část

merorrhachischisis částečný rozštěp páteře

mer- II

meros stehno

meralgia bolest stehna

merotomia protěti stehna

merocele stehenní kýla

merist-, merid-

meros díl, část
meris, meridos díl, část
meristos dělený, dělitelný
meristoma forma nezralého, těžko rozlišitel-
 něho zhoubného nádoru

merycism-

merykismos přezvykávání
merykizein přezvykovat

mes(o)-

mesos prostřední
mesoderma střední zárodečný list
mesencephalon střední mozek
mesophalanx střední článek prstu

metall-

metallum kov
metallophobia chorobný strach před kovo-
 vými předměty
metalloxis pulmonum metalóza plic

meteor-

meteoros nalézající se nad zemí, ve vzduchu
meteorismus nafouklost, plynatost

methyo-

methy víno
meth(y)omania chorobná touha po pití,
 opilství

metop-

metopon čelo
metopismus perzistence švu, který dělí u no-
 vorozence obě části čelní kosti

metr- I

meter, metros matka

metr- II

metra děloha
metroptosis snížení dělohy
metrosalpingitis zánět dělohy a vejcovodu
endometrium sliznice děložní

metr- III, -meter

metron míra
metriā měření
thermometrum teploměr

miasm(at)-

miasma, miasmatos znečištění
miasma znečištění vzduchu škodlivými
 látkami

micr-

mikros krátký, malý
microcytus malá červená krvinka
micromelia nadměrně malé končetiny
micromastia malé prsní žlázy

mim-

mimeisthai napodobovat
mimia napodobování

mimesis napodobování
mimeticus napodobující
mimicus týkající se mimických svalů a po-
 hybů obličeje

mio- viz meio-**mis-**

misein nenávidět
misopaedia nenávisť k dětem (i vlastním)
misogynia nenávisť k ženám
misanthropia nenávisť k lidem

mit(o)-

mitos vlákno
mitun napínat nit, vlákno
mitochondria vláknité útvary v plazmě bu-
 něk, buněčné organoidy

mitr(a)-

mitra šátek, stužka k ovíjení hlavy, koruna,
 čapka
mitra (mitella) čepcovitý obvaz
mitralis mitrální, dvojčípý

mix-

mixis míchání, směs, spojení (pohlavní)
amphimixis spojení dvou gamet při oplod-
 nění

mne(m)-

mneme paměť
amnesia ztráta paměti
mnemasthenia zesláblost paměti, slabá paměť

mochl-

mochlos páka
mochlion malá páka
hypomochlion otáčivý bod páky

mog-

mogos námaha
mogis s těžkostmi, těžko
mogigraphia písácká křeč
mogiphonia oslabení hlasu
mogitocia obtížný porod

mon-

monos jediný, osamocený
monophobia strach před osamocením
monochromatopsia schopnost vidět jen jed-
 nu barvu, barvoslepost
monobrachia jednorukost

moria

moria nerozum, pošetilost; žvatlavost se
 snahou po vtípkování

morph

morfe podoba
morphogenesis vznik normálních a patolo-
 gických struktur
morphologia nauka o tvarových poměrech
 těla, tkání

my(o)- I

mys, myos sval
myalgia bolest svalů
myoides svalu podobný
myochroma svalové barvivo

my(o)- II

myein uzavírat (zvláště rty, oči)
myopia krátkozrakost

myc(et)-

mykes, myketos houba
mycosis plísňová choroba
mycetismus otrava houbami
mycetologia, mycologia nauka o houbách

myel-

myelos mícha, dřev
myelitis zánět míchy
myelocela výhřez míšní tkáně z páteřního kanálu
myeloma nádor z plazmatických buněk

myi-

myia moucha
myiasis choroba vyvolaná larvami much

mys(o)-

mysos špína
mysophobia strach před nečistotou

myx-

myxa hlen
myxoma nádor z hlenové tkáně
myxosarcoma nezralý nádor z hlenového pojiva

N**nan-, nann-**

nanos, nannos trpaslík
nanismus trpasličí vzrůst
nanomelia nadměrně krátké končetiny u trpaslíka
nanocephalia abnormálně malá hlava u trpaslíka

narc-

narkun omamovat
narcomania chorobná touha po omamných látkách
narcosis omámení, bezvědomí
narcolepsia záchvaty krátce trvajícího chorobného spánku

nau-, naus-

naus, neos loď
nausea nevolnost, nucení ke zvracení
nauseosa (remedia) léky vyvolávající ošklivost, nechut, zvracení

naupathia mořská nemoc

ne(o)-

neos nový, mladý
neoplasma novotvar
neogenesis regenerace, novotvoření
neogonopathia choroby novorozeneckého období

necr(o)-

nekros mrtvý
necroscopia zkoumání chorobných změn v těle při pitvě
necrotomia chirurgické vynětí odumřelé tkáně

nem(at)-

nema, nematos nit, tkáň
nematoides nitkovitý, vláknitý

neph-

nefros ledvina
nephritis zánět ledvin
nephroptosis skleslá ledvina, bloudivá ledvina
nephropylitis zánět ledviny a její pánvičky

nes(id)-

nesos ostrov
nesidion ostrůvek
nesidioma nádor Langerhansových ostrůvků slinivky břišní

neur-

neuron nervová buňka
neuralgia bolest nervů
neurasthenia nervová slabost
neurex(h)airesis vykroucení nervu

nom-

nomos pravidlo, mrav, zákon, podle něhož byla přidělována pastva
nome pastva, louka k pastvě; jídlo, potrava
noma zžírající nádor, gangrenózní zánět ústní dutiny a tváře
anomalía nepravidelnost, odchylka
autonomia vlastní zákonitost, nezávislost na vnějších vlivech

no(o)-

noos, nus rozum
paranoia šílenství

nos-

nosos nemoc
nosologia nauka o třídění nemocí
nosocomialis nemocniční
nosophobia strach před nemocí

nost-

nostos návrat domů
nostalgia touha po domově

not-

notos záda

notalgia bolest v zádech
notomelia zrůdné vyvinutí nadpočetné
končetiny na zádech
notochorda struna hřbetní

noth-

nothos nemanželský
nothus nepravý, falešný

nyct-

nyx, nyktos noc
nycturia častější močení během noci
nyctalgia noční bolesti
nyctophobia neodůvodněný strach před
nocí a tmou

nymph-

nymfe dívka, nevěsta, bohyně pramenů
nymphae malé stydky pysky
nymphomania zvýšená pohlavní žádostivost
u žen

nystagm-

nystagmos mrkání očima, dřímota
nystagmus kmitavé pohyby očí

nyx(is)-

nyxis bodání
keratonyxis proděravění rohovky

O

ochr-

ochros bledý, žlutobledý
ochronosis žlutavé zbarvení pojivové tkáně
při metabolické poruše

odont-

odus, odontos zub
odontologia zubní lékařství
odontodynia bolest zubů
odontogenesis vývoj, tvorba zubů

odyn(ia)-

odyne bolest, utrpení
oesophagodynia bolest jícnu
odynophagia bolestivé, obtížné polykání

oedem(at)-

oidema, oidematos otok, opuchlina
oidan, oidein otéci, napuchnout
oedema »vodnatelnost«, otok tkáně z na-
hromadění tekutiny
oedematosus oteklý

oec-

oikos dům, domácnost
oecologia nauka o vztahu organismů k pro-
středí

oen-

oinos víno

oenomania chorobná touha po pití; pře-
chodná ztráta vědomí

oesophag-

oisofagos jícen
oesophagostenosis zúžení jícnu
oesophagitis zánět jícnu

oestr-

oistros trn, zuřivost
oestrus říje
oestromania chorobná touha po pohlavním
ukojení u žen

olecran-

olene loket
olecranon výběžek kosti loketní

olig-

oligos málo, málokterý
oligakis málokrát
oliguria malé vylučování moči
oligocardia zpomalení srdeční činnosti
oligaemia oligémie, snížené množství krve

om-

omos rameno
omodynia bolest ramene, ramenního kloubu
omohyoideus jdoucí od lopatky k jazylce

omphal-

omfalos pupek, pupeční šňůra
omphalitis zánět pupku u novorozenců
omphalorrhagia krvácení z pupečníku u no-
vorozců

oneir-

oneiros sen
oneirodynia noční neklid

onio-

onios koupitelný, na prodej, prodejný
onnomania chorobné nakupování

onco-

onkos zakřivení, ohyb
oncologia nauka o nádorech
oncometria měření objemových změn vnitř-
ních orgánů
oncogenesis původ a vývoj nádoru

onom(at)-, onym(at)-

onoma, onomatos jméno
onomatomania nutkavé, úzkostlivé hledání
slov, jmen; pocit úzkosti při vyslovování
některých slov

ont-

on, ontos jedinec, jednotlivá bytost
ontogenesis vývoj jedince od zárodku až
k zániku

onych-

onyx, onychos nehet
onychauxis zvýšený růst nehtů

onychitis zánět nehtů
onychogryposis drápanitý nehet

oo-

oon vejce
oophoron vaječník
oolemma obal vejce
ooductus vejcovod

op-, ops-, opt-, -opia, -opsia

ops, opos oko
opsis vidění
optikos oční
amblyopia snížené vidění
dioptron zrcadlo; jednotka pro lomivost
 čočky
optotypus značka k měření zrakové ostrosti
opticus oční, zrakový

oph(i)-

ofis had
ophiasis holohlavost, pruhovitě vypadávání vlasů
ophiotoxinum hadí jed

ophel-

ofelein pomáhat, prospívat
anofeles škodlivý, ničící
Anopheles komár přenášející malárii

ophry-

ofrys, ofryos obočí
ophryon střed glabely

ophthalm-

oftalmos oko
ophthalmoplegia obrna okohybných svalů
ophthalmorrhagia krvácení do oční koule

opi-

opion šťáva z máku, opium
opiophagia chorobný návyk na užívání opia

opisth-

opisthen vzadu, dozadu
opisthencephalon zadní mozek

opl, hopl-

hoplon zbraň
anoplos neozbrojený
anoplura vši

opo-

opos šťáva
opotherapy léčení chorob výtažky živočišného původu

opson-

opson pokrm
opsoninum látka podporující schopnost fagocytózy

orch(i)-

orchis varle
orchitis zánět varlete

orchialgia bolest varlete
orch(i)cele šourková kýla

orex(i)-

orexis snaha, úsilí
orexia chuť k jídlu
anorexia nechut k jídlu

organ-

organon orgán, část těla určitého tvaru a funkce
organismus účelně uspořádaný celek, živá bytost, jedinec
organogenesis vznik a vývoj orgánu
organographia popis, znázornění orgánu

orgasm-

organ planout milostnou vášní
orgazein hníst, měkčit, zpracovat
orgasmos změkčení, povolení
orgasmus pohlavní vzrušení, vyvrcholení pohlavního styku

ornith-

ornis, ornithos pták
ornithosis virové onemocnění přenášené z ptáků na lidi

ortho-

orthos přímý, správný
orthopaedia nauka o vzniku, ochraně a léčení chorob pohybového aparátu
orthopnoe ortopnoe, dušnost

oryz-

oryza rýže (rostlina, zrno)
oryzoeides podobný rýžovému zrnu

osch-

osche, oscheon šourek
oscheocele šourková kýla

osm- I

osme pach
osmidrosis páchnoucí pot

osm- II

osmos rána, tlak
osmosis pronikání rozpouštědla polopropustnou membránou

osphr(es)-

osfresis čich
osphresiology nauka o čichovém aparátu

ost(eo)-

osteon kost
periosteum okostice
osteoplasia novotvoření atypické kostní tkáně

ot(o)-

us, otos ucho
otitis zánět ucha
otorrhoea výtok z ucha

otosalpinx sluchová trubice, Eustachova trubice

oxy-

oxys ostrý, špičatý, kyselý
oxycephalus špičatá lebka
oxygenium kyslík
oxygenotherapia léčba kyslíkem

P**pach(y)-**

pachys tlustý
pachydermia ztlustění a ztvrdnutí kůže
pachymeninx tvrdá mozková plena

paed-

pais, paidos dítě
paedatrophia těžká forma podvýživy malých dětí
paediatrica dětské lékařství

pag-, peg-, pex-

pagos spojení
pegnynai připojovat, spojovat
pexis upevnění, připevnění
cephalopagus podvojná zrůda spojená hlavou
nephropexia připevnění, zpevnění ledvin

pal(a)eo-

palaios starý
palaeostriatum medioventrální část spodinových jader mozku
palaeoanthropologia nauka o předvěkém člověku

pali-

palin zpět, opět
palilalia sklon k mnohonásobnému opakování slabik, slov
palimnesis vzpomnutí, upamatování na skutečnost zdánlivě zapomenutou
paliphrasia mnohočetné opakování téhož slova nebo věty

pall-

pallein kmitat, třást
pallaeesthesia vnímání chvění, vibrační cití rozkmitané ladičky

palm-

palmos tep, chvění
palmospasmus klonická šhubavá křeč

pan(t)-

pas, pasa, pan, pantos všechen
pancreas (celý z masa) slinivka
panphagia chorobná touha sníst vše, nač (nemocný) přijde

pare(i)-

pareia tvář
pareitis zánětlivý otok tváře

parthen(o)-

parthenos dívka, panna
parthenogenesis vývoj neoplozeného vajíčka

path-

pathos bolest, nemoc
pathogenesis vznik a vývoj choroby
nephropathia blíže nespecifikovaná choroba ledvin

paus-

pausis přerušení, klid ve vývoji, ukončení
pauein přestat
menopausis přestávka v menstruaci, trvalé ukončení menstruace

pedes(is)

pedesis skákání, hopsání
diapedesis schopnost krvinek proniknout stěnami kapilár do mezibuněčného prostoru

peg(e)

pege pramen
acratopege studený léčivý pramen

pel(o)

pelos bláto, hlína
peloidum peloid, bahno, slatina, rašelina
pelotherapy léčba s použitím peloidů

pelí(o)-

pelios tmavomodrý, temný (o krvi)
peliosis četné krvácení
pelioema skvrnitý krevní výron v kůži

pell-

pella kůže
pellagra (lat. *pellis aegra* nemocná kůže, ital. *pella agra* hrubá kůže) kožní onemocnění z nedostatku kyseliny nikotinové

pelyc-, pelic-

pelix, pelikos, pelyx, pelykos pánev
pelycalgia bolest pánevní

pemphig-

pemfix, pemfigos puchýř na kůži
pemphix (méně správně *pemphigus*) puchýřová kožní choroba

pen(ia)

penia chudoba
-penia ve složeninách značí nedostatek
leucopenia nedostatek bílých krvinek

peps-, pept-

pepsis vaření, trávení
peptos strávený
pepsinum enzym žaludeční šťávy

pepticus urychlující trávení, vzniklý trávením

ulcus pepticum vřed vzniklý účinkem žaludeční šťávy obsahující kyselinu chlorovodíkovou

per(o)-

perun zraňovat, znetvořovat

peromelia vrozené znetvoření končetiny

perodactylia vrozené znetvoření jednoho nebo více prstů

peron-

perone lýtko

peron(a)eus patřící k lýtkové kosti

petr-

petros, petra kámen, skála

petrificatio ztvrdnutí tkáně při ukládání vápenných solí

pex-, peg- viz pag-

phras(is)-

frasis způsob vyjadřování

aphrasia neschopnost vyjadřování

pict-

pikeros trpký

picropege pramen s trpkou vodou

picrogeusia hořko v ústech

pil-

pilos hustá látka

pilus vlas

pilosis nadměrné ochlupení

pis-

pisos hrách

pisiformis hráškovitý

pion-

pion, piones tučný

polypionia otylost

pityr-

pityra otruba

pityriasis šupinatost

plac-

plax, plakos plocha, stůl

plakus, plakuntos koláč

placenta plodové lůžko

placentoma nádor plodového lůžka (deciduom, chorion)

plagi(o)-

plagios kosý, šikmý

plagiocephalus šikmá lebka

plas(mat)-, plast-

plassein tvořit

plasis, plaseos, plasma, plasmatos výtvar;

utvoření, vytvoření tekutiny, hmoty

plastos utvořený

plastica úpravná operace

plat(y)-

platys široký, plochý

platysma široká plocha; podkožní krční sval

platyspondylus plochý, zploštělý obratel

platypodia plochá noha

pleg-, pless-, plex-

plessein bít, zraňovat

plege rána

hemiplegia ochrnutí poloviny těla

plei(o)-, ple(o)-

pleion více

pleos plný

pleichromia zvýšený obsah barviv ve žluči

pleomorphismus tvarová pestrost

plesii-

plesios blízký

plesiopia krátkozrakost

pleth-

plethos, plethys množství, plnost

plethora zvýšené množství tělních tekutin (krve)

plethysmographia registrace objemových změn končetin v souvislosti s krevní cirkulací

pleur(a)

pleura pův. žebro; pohrudnice

pleuralgia bolest pohrudnice

pleurectomia vynětí úseku pohrudnice

plo(on)

plein plavat, jet na lodi

epiploos pletivo na vnitřnostech

epiploon obal vnitřnosti, předstěra

pneu-, pneum(at)-, pno(e)-

pnein dýchat

pneuma, pneumatos vzduch, vítr, dech; život

apnoe zástava dechu

bradypnoe zpomalené dýchání

tachypnoe zrychlené dýchání

pneumatosis plynatost

pneumaturia odcházení plynu trubicí močovou

pneumo(n)-

pneumon, pneumonos plíce

pneumonia zápal plic

pneumocardiopexis přišití cípu plíce k srdci

po(i)e(s)-

poiein dělat, připravovat

poiesis tvorba

haematopo(i)esis tvorba krve

poicil-, poikil-

poikilos pestrý, různý

poikilothermia kolísání tělesné teploty v závislosti na okolí, nedokonalá regulace teploty

poikilocarynosis tvarová pestrost buněčných jader

poli-

polis město, obvod

policlínica zdravotnické zařízení ambulantního charakteru

poli(o)-

polios šedý

poliomyelitis zánět šedé míšní hmoty

poliosis šedivé vlasy

pollak-

pollakis často

pollaki(s)uria časté nucení na močení

poly-

polys mnohý

polyarthritis zánět několika kloubů

polycoria vrozené nadpočetné zornice

polyp(us), polypod-

polypus, *polypodos* mnohonohý; stopkatý útvar na sliznici

polypodia nadpočetné nohy

polypoides polypu podobný

polyposis výskyt několika polypů v jednom orgánu

potam-

potamos řeka

potamophobia chorobný strach před tekoucí vodou

por-, poro-

poros otvor

porus průchod, východ, otvor

porosis prořídnutí

porogenes vzniklý cestou dutých orgánů

pori-

poreia cesta, pochod

poriomania chorobná touha po cestování

posth-

posthion předkožka

posthitis zánět předkožky

postholithos kamének předkožky

poto-

potos pít

potomania touha po pití

pragm(at)-, prax-

pragma, *pragmatis* činnost

praxis činnost

presby-

presbys starý

presbyopia stařecké vidění

presbyacusis stařecká nedoslýchavost

prism(at)-

priein řezat

prisma štěpina, hranol

proct-

proktos konečník

proctitis zánět konečníku

proctoce výhřez konečníku

prosop-

prosopon obličej

prosopoplegia ochrnutí tváře

prosoposchisis rozštěp obličje

prostat-

prostates stojící vpředu, představený

prostata žláza předstojná

prostatitis zánět žlázy předstojné

prostatalgia bolest žlázy předstojné

proto-

protos nejpřednější, první, dřívější

protoplasma živá hmota buňky

protodistola začátek diastoly srdce

psali(d)-

psalis, *psalidos* nůžky

psalidontia (nůžkový) normální skus chrupu

psamm-

psammos písek

psammotherapia využívání písku k léčebným účelům

psammomatosus obsahující drobná zvápenatělá tělíška

psathy-

psathyros zlomitelný

osteopsathyrosis lámavost kostí

psell-

psellizein koktat

psellismus koktavost

pseud-

pseudes lživý, nepravý

pseudograviditas zdánlivé těhotenství

pseudoaesthesia domnělé, falešné vjemy

psil-

psilos holý

psilosis holost, hladkost

psittac-

psittakos papoušek

psittacosis nemoc papoušků přenosná na člověka

pso-, psoas

psoa, *psoas* bedro

psor-

psora nosos svědivá nemoc

psoriasis svědivá nemoc, lupénka

psoriatiformis podobný lupénce

psych-

psyche duše, cit

psychosis duševní choroba

psychosomaticus týkající se duševních a tělesných projevů

psychogenes duševního původu

psychro-

psychros studený, mrazivý

psychroaesthesia subjektivní pocit chladu

psychrometria měření relativní vlhkosti vzduchu

pteryg-

pteryx, *pterygos* křídlo

pterygoides křídlovitý

pterygospinalis týkající se výběžku křídlovitého a páteře

pto-

ptiptein padat

ptosis pád

enteroptosis pokles vnitřních orgánů

pt(oe), pty-

ptyein plivat

ptyalon chrchel

haemoptoe, *haemoptysis* vykašlávání krve, chrchlů s krví

ptysma chrchel

pus, pod-

pus, *podos* noha

podalgia, *podagra* bolest nohou

polypus mnohonohý

py-, pyo-

pyon, *pyos* hnis

pyarthron nahromadění hnisu v kloubní dutině při hnisavé zánětu

pyodermatitis hnisavé zánětlivé onemocnění kůže

pyopo(i)esis tvorba hnisu

pycn-

pyknos hustý, tlustý

pycnosis změna buněčného jádra při odumírání buněk, charakterizovaná sraštěním a ztmavěním

pycnopnoe zrychlené dýchání

pyel-

pyelos umývadlo, nádoba

pyelitis zánět pánvičky ledvinné

pyelonephritis zánět pánvičky a ledviny

pyg-

pyge řiť

pygopagus zrůda spojená v křížové krajině

pygodidymus dvojčata spojená v křížové krajině

pyl(e)

pyle dveře, brána, otvor

micropyle velmi malý otvor

pyr(o)-

pyr, *pyros* oheň

pyrosis pálení žáhy

pyrotherapia léčení vyvoláním horečky

Ph

phac-

fakos čočka

phacoscleroma ztvrdnutí čočky, stařecká katarakta

phaen-, phan-, phas-

fainein objevovat, přinášet na světlo

phaenomenum znamení, jev, příznak

phae(o)-

faios hnědý, hnědožlutý

phaeodermia ztlustění pokožky se vznikem tmavého zbarvení

phag-

fagos žrout

fagein jíst

phagocytus buňka schopná pohlcovat cizorodé částice

pher-, phor-

ferrein nést

euphoria příjemný stav, nálada

phil-

filos přítel

filein milovat

haemophilia dědičné krevní onemocnění spojené s krvácením

phim-

fimun pevně spojovat

fimosis zúžení předkožky

phleb-

fleps, *flebos* žíla

phlebitis zánět žil

phlebogenes žilního původu

phlebotomia protětí žíly

phleg-, phlog-

flegein hořet, zapalovat

phlegma, *phlegmasia* zánět

phob-

fobos strach, úzkost

agoraphobia strach před velkým prostorem, úzkost při přecházení volných, prázdných prostorů

phobophobia strach z úzkosti

phoc-

foke tuleň

phocomelia zrůda tvaru tuleně

phon- I*fonos* vražda*phonomania* touha po vraždění**phon- II***fone* hlas*phonophobia* strach před mluvením**phos-, phot-***fos, fotos* světlo*photophobia* strach před světlem**phragma, phragm(at)***fragma, fragmatos* plot*diaphragma* bránice**phren-***fren, frenos* duše, duch, rozum; bránice*phrenopathia* duševní choroba**phron-***fronein* myslet, mít rozum*paraphrosyne* nerozum, bláhovost**phthir-***ftheir* veš*phthiriasis* zavšivení**phthong-***fibongos* hluk, hlas, zvuk*aphthongia* neschopnost mluvy**phthor-***fibora* zničení, smrt*blastophthoria* zničení zárodku**phy-, phys-, phyt-***fyein* růst*fysis* narození, vznik, rod, příroda, svět*fyton* rostlina*diaphysis* střední část dlouhé kosti**phyl(o)-***fyton* rodina, původ, druh*phylogenesis* historický vývoj organismu**phylac(t)-***fylix, fylakos* hlídač*prophylaxis* včasná ochrana před nemocí**phyl(l)-***fyllon* list*chlorophyllum* zelené barvivo rostlin**phys- I***fysis, fyseos* výtvar, příroda, svět*physiognomia* výraz obličeje, ráz, povaha**phys- II***fysan* foukat, nadouvat*fysa* měchýř*physometra* nahromadění plynů v děloze**phyt-***fyton* rostlina*phytogenes* rostlinného původu**R****rhabd-***rabdos* hůl, proužek*rhabdomyoma* nádor příčně pruhovaného svalstva*rhabdomyosarcoma* zhoubný nádor příčně pruhovaného svalstva**rhag-, rhcg-, rhex-***rhagnynai* roztrhat*rhexis* roztržení*haemorrhagia* krvení výron**rhach-***rhachis* záda, páteř*rhachischisis* rozštěp páteře*rhachitis* křivice, onemocnění z nedostatku vitamínu D**rhench-, rhonch-***rhencein* chrápat*rhenchospasmus* chrápání (křečovitě)*rhonchus* chrápání, chřestění**rhe-, rhen-, rho-, -rhoe, -rhoea***rhein* téci*rhoe, rhos* proudění, proud, tok*rheuma, rheumatos* proud, tok jako nemoc*rheos* proud*diarrhoea* průjem*rheotaxis* pohybová reakce buněk na proud tekutiny**rheum(at)-***rheuma, rheumatos* proudění, proud, tok jako nemoc*rhein* téci*rheumatismus* klinické označení pro bolesti kloubů a svalů**rhin-***rhis, rhinos* nos*rhinophonia* »nosový« hlas*rhinencephalon* přední část koncového mozku*rhinalgia* bolest nosu*rhinitis* rinitida, rýma**rhis(is)***ereidein* podporovat*arthrorrhisis* kostní zarážka**rhiz-***rhiza* kořen*rhizoides* podobný kořenu*rhizotomia* protětí míšních kořenů*rhizoma* oddenek**rhomb-***rhombos* kruhové těleso*rhombencephalon* zadní mozek

rhomboides kosočtverečný, kruhovitý

rhyp-

rhypos nečistota

rhypophobia patologický strach před špinou

rhypophagia požívání výkalů

rhythm-

rhythmos takt

arrhythmia porušení rytmu

rhytid-

rhytis, *rhytidos* vráska

rhytidosis tvoření vrásek

S**sacc-**

sakkos vak, váček, taška

saccus vak, váček

saccularis k váčku patřící

saciformis váčkovitý

sacchar-

sakcharon cukr

saccharosum, *saccharum* cukr řepný, třtinový

saccharosuria vylučování sacharózy močí

saccharolysis hydrolytické rozložení sacharózy na glukózu a fruktózu

sact-

saktos naplněný

sactosalpinx nahromadění tekutiny ve vejcovodu při jeho uzavěru

salping-

salpinx, *salpingos* vejcovod

salpingitis zánět vejcovodu

salpingocyesis mimoděložní těhotenství ve vejcovodu

salpingolysis operační uvolnění vejcovodu z vazivových srůstů

saph-

safes čistý, jasný

safenes viditelný

vena saphena podkožní žíla na dolní končetině

sapr-

sapros hnilý, páchnoucí

saprogenes vyvolávající hnití

sapraemia přítomnost hnilobných látek v krvi

saprozoon živočich živící se rozkládajícími se ústrojnými látkami

sard-

sardonios křečovitý

sardanein trpce se smát

ho sardonios gelos = *risus sardonius* křečovitý smích

sarc-

sarx, *sarkos* maso (živé)

sarcolemma obal vláken příčně pruhovaných svalů

sarcocystis svalovka

scari-

skarifos uschlá, suchá větev

skarifasthai škrábat

scarificatio seškrabování

scat-

skor, *skatos* výkal

scatographia vyšetřování stolice

scatophagia požívání výkalů

scatophilia chorobná záliba ve špíně

scalen-

skalenos nerovný, šikmý, trojstranný

scalenotomia protěti svalu musculus scalenus

scaph-

skafe, *skafos* člun

scaphoides člunkovitý

scaphocephalia člunkovitá, klínovitá lebka

scelet-

skeletos vysušený

skeleton, *sceletum* kostra

sceletologia nauka o kostře

schis-, schism(at)-, schist-, schiz(o)-

schisis rozštěpení

schisma, *schismatos* trhlina

schistos rozštěpený

schizein štípat

cheiloschisis rozštěp rtu

schistoglossia, *schisoglossia* rozštěp jazyka

scirr-, skirr-

skirrhos, *scirrhus* tvrdý

scler-

skleros tvrdý

sclerosis ztvrdnutí

scleronychia ztuhnutí, ztvrdnutí nehtu

sclerogenes vedoucí ke ztvrdnutí tkáně, ke zjizvení

scoli(o)-

skolios křivý

scoliosis zkřivení páteře na stranu

scoliosometria měření úchytky skoliotické páteře

scop-

skopos pozorovatel

skopein pozorovat

-scopia vyšetřování zrakem

metroscopia vyšetřování děložního nitra zrakem

metroskopos přístroj k provádění metroskopie

scot-

skotos temnota

skotun zatemnit

scotoma výpad větší nebo menší části

zorného pole

scotodinia závrať s mdlobou

scotophobia chorobný strach před temnotou

scybal-

skybalon odpad, smetí, lejno

scybalum lejno, zahuštěný, zatvrdlý střevní

obsah

scyph-

skyfos pohár

scyphus pohár, nálevkovitý útvar

scyphoides připomínající nálevku

sem(i)-, sem(at)-

semeion znamení

sema, sematos znamení, význam

semiologia věda o projevech nemoci (symptomatologia)

semiographia popis projevů, příznaků nemoci

sep-, seps-, sept-

sepein nechávat hnit

sepsis hnití, kvašení, otrava krve

septos shnilý, zkvašený

sidero-

sideros železo

sideropenia nedostatek železa v organismu

siderodromophobia chorobný strach před

železníci, před jízdou vlakem

siderophagia pohlcování látek obsahujících železo

sigm(at)-

sigma, sigmatos hláska řecké abecedy

sigmoides esovitý

sigmatismus vadné vyslovování sykavých hlásek

sigmoideopexis přišití, upevnění esovitého tračníku

sit-

sitos jídlo, pokrm

sitein jíst, krmit

sitophobia úzkost před požitím jídla

sitologia nauka o výživě

sitotherapie léčba vybraným jídlem, dietou

ski(a)-

skia stín

skiaros stinný

skiagramma rentgenový snímek

skiametron přístroj k měření intenzity a kvality rentgenových paprsků

smegm(at)-

smegma, smegmatos mazání, maz

smegma mast; maz

smegmolithos kámen v předkožkovém vaku

som-, som(at)-

soma, somatos tělo

somatikos tělesný

somatogenes tělesného původu

somatologia nauka o těle, tělověda

somatomotoricus týkající se hybnosti těla

sophron-

sofron, sofronos rozumný

sophroneticus moudrý

spa-, spasm-

span táhnout

spasmos křeč

spasmodysis uvolnění křečí

spasticus křečový, křečovitý

bronchospasmus křeč svalstva průdušek

spele(o)-

spelaion dutina, jeskyně

speleosopia vyšetření dutin, kaveren pomocí zvláštního přístroje

speleotomia chirurgické protěti, otevření dutiny, tuberkulózní kaverny

sperm(at)-

sperma, spermatos semeno

spermatorrhoea semenotok

spermatolysis rozpad spermií

spermatocystitis zánět váčků semenných

sphaer-, sphaera

sphaira koule

hemisphaera polokoule

sphaerocytus kulovitá červená krvinka

sphaeroides kulovitý, kouli podobný

sphacel-

sfakelos »studený« oheň

sphacelus snět

sphacelatio pochod vedoucí ke gangréně

sphen-

sfen, sfenos klín

sphenoides klínovitý, klínový

sphenoiditis zánět kosti klínové

sphinct-

sfingein svírat

sfinkter obruč

sphincter svěrač

sphincterotomy protěti svěrače

sphincteralgia bolest řitního svěrače

sphyg-, sphyx-

sfygmos, sfyxis tep, puls

sphygmoscopia vyšetřování tepu

sphygmographon přístroj k zaznamenávání tepu

sphygmotonometria současné měření krevního tlaku a tepové křivky

spil-

spilos skvrna

spiloma ohraničené zvětšení pigmentu na kůži

spinther-

spinther, *spinteros* jiskra

spintherismus subjektivní vnímání světla (jiskry před očima)

spir-

speira vinutí, kruh

spirochaeta mikroorganismus šroubovitého tvaru

spiradenitis zánět potních žláz

splanchn-

splanchna vnitřnosti

splanchnomegalia abnormální zvětšení vnitřních orgánů

splen-

splen, *splenos* slezina

splenitis zánět sleziny

splenectomy vynětí sleziny

spod-

spodos popel

spodogenes vznikající z popela, prachu, odpadků

spondyl-

spondylos obratel

spondylitis zánět obratlů

spondylodynia bolestivost obratlů, páteře

spondylomalacia změknutí obratlů, páteře

spong(io)-

spongos, *spongia* houba

spongiosus houbovitý

spongioblastos nezralá buňka, vývojová forma buněk glie

spor-, sporadic-

sporos setí

spora výtrus

sporadikos rozsetý, roztroušený

sporadicus zřídka se vyskytující

staitin(o)

stais, *staitos* těsto

staitinos těstovitý

staitinoderma těstovitý otok na tváři a rukou po horečnatých nemocech

stalt-

staltikos stahující

peristaltike (*dynamis*) peristaltika, rytmické stahování hladkého svalstva trávicího ústrojí

staphyl-

stafyle hrozen vína; čípek; měkké patro

staphylococcus mikrob tvořící shluky v podobě hroznů

staphylitis zánět čípku

staphyloschisis rozštěp měkkého patra a čípku

stas(is)-, stat-

stasis stání, zastavování

statikos stojící

histanai postavit, stát

haemostasis zastavení krvácení

stasiophobia strach z neschopnosti stát

staticus směřující ke klidu a udržení rovnováhy

stear-, steat(o)-

stear, *steatos* tuk

steatosis ztukovění

steatitis zánět tukové tkáně

steatocele kýla tuková, obsahující tukovou tkáň

stem(at)

histanai postavit, stát, zaujímat místo

apostema, *apostematos* odstup

apostema hlíza, absces

apostematosus hnisavý

systema soubor, systém, soustava

sten-

stenos úzký

stenosis zúžení

stenocoria zúžení zornice

stenocardia svíravá bolest na hrudi srdečního původu

stere(o)-

stereos pevný, tvrdý, tělesný, prostorový

stereoscopicus prostorově viditelný, obrazový

stereosensorium prostorové vnímání, vnímání hmatem

stereoangiogramma prostorový rtg snímek cév

steres(is)

steresis ochuzení, odnětí

halisteresis odvápnění kostí spojené se záněkem kostní tkáně

stern-

sternon kost hrudní

sternalgia bolest na hrudi, hrudní kosti

sternotomia protěť hrudní kosti

sternocostalis týkající se hrudní kosti a žeber

steth(o)-*stethos* hrud'*stethoscopia* vyšetřování plic a srdce přístrojem stetoskopem (fonendoskop)**sthen-***sthenos* tělesná síla*asthenicus* slabý**stigm(at)-***stizein* bodat*stigma, stigmatos* stigma, bodnutí, znamení, označení*stigmatisatio* označení, poznamenání (něčím)**stol(e)-***stellein* cestovat, stahovat*stolos* cesta*diastole* ochabnutí srdeční svaloviny*systole* stah srdeční svaloviny**stom(at)-***stoma, stomatos* ústa*stomatitis* zánět sliznice ústní dutiny*stomatodysodia* zápach z úst*stomatorrhagia* krvácení z úst**strab-***strabizein* šilhat*strabismos* šilhání*strabismometria* měření úchylnosti stočeného oka při šilhání**strang-***stranx, strangos* vytlačená kapka*stranguria* bolestivé močení**stroph-, streps-, strept-, stroph-***strepsis* otočení, otáčení*strofe* otočení, obrat, změna*streptos* otočený, ohnutý*strefein* obracet, točit*streptobacterium* obecně bakterie řadící se v řetízky*epistropheus* čepovec**strob-***strobos* vír, točení*stroboscopia* sledování pohybů hlasivek pomocí stroboskopu**strom(at)-***stroma, stromatos* sláma, koberec, pokrývka*stroma* trámčina, podpůrná vazivová tkáň orgánu, základní pojivová složka*stromatolysis* rozpouštění, rozpad stromatu**strong-***strongylos* kulatý*Strongyloides stercoralis* háďátko střevní**stroph-, streps-, strept- viz streph-styl-***stylos* kolík, bodec, tyčinka*styloides* bodcovitý*stylohyoideus* týkající se výběžku bodcovitého a jazyklý*styloformis* tyčinkovitý**stypt-***styptikos* ucpaný*styfein* stahovat*styptica (remedia)* léky stahující**syc-***sykon* fík*sycosis* fíkovina, zánětlivé kožní onemocnění**syllab-***syllabe* slabika, slovo*syllambanein* stahovat**syring-***syrinx, syringos* trubice*syringioma* nádor z potních žláz charakterizovaný dutinkami*syringoectomy* chirurgické vynětí píštěle**system(at)-***systema, systematos* spojení, spojování, soubor, celek, sestavení, přehled, systém, soustava*systematicus* soustavný**T****tach(y)-***tachys* rychlý*tachistos* nejrychlejší*tachycardia* zrychlení srdeční činnosti*tachylalia* zrychlená řeč, příznaky koktavosti*tachypnoe* zrychlené dýchání**taeni-***tainia* červ, tasemnice*taenia* tasemnice*taeniophobia* chorobný strach před tasemnicí*taeniasis* střevní onemocnění vyvolané tasemnicemi**tapet-***tapes, tapetos* pokrývka, koberec*tapetum* kobereček, pokrývka**taph-***tafos* pohřeb, hrob*taphophobia* strach před pohřbením zaživa**tars-***tarsos* plocha, nárt

ho tu podos tarsos plocha nohy
tarsoptosis sklesnutí tarzálních kostí s vytvořením ploché nohy
tarsalgia bolest v nártu

taut-

tauto = *to auto* totéž
tautologia sklon k opakování myšlenek stejného významu

tax-

taxis zařazení, uložení do správného místa
ataxia nesoulad, špatná koordinace tělesných pohybů
stereotaxis prostorové zařazení

tele-

telein dokončit, provést, dokonat
telos konec, cíl, ukončení
teleangiectasia rozšíření koncových cév
teleangitis zánět konečných cévních úseků
telemetry měření na dálku (např. registrace EKG)

ten(o)-

tenon šlachy
tenorrhaphia sešítí šlachy
tenostosis zkostnatění šlachy

terat-

teras, *teratos* zlé znamení
teratoides zrůdě podobný
terata znetvoření
teratophobia strach před narozením znetvořeného dítěte
teratologia nauka o zrůdách

term-

terminus hranice, lhůta
terma, *termatos*, *termon*, *termonos* konec, hranice, cíl
terminalis konečný, hraniční

tetan-

tetanos napětí
teinein napínat
tetania zvýšená nervosvalová dráždivost, křečovitě stahy svalstva
tetanoides podobný tetanu

tetr(a)-

tetras čtyřka
tettares čtyři
tetraplegia ochrnutí všech čtyř končetin
tetrophthalmus zrůda se čtyřma očima

thalam-

thalamos komnata, lůžko
hypothalamus část mezimozku na spodině třetí mozkové komory
thalamospinalis týkající se thalamu a míchy

thalamocorticalis týkající se thalamu a kůry mozkové

thalass-

thalassa moře
thalassotherapy léčení mořskou vodou

thanat-

thanatos smrt
thanatophobia chorobný strach před smrtí
thanatomania chorobná touha po smrti
thanatognosticus charakteristický pro způsob smrti

the-, thec-, them(at)-, thes-

tithenai klást
thesis postavení, poloha
thema učivo
theke nádoba
synthesis skládání

thel-

thelys velmi jemná kůže
thelalgia bolest prsní bradavky
thelitis zánět prsní bradavky

therapi-, therapeu-

therapeuein sloužit, léčit
therapeia služba, péče
therapia léčení
therapeuticus léčebný

thrix, trich-

thrix, *trichos* vlas
trichosis porucha růstu vlasů

therm-

thermos teplý
therme teplo
thermolabilis citlivý na teplo
thermanaesthesia necitlivost na tepelné podněty
thermicus tepelný, termický

thesaur-

thesauros poklad
thesaurismosis porucha výměny látkové s nadměrným ukládáním některých látek v těle

thigm(at)-, thix-

thigma, *thigmatos*, *thixis* dotek, styk
thigmanein dotýkat se
thigmotaxis odpověď na dotek

thio-

theion síra
thiopege sírné prameny

thorac-

thorax, *thorakos* hrudník
thoralgia bolest hrudníku
pneumothorax vzduch v pohrudniční dutině
thoracomyodinia bolest hrudních svalů

thromb-

thrombos sražená hmota
thrombus sražená krev v cévě
thrombosis srážení krve v cévách
thrombocytus krevní destička

thryps-, thrypt-

thrypsis rozbití, rozlomení, zničení
thryptein rozdrobit, rozdrtit
cephalothrypsis rozdrčení hlavičky plodu
lithothrypsis rozdrčení kamenů
strobo vír, točení
lithothryptor drtič, mačkač kamenů

thym- I

thymos brzlík
thymitis zánět brzlíku
thymoma nádor brzlíku
thymoptosis klesnutí brzlíku

thym- II

thymos cit, pocit
thymopathia duševní porucha

thym- III

thymon tymián, mateřídouška
Thymus serpyllum mateřídouška obecná
ekthyma vyrážka

thyre(o)-

thyreos štít
thyra dveře
thyreogenes vycházející ze štítné žlázy
thyr(e)oidea (glandula) štítná žláza
hyperthyreosis hyperthyreóza

toc-

tokos porod
tocologia nauka o porodnictví
tocographia záznam o činnosti dělohy

tom-

tome řez
tomos odříznutá část
anatomia rozřezání, anatomie
-tomia otevření, protěti tkáně
tomomania chorobná touha dát se operovat
 nebo provádět chirurgické úkony

ton-

tonos struna, napětí
tonometron tlakoměr k měření krevního tlaku
tonicus týkající se napětí
tonica (remedia) léky sílivé, posilující

top-

topos místo, poloha
topographia popis částí lidského těla a uložení orgánů
topoalgia bolest vážící se jen na určité místo

tox-

toxon oblouk, luk, jed
toxikon šípový jed
toxicus jedovatý
toxaemia přítomnost toxinů v krvi, otrava krve
toxicologia nauka o jedech

trach(e)-

trachys drsný
(arteria) tracheia drsná arterie, vzdušnice
trachea průdušnice
tracheotomia otevření průdušnice
tracheospasmus křeč průdušnice

trachel-

trachelos krk, šíje, čípek
trachelorrhaphia sešití děložního hrdla
trachelectomia snesení děložního čípku
trachelismus tonické křeče krčních svalů při záchvatu (epilepsie)

trag-

tragos kozel
tragikos kozlu podobný; tragický
tragus vyvýšenina na boltci
tragicus patřící k tragu

trapez-

trapeza stůl lichoběžníkového tvaru
trapezoides lichoběžníkový

traul-

traulos šišlavý, brumlavý
traulismos šišlání, šeptání, chyba výslovnosti
traulizein breptat, šeptat, šišlat
traulismus porucha řeči, koktání

traum(at)-

trauma, traumatosis poranění, rána
traumatologia úrazové lékařství
traumatismus úrazovost

trem(at)-, tres-

trema, trematas otvor
tresis provrtání
trema mezera mezi zuby

tri-

treis tři
tritos třetí
trias trojka
tripus trojnožka
trigastrius trojbříškový

trib-, trips-

tribein tít
tripsis rozetření
lithotripsis rozdrčení kaménků
tribadismus nepřírozené pohlavní ukájení u žen

trism-

trismos skřípání, vrzání, cvrkání
trizein cvrlikat, štěbetat
trismus křeč žvýkacího svalstva

trop-, trep-

trepein točit, obracet
tropos obrat, směr
tropismus směřování
Treponema pallidum mikrob šroubovitého tvaru vyvolávající příjici

troph-, treph-

trefein živit
trofe výživa
atrophia podvýživa, nedostatečná výživa
hypertrophia hypertrofie, zbytnění, nadměrný růst některého orgánu nebo jeho části
trypoterapie léčení dietou

trypan-, trepan-

trypanon vrták
trypanosomiasis horečnaté onemocnění vyvolané bičíkovcem trypanosoma, trypanosomóza
trepanatio provrtání části kosti

tyl-

tylos hrbol, mozol
tyloma kožní mozol
tylosis mozolovitost

tympan-

tympanon bubínek
tympanitis zánět bubínku
tympania, *tympanismus* nadmutí břicha, plynatost

typ-

typos ráz, znak, tvar, podoba
typus druh, vzor
typicus příznačný

typh-

tyfos kouř, pára
typhus souborné označení pro skupinu horečnatých nakažlivých nemocí
typhomania blouznění tyfové
typhoides tyfu podobný

typhl-

tyflos slepý
typhlon slepé střevo
typhlosis slepota
typhlotomia otevření slepého střeva

tyr-

tyros sýr
tyrosis zesýrovatění
tyrosinum tyrosin, aminokyselina obsažená v sýrech

U**ul(e)- I**

ule jizva
uletomia protěti jizvy
uleticus zjizvený
ulosis zjizvení

ul- II

ulon dásně
ulitis zánět dásně
uloncos zduření, nádor dásně
ulorrhagia krvácení z dásně

ul- III

ulos kadeřavý, kučeravý, jako vlna
ulotrichia plnovous, silný růst vousů

ur- I

ura ocas

ur- II

uron moč
uretikos podporující močení
ureter močovod
uresis močení
ureterolithos kámen v močovodu

uran-

uranos nebe, podnebí, patro
Uranos řecký bůh, otec Afrodity Uranie, narozené bez matky
uranoschisis rozštěp tvrdého patra
uranismus pohlavní náklonnost muže k mužii

X**xanth-**

xanthos žlutý
xanthochromaticus zbarvený do žluta
xanthoderma, *xanthodermia* žlutavé zbarvení kůže při nadbytku karotenu v potravě

xen-

xenos cizinec
perixenitis zánět kolem cizího tělesa
xenositus zakrnělá část (parazit) podvojně nesouměrné zrůdy

xero-

xeros suchý
xerocheilia nápadně suché rty
xerostomia suchost ústní sliznice při nedostatku slin
xerosis suchost

xiph(o)-

xifos meč

xiphoides mečovitý
xiphodynia bolest v krajině mečovitého
výběžku kosti hrudní

Z

zo(o)-, zoon

zoon zvíře
zoos živý, žijící
zoophobia chorobný strach před zvířaty

zon(a)-

zone pás, pásmo
zona okraj, oblast

zoster(-)

zoster pás
herpes zoster pásový opar

zyg-

zygon, *zygos* jho pro tažná zvířata; pár
zygoma jařmový oblouk
zygomaticus jařmový, lící

zym-

zyme těsto kvasné
zymotherapia léčba kvasnicemi
zymologia nauka o kvašení a kvasných po-
chodech

LATINSKO-ČESKÝ SLOVNÍK

A

a *alfa privativum* (α) řecká částice vyjadřující zápor, nedostatek

ā, ab, abs- (předl.) od

abactēriālis, e (ř. *alfa priv.*, ř. *baktērion*, *baktēriā* tyč, hůlka) abakteriální, nebakteriální, bez účasti, vlivu bakterií

abāctiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *āctiō* uvedení v pohyb) odstranění. **Abactio partus** úmyslné vyhnání plodu, potrat

abaliēnātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *aliēnus* cizí) odvádění, oddálení, zcizení. **Abalienatio mentis** duševní porucha, pomatení

abarthrōsis, is, f. (l. *ab* od, ř. *arthron* kloub) abartróza, kloub pravý

abarticulātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *articulātiō* kloub) kloub pravý (s kloubní dutinou); vykloubení

abasia, ae, f. (ř. *basis* krok) abázie, neschopnost chůze

abaxiālis, e (l. *ab* od, l. *axis* osa) abaxiální, mimoosový

abbreviātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *brevis* krátký) abreviace, zmenšení, zkrácení; abreviace chord, pokus o napřímení dělohy zkrácením chord

abdōmen, inis, n. břicho, podbřišek

abdominālis, e (l. *abdōmen* břicho) abdominální, břišní

abdominalgia, ae, f. (l. *abdōmen* břicho, ř. *algos* bolest) abdominalgie, bolest v břišní krajině

abdominātiō, ōnis, f. (l. *abdomināre* završovat) abdominace, ohavnost, ohyzdnost

abdominocentēsis, is, f. (l. *abdōmen* břicho, ř. *kentēsis* nabodnutí) abdominocentéza, nabodnutí, otevření břišní dutiny

abdominohysterectomia, ae, f. (l. *abdōmen* břicho, ř. *hysterā* děloha, ř. *ektomē* odstra-

nění) abdominohysterektomie, chirurgické odstranění dělohy břišní cestou

abdominopathia, ae, f. (l. *abdōmen* břicho, ř. *pathos* choroba) abdominopatie, blíže nespecifikované onemocnění břicha

abdominoscopia, ae, f. (l. *abdōmen* břicho, ř. *skochein* pozorovat) abdominoskopie, vyšetření břišních orgánů pomocí zvláštního přístroje – endoskopu

abdominoscrotālis, e (l. *abdōmen* břicho, l. *scrotum* šourek) abdominoskrotální, týkající se břicha a šourku

abdominovāginālis, e (l. *abdōmen* břicho, l. *vāgīna* pochva) abdominovaginální, týkající se břicha a pochvy

abdominovēsicālis, e (l. *abdōmen* břicho, l. *vēsicā ūrināria* měchýř močový) abdominovezikální, týkající se břicha a močového měchýře

abductiō, ōnis, f. (l. *abducere* odvádět) abdukce, odtažení

abductor, ōris, m. (mūsculus) (l. *abducere* odvádět) abduktor (sval), odtahovač

aberrāns, antis (l. *aberrāre* bloudit, odchylvat se) aberující, odchylující se, odbočující.

Vas aberrans céva odbočující

aberrātiō, ōnis, f. (l. *aberrāre* odchylvat se) aberace, odchylka, úchylka od normálního stavu. **Aberratio loci** nepřiměřená, abnormální poloha. **Aberratio sexualis** aberace pohlavní, scestnost pohlavního pudu, pohlavní úchylnost. **Aberratio temporis** odchylka časová, vznik tkáně v nepřiměřené, nenormální době. **Aberratio testis** nenormální poloha varlete

abiogenesis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *bios* život, ř. *genesis* vznik, původ) abiogeneze, vznik života z anorganické hmoty, samoplození

abiōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *bios* život) abióza, ukončení životních funkcí, ztráta životních pochodů

abiōticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *biōtikos* k životu patřící) abiotický, neschopný života

abiotrophia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *bios* život, ř. *trofē* výživa) abiotrofie, neschopnost k životu, vrozená méněcennost, předčasná ztráta životnosti určitých buněk nebo tkání

abirritāns, antis (l. *ab* od, l. *irritāre* dráždit) uklidňující, zmírňující

abirritātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *irritāre* dráždit) abirritace, uklidňování, zmírňování dráždění

abitus, ūs, m. (l. *ab* od, l. *ire* jít) odcházení, odchod, východ

ablactātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *lac* mléko) ablaktace, odstavení od prsu, od kojení

ablātiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *ferre* nést) ablace, snesení, odnětí, snětí, odstranění části těla, tkáně. **Ablatio mammae** operační odstranění prsu. **Ablatio placentae** odloučení plodového lůžka. **Ablatio retinae** odchlípení sítnice

ablepharia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *blefaron* víčko) ablefarie, vrozené nevývinutí nebo ztráta očního víčka

ablepsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *blepein* vidět) ablepsie, slepota

abluēns, entis (l. *abluere* smývat) smývající, pročišťující, projímající

ablūtīō, ōnis, f. (l. *abluere* smývat) omytí, omývání, laváž

abnōrmālis, e (l. *ab* od, l. *nōrma* pravidlo) abnormální, nenormální, neodpovídající předpisu, pravidlu, odchýlný od řádu

abnōrm(al)itās, ātis, f. (l. *ab* od, l. *nōrma* pravidlo) abnormalita, nepravdivost, úchylka (vrozená nebo získaná), vada

abolitīō, ōnis, f. (l. *abolēre* ničit) abolice, zrušení, zničení, odstranění

abolitionismus, ī, m. (l. *abolitīō* zrušení, odstranění) abolitionismus, snaha o zrušení nějaké zvyklosti

abōminātiō, ōnis, f. (l. *abōminārī* zohavit) abominace, zohavení, ohyzdnost, ošklivost

abōrālis, e (l. *ab* od, l. *ōs* ústa) aborální, vzdálený od úst

aborticīdus, a, um (l. *aborirī* potrácet, l. *caedere* zabít) aborticidní, vyvolávající potrat

abortiō, ōnis, f. (l. *aborirī* potrácet, zničit) abort, vybavení plodu s obaly z dělohy před ukončením 28. týdne těhotenství

abortivus, a, um (l. *aborirī* potrácet, zničit) abortivní, zkracující, předčasný, způsobující potrat; urychlující, lehce probíhající, bránící plnému rozvinutí

abortus, ūs, m. (l. *aborirī* potrácet, zničit) abort, potrat, vypuzení nedonošeného plodu. **Abortus artificialis** potrat umělý, úmyslný, uměle přerušené těhotenství ze zdravotních nebo jiných důvodů. **Abortus criminalis** úmyslné vyhnání plodu, trestné jednání vedoucí k přerušení těhotenství. **Abortus habitualis** potrat opakovaný, samovolně se opakující potrat u těže rodičky. **Abortus imminens** potrat hrozící (při slabém krvácení). **Abortus incipiens** potrat počínající, počáteční stadium potratu. **Abortus putridus** potrat spojený s tvořením hnisu v děloze. **Abortus spontaneus** potrat samovolný, vyvolaný bez vnějších příčin

ab ōvō od vajíčka, od počátku

abrachia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *brachiōn* paže) abrachie, vrozené nevývinutí horní končetiny

abrachiocephalus, ī, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *brachiōn* paže, ř. *kefalē* hlava) abrachiocefalus, zrůda bez horních končetin a hlavy

abrachius, ī, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *brachiōn* paže) abrachius, zrůda bez vyvinutých paží. **Abrachius acephalus** zrůda bez paží a hlavy. **Abrachius acornus** zrůda bez paží a trupu. **Abrachius anceps** zrůda s holým trupem bez hlavy

abrāsīō, ōnis, f. (l. *abrādere* oškrábat) abraze, seškrábání, obroušení, snesení, vyhlazování (kůže). **Abrasio cavi uteri probatoria** diagnostický, někdy i léčebný výskrab děložní dutiny

abrāsivus, a, um (l. *abrādere* oškrábat) abrazivní, působící, vyvolávající opotřebování, oškrábání

abrāsor, ōris, m. (l. *abrādere* oškrábat) nástroj k oškrábání, vyškrábání

abreāctiō, ōnis, f. (l. *ab* od, l. *re-* opak, proti, l. *agere* jednat) abreakce, odreagování, uvolnění potlačené emoce

abreographia, ae, f. (M. de Abreu, ř. *grafein* psát) abreografie, snímkování ze štítu podle brazilského lékaře M. de Abreua

abruptiō, ōnis, f. (l. *abrumperē* odtrhnout) abruptce, utržení, odtržení. **Abruptio dentis** zlomení, ulomení zubu. **Abruptio placentae praematura** předčasné odloučení placenty

abruptus, a, um (l. *abruptere* odtrhnout) abruptní, srázný, náhlý, úsečný, nesouvislý

abscessus, ůs, m. (l. *abscedere* ustupovat) absces, hlíza, dutina obsahující hnis, hnisavé zkapalnění tkáně. **Abscessus acutus** absces náhle vzniklý. **Abscessus chronicus** absces chronický, vleklý, dlouho trvající, opouzdřený vazivem. **Abscessus dentoalveolaris** absces dentoalveolární, hnisavý zánět ozubice zachvacující i alveolární kost. **Abscessus epiduralis** absces epidurální, absces uložený nad tvrdou plenou. **Abscessus frigidus** absces studený, tuberkulózní, bez celkové horečky a místní zánětlivé reakce. **Abscessus otogenes** absces otogenní, při zánětlivých procesech ve středouši. **Abscessus paratonsillaris, peritonsillaris** absces tkáně kolem mandlí. **Abscessus paraurethralis, periurethralis** absces pojivové tkáně kolem močové trubice. **Abscessus retromammarius, submammarius** absces v hrudní krajině, pod prsní žlázou. **Abscessus subperiostalis** absces subperiostální, nahromadění hnisu pod okosticí. **Abscessus sudoriparus** absces potních žláz. **Abscessus tuboovarialis** nahromadění hnisu ve vaječniku a vejcovodu

abscisiō, ōnis, f. (l. *abscidere* odříznout) absceze, odnětí, snětí, odloučení

absēns, entis (l. *absesse* být nepřítomen, vzdálen) nepřítomný, vzdálený, daleký

absentia, ae, f. (l. *absesse* být nepřítomen, vzdálen) absence, nepřítomnost, vzdálenost, krátkodobý zákal, ztráta vědomí, paměti

absinthismus, ī, m. (z ř. *apsinthion* pelyněk) absintismus, křeče, pomatenost, chorobné projevy z přílišného požívání alkoholového nápoje z pelyňku (absintu)

absinthium, ī, n. pelyněk pravý; nahořklý likér obsahující výtažek z pelyňku

absolutiō, ōnis, f. (l. *absolvere* zprošťovat) odpoutání, vyproštění, uvolnění, osvobození

absolutus, a, um (l. *absolvere* zprošťovat) absolutní, samostatný, naprostý, na ničem nezávislý

absorbēns, entis (l. *absorbere* vsáknout, pohltit) absorbující, vsakující, pohlclující, vstřebávající, na sebe vážící

absortio, ōnis, f. (l. *absorbere* vsáknout) absorpce, pohlcování, vstřebávání

absortivus, a, um (l. *absorbere* vsáknout) absorpční, vstřebávající, schopný vstřebání

absorptus, a, um (l. *absorbere* pohlcovat) absorbovaný, vstřebaný

abstergēns, entis (l. *abstergere* odstranit) odstraňující, projímavý

abstinēns, entis (l. *abstinere* zdržovat se) abstinující, zdržující se požitků

abstinentia, ae, f. (l. *abstinere* zdržovat se) abstinence, zdrženlivost, zdržování se např. pití lihovin, kouření apod.

abstinentismus, ī, m. (l. *abstinere* zdržovat se) abstinentismus, hnutí šířící zdrženlivost, střídmost

abstractiō, ōnis, f. (l. *abstrahere* odtahovat) abstrakce, myšlenkový proces zjišťující obecné, podstatné a skutečné po vyloučení odlišnosti a zvláštnosti; vytváření obecných poznatků

abstractum, ī, n. (l. *abstrahere* odtahovat) abstrakt, shrnutí podstatných znaků, podstata; do sucha zahuštěný nálev nebo odvar z rostlinných drog

abstractus, a, um (l. *abstrahere* odtahovat) abstraktní, odtažitý, pomyslný, odtržený od skutečnosti, opak konkrétního

absurdus, a, um absurdní, nevhodný, pošetilý, nesmyslný, nelogický

abŭlia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *bŭlē* vůle) abulie, zánik, ztráta vůle, rozhodnosti; oslabení schopnosti samostatně jednat

abundāns, antis (l. *abundare* oplývat) abundantní, přeplněný, nadměrný

abundantia, ae, f. (l. *abundare* oplývat, mít nadbytek) nadbytek, hojnost, přemíra

abŭsiō, ōnis, f. (l. *abŭti* zneužívat) abúze, nadměrné užívání

abŭsus, ůs, m. (l. *abŭti* zneužívat) abúzus, nadměrné užívání, zneužívání

acalcerōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, l. *calcium* vápník) akalceróza, nedostatek vápníku

acalculia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, l. *calculus* kamínek) alkalkulie, neschopnost počítat

acampsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kampsis* ohnutí) akampsie, neohebnost, topornost, ztráta schopnosti pohybů, ztuhlé klouby

Acanthia, ae, f. lectuaria štěnice šatní

acantholysis, is, f. (ř. *akantha* bodlák, trn, ř. *lysis* uvolnění) akantolýza, uvolnění vrstev dlaždicového epitelu pokožky ve stratum spinosum

acanthōma, tis, n. (ř. *akantha* bodlák, trn) akantom, kožní nádor, spinocelulární karcinom

acanthopelvis, is, f. (ř. *akantha* bodlák, trn, l. *pelvis* pánev) akantopelvis, rachiticky zdeformovaná pánev s ostrými okraji

acanthōsis, is, f. (ř. *akantha* bodlák, trn) akantóza, ztlustění, zhrubnutí pokožky, nadměrná tvorba dlaždicového epitelu (pachydermie). **Acanthosis verrucosa senilis** bradavčité zhrubnutí pokožky, zvláště ve stáří

acapnia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kapnos* kouř) akapnie, nedostatek CO₂ v krvi

acapnus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *kapnos* kouř) nekouřící, bezdýmový

acardia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, l. *carbō* uhlí) akarbie, nedostatek karbonátu v krvi

cardia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kardiā* srdce) akardie, zřůdnost bez srdce, vrozené nevyvinutí srdce

acardi(ac)us, ī, m. (ř. *alfa priv.*, *kardiā* srdce) akardiak, jedinec bez vyvinutého srdce.

Acardi(ac)us anceps zrůdný jedinec s polovinou srdce

acariāsis, acarinōsis, is, f. (ř. *akari* roztoč) akarióza, onemocnění zákožkou, choroba vyvolávaná roztoči (např. svrab)

Acarina, ōrum, n. (pl.) (ř. *akari* roztoč) roztoči, řád členovců

acarophobia, ae, f. (*Acarus scabiēi* zákožka svrabová, ř. *fobos* strach) akarofobie, chorobný strach před svrabem

Acarus, ī, m. zákožka. **Acarus folliculi** zákožka mišková. **Acarus scabiei** zákožka svrabová

acatalēpsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *katalēpsis* chápání) akatalepsie, chorobná nechápavost

acatamathēsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *katamathanein* učit se, chápat, ř. *katamathēsis* chápání) akatamatéza, nechápavost, neschopnost porozumění

acataphasis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *katafasis* souhlas) akatafáze, chorobná neschopnost řadit slova ve věty, tvoření vět, neschopnost vyjádřit se souvislou větou

acatastasis, is, f. (lentis) (ř. *alfa priv.*, ř. *katastasis* stálost) akatastáza, viklavost, nepevnost, pohyblivost (oční čočky)

acathexia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kathexis* udržení) akatexie, inkontinence, neschopnost udržet tělesné sekrety

acathisis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kathisis* sezení, ř. *kathistanai* v řadu postavit) akatize, bezdůvodné pobíhání, ztráta schopnosti usednout, trvale sedět; chorobný strach, úzkost

před dlouhým seděním, chorobná neposednost, přešlapování

accelerāns, antis (l. *accelerāre* zrychlovat) akcelerující, zrychlující, urychlující

accelerātiō, ōnis, f. (l. *accelerāre* zrychlovat) akcelerace, zrychlení, urychlení

accelerātor, ōris, m. (l. *accelerāre* zrychlovat) akcelerátor, zrychlovač, urychlovač

accentātiō, ōnis, f. (l. *accentus* tón) akcentace, zesílení

accentuātiō, ōnis, f. (l. *accentus* tón, zdůraznění) akcentuace, zdůraznění, zesílení (např. srdečních ozev)

accentus, ūs, m. (l. *accinere* zpívat někomu) akcent, přízvuk, zvučný hlas, důraz

acceptābilis, e (l. *acceptāre* přijímat) akceptabilní, přijatelný

acceptor, ōris, m. (l. *accipere* přijímat) akceptor, přijímač, příjemce

accessōrius, a, um (l. *accēdere* přistupovat, přidávat) akcesorní, přídatný, vedlejší

accessus, ūs, m. (l. *accēdere* přistupovat, přidávat) akcese, přístup

accidēns, entis (l. *accidere* přihodit se) přihodící se, náhodný, příležitostný

accidentalīs, e (l. *accidere* přihodit se) náhodný, nepodstatný, nesouvisející s nemocí

acclimatisātiō, ōnis, f. (l. *ad* k, ke, ř. *klima* oblast) aklimatizace, přivykání jinému podnebí, jiné oblasti, krajině

accommodātiō, ōnis, f. (l. *accommodāre* přizpůsobit) akomodace, přizpůsobení, připodobnění; akomodace oka, schopnost zesílit klidovou lomivost oka tak, aby bylo možno rozeznávat předměty v různé vzdálenosti od oka

accommodometria, ae, f. (l. *accommodātiō* přizpůsobení, ř. *metriā* měření) akomodometrie, měření akomodace oka

accrēmentum, ī, n. (l. *accrēscere* přirůstat) výrůstek

accrētiō, ōnis, f. (l. *accrēscere* přirůstat) přirůstání, srůstání, přibývání

accrētus, a, um (l. *accrēscere* přirůstat) přirostlý, srostlý

accumulātiō, ōnis, f. (l. *accumulāre* hromadit) akumulace, hromadění, kupení

accumulātus, a, um (l. *accumulāre* hromadit) akumulovaný, nahromaděný, nakupený

accūrātus, a, um (l. *accūrāre* dobře připravit) pečlivý, důkladný

acellulāris, e (ř. *alfa priv.*, l. *cellula* buňka) acelulární, nebuněčný

acenaesthēsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *koinos* společný, ř. *aisthēsis* vnímání) acenestezie, absence normálního vnímání fyzické existence a uvědomování si funkčních schopností

acentricus, a, um (ř. *alfa priv.*, l. *centrum* střed) acentrický (chromosom), uložený mimo střed

acephalobrachius, i, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *brachiōn* paže) acefalobrachijs, zrůda bez hlavy a horních končetin

acephalocardia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *kardiā* srdce) acefalokardia, vrozené nevyvinutí hlavy a srdce, zrůda bez hlavy a srdce

acephalochirus, i, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *cheir* ruka) acefalochirus, zrůda bez hlavy a rukou

acephalogastria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *gastēr* žaludek) acefalogastrie, vrozené nevyvinutí hlavy, hrudníku a horních částí břicha

acephalopodia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *pūs-podos* noha) acefalopodie, zrůda bez hlavy a nohou

acephalorrhachia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *rhachis* páteř) acefalorachie, zrůda bez hlavy a páteře

acephalostomia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava, ř. *stoma* ústa) acefalostomie, zrůda bez hlavy, s ústy v horní polovině trupu

acephalus, i, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *kefalē* hlava) acefalus, bezhlavý, zrůda bez hlavy. **Acephalus paracephalus** zrůda s částečně vyvinutou hlavou a mozkem

ācer, ācris, ācre ostrý, prudký, krutý

acerbus, a, um hořký, trpký, kyselý, drsný

acervulōma, tis, n. (l. *acervulus* písek) acervulom, nezhoubný nádor mozkových plen obsahující drobná zvápenatělá tělíska (psamom)

acervulus, i, m. (l. *acervus* hromada) hrudka, písek; zvápenatělé útvary. **Acervulus cerebri** „písek mozkový“, vápenné konkrementy tvořící se v průběhu života v epifýze

acētābulāris, e (l. *acētābulum* jamka kloubní) acetabulární, týkající se kloubní jamky

acetābulum, i, n. (l. *acētum* ocet) nádoba na ocet, puška; jamka kyčelního kloubu

Acēto bacter, ēris, m. (l. *acētum* ocet, ř. *baktērion* bakterie) rod tyčinkovitých octových bakterií, mající význam při výrobě octa

acētonaemia, ae, f. (l. *acētum* aceton, ř. *haima* krev) acetonémie, přítomnost acetonu v krvi

acētum, i, n. (z l. *acētum* ocet) aceton, dimethylketon, propanon, jednoduchá ketonová sloučenina

acētōnūria, ae, f. (*acētum* aceton, ř. *ūron* moč) acetonurie, vylučování acetonu močí

acētum, i, n. ocet. **Acetum aromaticum** ocet aromatický. **Acetum glaciale** koncentrovaná kyselina octová. **Acetum profumatum** ocet vonný

acetylcholinum, i, n. acetylcholin, ester cholinu s kyselinou octovou, látka umožňující přenos nervového vzruchu

achalasia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chhalasis* uvolnění) achalazie, neschopnost hladkého svalstva přerušit napětí, uvolnit se; takový stav vyvolává trvalé stažení dutého orgánu (např. jícnu)

ach(e)ilia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *cheilos* ret) ach(e)ilie, vrozené nevyvinutí jednoho nebo obou rtů

ach(e)iria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *cheir* ruka) ach(e)irie, vrozené nevyvinutí horní končetiny

ach(e)iropodia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *cheir* ruka, ř. *pūs-podos* noha) ach(e)iropodie, nevyvinutí rukou a nohou

achillobursitis, itidis, f. (*tendō Achillis* Achillova šlacha, l. *bursa* váček) achilloburzitida, zánět tíhového vaku, burzy mezi šlachou a kostí patní

achillodynia, ae, f. (*tendō Achillis* Achillova šlacha, ř. *odynē* bolest) achillodynie, bolestivá Achillova šlacha, bolest způsobená nejčastěji zánětem burzy mezi kostí patní a Achillovou šlachou

achillorrhaphia, ae, f. (*tendō Achillis* Achillova šlacha, ř. *rhafē* šev) achillorafie, chirurgické sešití Achillovy šlachy

achillotenotomia, ae, f. (ř. *tenōn* šlacha, ř. *tomē* řez) achillotenotomie, operační protěti Achillovy šlachy (šlachy m. triceps surae)

achlōrhidria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, l. *acidum hydrochlōricum* kyselina chlorovodíková) achlorhydrie, nedostatek kyseliny chlorovodíkové v žaludku

achlōropsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chlōros* zelený, ř. *opsis* vidění) achloropsie, neschopnost rozeznat zelenou barvu

acholia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *cholē* žluč) acholie, nedostatek tvorby žluči

acholicus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *cholē* žluč) acholický, bez žluči, nedostatečné zbarvení žlučí

acholiūria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *cholē* žluč, ř. *ūron* moč) acholiurie, nepřítomnost žlučového barviva v moči

acholūricus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *cholē* žluč, ř. *ūron* moč) acholurický, bez prokazatelné příměsi žlučových barviv v moči

achondroplasia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chondros* chrupavka, ř. *plassein* tvořit) achondroplazie, porucha (zpravidla dědičná) růstu kostí z chrupavky

achondroplasticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *chondros* chrupavka, ř. *plastikē* (technē) umění tvárné) achondroplastický, netvořící chrupavku

achrēsticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *chrēsis* využití) nedostatečně využitelný (např. achrestická anémie, chudokrevnost způsobená nedostatečným využitím železa při tvorbě krevního barviva)

achrōma, tis, n. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) nedostatek barviva na ohraničených místech kůže (leukoderma)

achrōmacytus, ī, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *kytos* buňka) achromacyt, buňka bez vlastního barviva, bezbarvá buňka

achrōmasia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) achromazie, nedostatek přirozeného barviva; vada způsobující částečnou nebo úplnou barvoslepost

achrōmaticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) achromatický, bezbarvý, nebarvitelný; odstraňující chromatickou vadu

achrōmatismus, ī, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) achromatismus, bezbarvost; schopnost některých optických skel odstranit barevnou vadu

achrōmatodermia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *derma* kůže) achromatodermie, nedostatečné zbarvení kůže, bezbarvá kůže

achrōmatophilia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *filos* milý) achromatofilie, neschopnost barvit se, neschopnost vázat barvivo

achrōmatopsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma-achrōmatos* barva, ř. *opsis* vidění, zrak) achromatopsie, úplná barvoslepost

achrōmatōsis, is (achrōmasia, achrōmia, ae), f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) achromatóza, achromazie, achromie, nedostatek

pigmentu (zděděný nebo získaný) v kůži, vlasech

achrōmatotrichia, ae, achrōmatrichōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *thrīx-trichos* vlas) achromatotrichie, achromatrichóza, nedostatečné přirozené zbarvení vlasů

achrōmatūria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *ūron* moč) achromaturie, bezbarvá, nedostatečně zbarvená moč

achrōmia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva) achromie, bezbarvost, albinismus; v kůži, duhovce a v dalších tkáních chybí pigment

achrōmoderma, tis, n. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *derma* kůže) achromoderma, bělavost kůže, bílé skvrny na kůži, leukoderma

achrōmotrichōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chrōma* barva, ř. *thrīx-trichos* vlas) achromotrichóza, plísňové onemocnění vlasů vedoucí ke ztrátě pigmentu

achŷlia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chŷlos* šťáva) achylie, nedostatek šťavy (např. žaludeční)

achŷmōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *chŷmos* chuť, trávenina) achymóza, chybění nebo závažný nedostatek chymu

acidaemia, ae, f. (l. *acidum* kyselina, ř. *haima* krev) acidémie, zvýšená kyselost krve; u člověka projev poruchy acidobazické rovnováhy, kdy se pH sníží pod 7,35

acidimetria, ae, f. (l. *acidus* kyselý, ř. *metron* míra) acidimetrie, odměrná analýza k určení stupně kyselosti

aciditās, ātis, f. (l. *acidus* kyselý) acidita, kyselost, stupeň kyselosti

acidobasicus, a, um (l. *acidus* kyselý, *basicus* zásaditý) acidobazický, kyselozásaditý

acidometria, ae, f. (l. *acidus* kyselý, ř. *-metriā* měření) acidometrie, měření kyselosti

acidometrum, ī, n. (l. *acidus* kyselý, ř. *metron* míra) acidometr, měřič kyselosti

acidophilus, a, um (l. *acidum* kyselina, ř. *filīa* přítěň) acidofilní, barvící se kyselými barvivy, přijímající, vázající kyselá barviva

acidōsis, is, f. (l. *acidus* kyselý) acidóza, zvýšené množství kyselých látek v krvi, zvýšení aktivity vodíkových iontů (metabolická, respirační)

acidum, ī, n. kyselina. **Acidum aceticum** kyselina octová, ethanová kyselina. **Acidum acetoaceticum** kyselina acetoctová, 3-oxomáselná, 3-oxobutanová. **Acidum arsenicosum anhydricum** oxid arzenitý, arzenik, otrušík. **Acidum arsenicosum anhydricum oxydatum, acidum arsenicum** oxid arze-

ničný. **Acidum ascorbicum** kyselina askorbová, vitamin C. **Acidum benzoicum** kyselina benzoová, nejjednodušší aromatická monokarboxylová kyselina. **Acidum boricum** kyselina boritá. **Acidum carbonicum** kyselina uhličitá. **Acidum chloricum** kyselina chlorečná. **Acidum chlorosum** kyselina chloritá. **Acidum chromicum anhydricum** oxid chromový. **Acidum citricum** kyselina citronová, citrát. **Acidum difosphoricum** kyselina difosforečná, dříve pyrofosforečná. **Acidum folicum** kyselina pteroylmonoglutamová, kyselina listová. **Acidum formicum** kyselina methanová, mravenčí, nejjednodušší karboxylová kyselina. **Acidum glutaricum** kyselina glutarová, pentandiová, biochemicky významná, odvozuje se od ní důležitá kyselina 2-oxoglutarová, α -ketoglutarová. **Acidum hydrobromicum** kyselina bromovodíková. **Acidum hydrochloricum** kyselina chlorovodíková (solná). **Acidum hydrocyanicum** kyanovodík, nitril kyseliny mravenčí, „kyselina kyanovodíková“, prudce jedovatá. **Acidum hydrofluoricum** kyselina fluorovodíková. **Acidum hydroiodicum** kyselina jodovodíková. **Acidum hydrosulfuricum** kyselina sirovodíková. **Acidum hydrosulfuricum, hydrogenium sulfuratum** sirovodík, plyn charakteristického zápachu, prudce jedovatý. **Acidum hyperchloricum** kyselina chloristá. **Acidum hypermanganicum anhydricum** oxid manganistý. **Acidum hypochlorosum** kyselina chlorná. **Acidum isocyanatum** kyselina izokyanatá, imid kyseliny uhličitě. **Acidum lacticum** kyselina mléčná, α -hydroxypropionová, 2-hydroxypropanová. **Acidum malicum** kyselina jablečná, monohydroxyjantarová. **Acidum malonicum** kyselina malonová, propandiová, nasycená alifatická dikarboxylová kyselina. **Acidum metaphosphoricum** kyselina metafosforečná. **Acidum nitricum** kyselina dusičná, silné oxidační činidlo. Směs kyseliny dusičné a chlorovodíkové v poměru 1:3 je lučavka královská (aqua regia). **Acidum nitrosum** kyselina dusitá. **Acidum orthophosphoricum** kyselina ortofosforečná. **Acidum oxalicum** kyselina šťavelová, ethandiová, oxalová, nejjednodušší dikarboxylová kyselina. **Acidum oxycyanatum** kyselina kyanatá, nitril kyseliny uhličitě. **Acidum pantothenicum** kyselina

pantotenová, součást koenzymu A. **Acidum phosphoricum anhydricum** oxid fosforečný. **Acidum pyruvicum** kyselina pyrohroznová, 2-oxopropionová, 2-oxopropanová, nejjednodušší a nejdůležitější 2-oxokyselina. **Acidum salicylicum** kyselina salicylová, 2-hydroxybenzoová, o-benzyloxybenzoová. **Acidum silicicum** kyselina křemičitá. **Acidum succinicum** kyselina jantarová, butandiová, nasycená alifatická dikarboxylová kyselina. **Acidum sulfocyanatum, acidum rhodanatum** kyselina thiokyanatá, „rhodanová“. **Acidum sulfuricum** kyselina sírová, jedna z nejdůležitějších minerálních kyselin. **Acidum sulfurosum** kyselina siřičitá. **Acidum tartaricum** kyselina vinná, dihydroxyjantarová, 2,3-dihydroxybutandiová. **Acidum thiosulfuricum** kyselina thiosírová, sirnatá. **Acidum uricum** kyselina močová

acidus, a, um kyselý

aciēs, ēi, f. ostří, hrot; bystrost (např. zraku)

aciniformis, e (l. *acinus* lalůček žlázy, l. *forma* tvar) aciniformní, lalůčkovitý

acinus, ī, m., acinum, ī, n. (vinné) zrno, hrozen; lalůček (v játrech); váček

acleistocardia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *kleistos* uzavřený, ř. *kardiā* srdce) akleistokardie, neuzavření srdečního ústí

acclimatisātiō, ōnis, f. (ř. *klima* krajina, podnebí) aklimatizace, přivykání určitému novému podnebí

aclūsio, ōnis, f. (ř. *alfa priv.*, l. *claudere* uzavřít) akluze, neúplné, nedostatečné uzavření

acnē, ēs, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *knān* škrábat) akné, trudovina, kožní choroba vyvolaná různými nepříznivými podmínkami (vliv mechanický, fyzikální, chemický apod.). **Acne mentagra** trudovina vousů. **Acne necrotica necrotisans** trudovina snětivá. **Acne rosacea** trudovina růžová, růžovka, zánětlivé onemocnění obličeje. **Acne serpiginosa** trudovina plazivá. **Acne syphilitica** trudovina syfilitická, příjčná. **Acne urticata** trudovina kopřivkovitá. **Acne vulgaris (iuvenilis)** zánětlivé onemocnění mazových žláz a vlasových folikulů

acneiformis, e (l. *acnē* trudovina, l. *forma* tvar) akneiformní, vypadající jako trudovina, podobný trudovině

acnēmia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *knēmē* dolní končetina, podkolení) aknémie, vrozené nevyvinutí dolních končetin

acoasma, tis, n. (ř. *akuein* slyšet, poslouchat) akoazma, sluchové halucinace, přeludy (klepání, škrábání)

acoelia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *koiliā* dutina břišní) acelie, vrozené nevyvinutí břicha, dutiny břišní

acoelius, ī, m. (ř. *alfa* přív., ř. *koiliā* dutina břišní) acelius, zrůda bez vyvinutého břicha

acognōsis, is, acognōsia, ae, f. (ř. *akos* prostředek, lék, ř. *gnōsis* poznání) akognoze, akognozie, lékoznalství, nauka o poznávání léků a jejich účinků

acologia, ae, f. (ř. *akos* prostředek, lék, ř. *logos* nauka) akologie, nauka o léčebných prostředcích

acomia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *komē* vlas) akomie, plešatost, nedostatečný růst vlasů

Aconitum, ī, n. oměj šalamounek, obsahující akonitin

acorea, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *korē* zornice) akorie, vrozené nevyvinutí zornice

acoria, ae, f. (ř. *akoriā* nenasytnost) akorie, nenasytnost

acormus, ī, m. (ř. *alfa* přív., ř. *kormos* kmen, trup) akormus, zrůda bez trupu

acquīsītus, a, um (ř. *acquirere* získat) akvirovaný, získaný, nabytý během života

acrālis, e (ř. *akron* končetina) akrální, okrajový, vztahující se na končetiny

acrānia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *krānion* lebka) akranie, vrozené chybění, nevyvinutí lebky

acrānius, ī, m. (ř. *alfa* přív., ř. *krānion* lebka) akranius, zrůdný jedinec bez vyvinutí kostí lebky

acrāthotermæ, ārum, f. (ř. *akrātos* nesmíšený, l. *thermæ* teplé lázně) přírodní teplé prameny bez účinného množství plynu nebo minerálů

acratūrēsis, is, f. (ř. *akrateiā* nezdrženlivost, nestřídmost, ř. *ūron* moč) akraturéza, neschopnost udržet moč

acribophobia, ae, f. (ř. *akribeiā* přesnost, ř. *fobos* strach) akribofobie, chorobný strach z nepřesnosti

acroanaesthēsia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *alfa* přív., ř. *aisthēsis* cit) akroanestezie, ztráta citlivosti na prstech

acroangiōthrombōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *angeion* céva, ř. *thrombos* vmetek) akroangiotrombóza, tromby vznikající v periferních cévách

acroasphyxia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *alfa* přív., ř. *sphyxis* tep) akroasfyxie, bolestivé

křeče v končetinách (prstech) při poruše krevního oběhu

acroblastos, ī, m. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *blastos* výhonek) akroblast, zbytek Golgiho komplexu

acrobrachycephalus, ī, m. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *brachys* krátký, ř. *kefalē* hlava) akrobrachycephalus, člověk s vysokou a krátkou lebkou

acrocentricus, a, um (ř. *akros* horní, krajní, l. *centrum* střed) akrocentrický, umístěný poblíž jednoho konce

acrocephalosyndactylia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *kefalē* hlava, ř. *syn* s, spolu, ř. *daktylos* prst) akrocefalosyndaktylie, vývojová anomálie lebky a skeletu končetin

acrocephalus, ī, m. (ř. *akros* horní, krajní, ve špičce vybíhající, ř. *kefalē* hlava) akrocefal(us), jedinec se šišatou hlavou (lebkou) tvaru komolého kužele; deformovaná lebka při předčasném srůstu lebních švů, věžovitá hlava – turricephalus

acrocontractūra, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, l. *contractiō* zkrácení) akrokontraktura, zkrácení svalů a šlach na končetinách

acrocyanōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *kyaneos* modrý) akrocyanóza, modravé zbarvení akrálních částí těla podmíněné nahromaděním krevního barviva, redukovaného hemoglobinu

acrodermatitis, itidis, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *derma* kůže) akrodermatitida, zánět kůže na okrajových částech těla

acrodynia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *odynē* bolest) akrodynie, bolestivost končetin, koncových částí těla

acrodystonia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *dystonia* porucha napětí) akrodystonie, porucha napětí v akrálních částech těla

acroerythrōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *erythros* červený) akroerytróza, chronické bolestivé zčervenání a zduření na rukou a nohou

acrohyperhidrōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *hyper* nad, příliš, ř. *hidrōs-hidrōtos* pot) akrohyperhidróza, nadměrné pocení na okrajových částech těla (na rukou a nohou)

acrohypothermia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *hypō* pod, ř. *thermē* teplo) akrohypothermie, chlad na okrajových částech těla (na rukou a nohou)

acrokeratōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *keras* roh) akrokeratóza, zrohovatělá ložiska na dlaních a chodidlech

acrohysterosalpingectomy, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *hysterā* děloha, ř. *salpinx-salpingos* vejcovod, ř. *ektomē* vynětí) akrohysterosalpingektomie, oboustranná salpingektomie s klínovitou resekci dna dělohy

acrolysis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *lyein* rozpouštět) akrolýza, ubývání kostní tkáně na okrajových částech těla (na rukou, nohou)

acromegalia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *megas-megalū* veliký) akromegalie, nápadné zvětšení okrajových částí těla, např. končetin, částí obličeje a některých vnitřních orgánů při nadměrné tvorbě růstového hormonu v dospělosti

acromegaloidēs, es (*acromegalia* nadměrný růst okrajových částí, ř. *eidōs* podoba) akromegaloidní, podobný, připomínající akromegalii, zvětšení okrajových částí těla

acromēlalgia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *mēlos* úd, ř. *algos* bolest) akromelalgie, bolestivost koncových částí rukou a nohou

acromiālis, e (ř. *akromion* nadpažek) akromiální, nadpažkový

acromicria, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *mikros* malý) akromikrie, nápadné zmenšení končetin

acromioclaviculāris, e (ř. *akromion* nadpažek, l. *clavicula* klíční kost) akromioklavikulární, týkající se nadpažku a klíční kosti

acromiohumerālis, e (ř. *akromion* nadpažek, l. *humerus* kost pažní) akromiohumerální, týkající se nadpažku a kosti pažní

acromion, ī, n. (ř. *akros* horní, krajní ř. *ōmos* rameno, paže) akromion, nadpažek, zevní volný konec hřebene lopatky nad hlavici kosti pažní

acromionectomy, ae, f. (ř. *akromion* nadpažek, ř. *ektomē* vynětí) akromionektomie, chirurgické odnětí nadpažku

acromioscapulāris, e (ř. *akromion* nadpažek, l. *scapula* lopatka) akromioskapulární, týkající se nadpažku a lopatky

acromiothōracicus, a, um (ř. *akromion* nadpažek, ř. *thōrāx* hrud) týkající se nadpažku a hrudníku

acromyotonia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *mýs* sval, ř. *tonos* napětí) akromyotonie, tonické křeče svalstva končetin, přetrvávání stahu, neschopnost uvolnění stahu

acroneurōsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, *neurōsis* nervová choroba) akroneuróza, souborné označení pro angioneurotické poruchy v akrálních oblastech končetin

acroostealgia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *osteon* kost, ř. *algos* bolest) akroostealgie, bolest kostí končetin

acroosteolysis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *osteon* kost, ř. *lysis* uvolnění) akroosteolýza, rozpouštění kostí v okrajových částech těla

acropachya, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *pachys* tlustý) akropachye, chorobné změny periferních kostí a kloubů – „paličkovité prsty“

acroparaesthesia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *para* při, u, ř. *aisthēsis* citění) akroparestezie, pocity brnění, mravenčení na okrajových částech těla

acropathia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *pathos* choroba) akropatie, nespecifikované bolesti v okrajových částech těla

acrophobia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *phobos* strach) akrofobie, strach z výšek

acropigmentātiō, ōnis, f. (ř. *akros* horní, krajní, *pigmentātiō* zbarvení) akropigmentace, zbarvení okrajových částí těla (například prstů)

acropodion, ī, n. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *pūs-podos* noha) nejdorzálněji uložený bod paty

acroposthitis, itidis, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *posthē* mužský pohlavní úd) akropostitida, zánět předkožky

acrosclērodermia, ae, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *sklēros* tvrdý, ř. *derma* kůže) akrosklerodermie, sklerotizace vaziva v okrajových částech kůže a vnitřních orgánů

acrosclērōsis, is, f. (ř. *akros*, horní, krajní, ř. *sklēros* tvrdý) akroskleróza, ztvrdnutí kůže na prstech

acrosōma, tis, n. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *sōma* tělo) akrosom, cytoplazmatický lem v přední části hlavičky spermie, tělísko na vrcholu hlavičky spermie

acrosōmālis, e (ř. *akros* horní, krajní, ř. *sōma* tělo) akrosomální, patřící k akrosomu

acrosyndesis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *syndesis* spojení) akrosyndéza, částečné (koncové) párování homologních chromosomů při redukčním dělení buněk

acroteriāsis, is, f. (ř. *akros* horní, krajní, ř. *teras-teratos* zrůda, nestvůra) akroteriáza,

zrůda s vrozenými vývojovými poruchami v oblasti obličeje a končetin

acrotismus, ī, m. (ř. *alfa prīv.*, ř. *krotos* tep) akrotismus, ztráta tepu, stav organismu, v němž není možno zaznamenat tep

actīnicus, a, um (ř. *aktis-aktīnos* paprsek) vyvolaný zářením; radioaktivní

actīnium, ī, n. (ř. *aktis* paprsek) radioaktivní prvek zn. **Ac**, atom. čís. 89, atom. hmotnost 227

actīnocardiographia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *kardiā* srdce, ř. *grafein* psát) aktinokardiografie, označení pro metody rentgenového a radioizotopového vyšetření srdce

actīnodermatitis, itidis, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *derma* kůže) aktinodermatitida, zánět kůže po ozařování ultrafialovými nebo rentgenovými paprsky

actīnogramma, tis, n. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *gramma* záznam) aktinogram, rtg snímek

actīnographia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *grafein* psát) aktinografie, vyšetřování pomocí rentgenových paprsků

actīnokymographia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *kýma* vlna, ř. *grafein* psát) aktinokymografie, pohybové rentgenové snímání

actīnologia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *logos* nauka) aktinologie, obor medicíny zabývající se studiem radiačního záření a jeho následky

actīnometria, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *-metriā* měření) aktinometrie, měření intenzity záření

actīnometrum, ī, n. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *metron* míra) aktinometr, měřič síly, intenzity záření

Actīnomycēs, ētum, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *mykēs* houba) Actinomyces (israeli), anaerobní mikrob způsobující aktinomykózu (dříve zařazován mezi houby)

actīnomycīnum, ī, n. antibiotikum s cytostatickým účinkem

actīnomycōsis, is, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *mykēs* houba) aktinomykóza, nemoc podobná mykózám, způsobená anaerobním mikrobem ze skupiny Actinomycetaceae

actīnoscopia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *skopein* pozorovat) aktinoskopie, vyšetřování pomocí rentgenových paprsků

actīnotherapia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *therapeiā* léčení) aktinoterapie, léčba zářivou energií

actīnotoxaemia, ae, f. (ř. *aktis-aktīnos* paprsek, ř. *toxikon* jed, ř. *haima* krev) aktinotoxémie, otrava krve při destrukci tkání vyvolané zářením

actīnum, ī, n. (l. *agere* konat) aktin, kontraktilní protein, součást myofibrily, kontraktilního vlákénka v cytoplazmě svalových buněk

āctiō, ōnis, f. (l. *agere* činit, konat) akce, činnost, jednání

āctīvātiō, ōnis, f. (l. *agere* činit, konat) aktivace, rozvinutí intenzivnější činnosti; přivedení molekul dané látky do stavu o vyšší energii, kdy jsou schopny chemicky reagovat

āctīvātor, ōris, m. (l. *agere* konat, činit) aktivátor, činitel vyvolávající jednání, činitel urychlující reakci

āctīvītās, ātis, f. (l. *agere* činit, konat) aktivita, činnost, účinnost, působivost, jednání.

Activitas nervosa superior vyšší nervová činnost

āctīvus, a, um (l. *agere* činit, konat) aktivní, činný, činorodý

āctuālis, e (l. *agere* činit, konat) aktuální, skutečný, účinný

āctum, ī, n. (l. *agere* činit, konat) čin, skutek

āctus, ūs, m. (l. *agere* činit, konat) akt, pohyb, děj, jednání, činnost, výkon

acūaesthēsia, ae, f. (ř. *akūein* slyšet, ř. *aisthēsis* vnímání) akustezie, citlivost, ostrost sluchu

acuitās, ātis, f. (l. *acuere* ostřit) akuita, ostrost, prudkost, prudký průběh nemoci

aculeāta, ōrum, n. (l. *acus* jehla) akuleata, souborné označení pro hmyz s jedovatým žihadlem (vosa, včela)

acūmen, inis, n. špička, hrot, vrchol, ostří

acūmetron, ī, n. (ř. *akūein* slyšet, ř. *metron* míra) akumetr, přístroj ke zkoušce, měření sluchu (audiometr)

acūminātus, a, um (l. *acūmen* špička, hrot) špičatý, zahrocený

acūpēdia, ae, f. (ř. *akūein* slyšet, ř. *paideiā* výchova) akupedie, výchova jedinců s poruchami sluchu

acūpressiō, ōnis, f. (l. *acus* jehla, l. *pressiō* tlak) akuprese, metoda podobná akupunktuře, krouživými pohyby konečky prstů se mají odstranit nebo zmírnit bolesti na určitých částech těla

acūpūnctūra, ae, f. (l. *acus* jehla, l. *pungere* píchat) akupunktura, léčebné vpichování je-

hel do určitých částí těla, používané hlavně k odstranění bolesti

acus, ūs, f. jehla

acūsma, tis, n. (ř. *akūein* slyšet) sluchový přelud

acūsticophobia, ae, f. (ř. *akūein* slyšet, ř. *fo-bos* strach, ř. *akūstikos* patřící ke slyšení) akustikofobie, chorobný strach ze zvuku

acusticus, a, um (ř. *akūein* slyšet, ř. *akūstikos* patřící ke slyšení) akustický, sluchový

acūtenāculum, ī, n. (l. *acus* jehla, l. *tenēre* držet) jehelec

acūtus, a, um akutní, ostrý, prudký, silný, náhle vzniklý, prudce probíhající

acyanoblepsia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kyaneos* modrý, ř. *blepein* vidět) acyanoblesie, barvoslepost na modrou barvu, neschopnost vnímat modrou barvu

acyanopsis, is, acyanopsia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kyaneos* modrý, ř. *opsis* vidění) acyanops(i)e, neschopnost rozeznat modrou barvu

acyēsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kyēsis* těhotenství) acýéza, neplodnost, nemožnost родit

acystia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kystis* měchýř) acystie, vrozené nevyvinutí močového měchýře

ad (ve složeninách se d přizpůsobuje následující souhl.) k, ke, ku, asi (u číslovek); **ad absurdum** k nesmyslnosti; **ad oculos** názorně; **ad tempus** dočasně

adactylus, ī, m. (ř. *alfa* přív., ř. *daktylos* prst) adaktylus, jedinec bez vyvinutí prstů na končetinách

adaequātiō, ōnis, f. (l. *adaequāre* vyrovnávat) adekvace, vyrovnání

adaequātus, a, um (l. *ad* ke, l. *aequus* stejný) adekvátní, shodný, přiměřený, odpovídající

adamantīna, ae, f. (substantia) (ř. *adamās* –*adamantos* ocel) adamantin, sklovina

adamantīnītis, ītidis, f. (ř. *adamās* ocel) adamantitida, zánět zubní skloviny

adamantīnōma, tis, n. (*adamantīna* sklovina) adamantinom, nádor vycházející z epitelu skloviny

adamantīnus, a, um (*adamantīna* sklovina) týkající se adamantinu, skloviny

adamantius, a, um (ř. *adamās*–*adamantos* ocel) tvrdý jako ocel

adamantoblastos, ameloblastos, ī, m. (ř. *adamās*–*adamantos* ocel, *adamantīna* sklovina, ř. *blastos* výhonek) adamantoblast, ameloblast, buňka tvořící zubní sklovinu

adamantoblastōma, tis, n. (*adamantīna* sklovina) ameloblastom, nádor pocházející ze skloviny zubu nebo z epitelových zbytků Hertwigovy pochvy

adaptābilis, e (l. *adaptāre* přizpůsobovat) adaptabilní, schopný přizpůsobení, přizpůsobitelný, přizpůsobivý

adaptābilitās, ātis, f. (l. *adaptāre* přizpůsobovat) adaptabilita, schopnost organismu přizpůsobit se změněným podmínkám

adaptātiō, ōnis, f. (l. *adaptāre* přizpůsobovat) adaptace, přizpůsobení, připodobnění

adaptīvus, a, um (l. *adaptāre* přizpůsobit) adaptační, přizpůsobený, přizpůsobitelný

adaptometriā, ae, f. (l. *adaptāre* přizpůsobit, ř. *-metriā* měření, míra) adaptometrie, měření rychlosti, kterou se oko přizpůsobí změnám intenzity světla

adde (l. *addere* přidávat) dej, přidej!

addictiō, ōnis, f. (l. *addicere* přísoudit) adice, přiřknutí, přísouzení; vznik závislosti (na drogách)

addisonismus, ī, m. (podle angl. lékaře Th. Addisona) nesprávné označení pro souhrn příznaků připomínajících Addisonovu nemoc

additiō, ōnis, f. (l. *addere* přidávat) adice, přidávání, sčítání

additionālis, e (l. *additiō* přidání, připojení) přídatný, přiřčený

addūcēns, entis (l. *adducere* přitahovat) přivádějící, přitahující

adductiō, ōnis, f. (l. *adducere* přitahovat) addukce, přitažení

adductor, ōris, m. (l. *adducere* přitahovat) přitahovač (sval)

adductōrius, a, um (l. *adducere* přitahovat) přitahující, přívodný

adductus, a, um (l. *adducere* přitahovat) přitážený, stažený

adēlomorphus, ī, m. (ř. *alfa* přív., ř. *dēlos* nejistý, ř. *morfē* tvar) adelomorfní, nejistého, neurčitěho tvaru, beztvary, sotva zřetelný

adenalgia, ae, f. (ř. *adēn*–*adenos* žláza, ř. *algos* bolest) adenalgie, bolestivost žláz

adenectomy, ae, f. (ř. *adēn*–*adenos* žláza, ř. *ektomē* vynětí) adenektomie, chirurgické odstranění žlázy, mizní uzliny

adenītis, ītidis, f. (ř. *adēn*–*adenos* žláza) adenitida, zánět žláz

adenoacanthōma, tis, n. (ř. *adēn*–*adenos* žláza, ř. *akantha* trn) adenoakantom, adenoakankroid, podvojný karcinom v okrsku,

kde se stýká dvojí druh epitelu (např. ve slinných žlázách, děložním čípku)

adenocarcinōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, *carcinōma* zhoubný nádor) adenokarcinom, zhoubný nádor žláзовého epitelu

adenochondrōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *chondros* chrupavka) adenochondrom, nádor ze žláзовé a chrupavčité tkáně

adenocystōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *kystis* dutina) adenocystom, cystadenom, nádor žláзовého epitelu s tvorbou dutin a se sekrecí do nitra dutiny

adenodynia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *odynē* bolest) adenodyn, bolestivost žláz

adenofibrōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, l. *fibra* vlákno) adenofibrom, nezhoubný nádor ze žláзовého epitelu a vaziva

adenofibrōsis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, l. *fibra* vlákno) adenofibróza, tvorba vaziva ve žláze

adenographia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *grāfein* psát) adenografie, metoda s užitím kontrastní látky pro rentgenové záznamy žláz

adenohypophysis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *hypophysis* podvěsek mozkový) adenohypofýza, přední žláзовá část podvěsku mozkového, kde se tvoří hormony řídící funkci periferních endokrinních žláz

adenoidēs, es (eus, a, um) (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *eidos* podoba) adenoidní, žláze podobný, žláзовitý

adenoiditis, itidis, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *eidos* podoba) adenoiditida, zánět nosohltanové mandle

adenolipōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *lipos* tuk) adenolipom, nezhoubný nádor ze žláзовého epitelu a tukové tkáně

adenolipomatōsis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *lipos* tuk) adenolipomatóza, tvorba adenolipomů na různých částech těla

adenologia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *logos* nauka) adenologie, nauka o žlázách a jejich chorobách

adenolymphōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *lymfā* míza) adenolymfom, smíšený nádor žlázy s účastí mízní tkáně

adenōma, tis, n. (ř. *adēn* žláza) adenom, nezhoubný nádor ze žláзовého epitelu, napodobující v podstatě všechny známé struktury žláz (acinózní, cystický, trabekulární, folikulární). **Adenoma destruens** adenom destruující, může napodobovat základní

strukturu adenomu, roste však invazně.

Adenoma eosinophiles adenom eozinofilní předního laloku hypofýzy, vedoucí často ke gigantismu nebo akromegalii. **Adenoma sebaceum (Pringle)** kožní onemocnění charakterizované četnými drobnými uzlíčky v rýhách nosolických a na obličejí při zbytnění mazových žláz, vaziva nebo cév. **Adenoma sudoriparum cysticum** nádor potních žláz s tvořením cyst

adenomalacia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *malakiā* měknutí) adenomalacie, chorobné změknutí žlázy

adenomatoidēs, es (-eus, a, um) (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *eidos* podoba) adenomatoidní, podobný adenomu

adenomatōsis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza) adenomatóza, žláзовé bujení; adenomatóza plicní – žláзовý karcinom plic

adenomatōsus, a, um (ř. *adēn-adenos* žláza) adenomatózní, týkající se adenomu, žláзовý, žláズatý

adenomyōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *mýs-myos* sval) adenomyom, nezhoubný nádor ze žláзовé a svalové tkáně

adenomyometritis, itidis, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *mýs-myos* sval, ř. *mētra* děloha) adenomyometritida, zánět dělohy se zbytněním v podobě nádoru ze žláзовé a svalové tkáně

adenomyosarcōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *mýs-myos* sval, *sarcōma* zhoubný nádor) adenomyosarkom, zhoubný nádor ze žláзовé a svalové tkáně

adenomyōsis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *mýs-myos* sval) adenomyóza, přítomnost ostrůvků endometria (sliznice děložní) v děložním svalstvu

adenomyositis, itidis, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *mýs-myos* sval) adenomyozitida, zánět sliznice a svaloviny děložní

adenomyxōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *myxa* hlen) adenomyxom, smíšený nádor ze žláзовé a mukózní tkáně

adenopathia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *pathos* choroba, nemoc) adenopatie, onemocnění žláz (blíže nespecifikované)

adenopharyngitis, itidis, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *farynx* hltan) adenofaryngitida, zánět hltanu

adenosarcōma, tis, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, *sarcōma* zhoubný nádor) adenosarkom, zhoubný nádor ze žláзовé a pojivové tkáně

adenosclērōsis, is, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *sklēros* tvrdý) adenoskleróza, vazivové ztvrdnutí tkáně žláz

adenosinum, ī, n. (ř. *adēn* žláza) adenozin; purinový nukleosid vyskytující se v nukleových kyselinách

adenōsis, is, f. (ř. *adēn* žláza) adenóza, onemocnění žláz postihující zvláště žlázy lymfatické. **Adenosis mammae** adenóza prsu, zatvrdliny prsu tvořené fibrózní nebo tukovou tkání

adenotomia, ae, f. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *tomē* řez) adenotomie, chirurgické protěti, vynětí zbytnělé nosohltanové mandle pomocí speciálně upraveného nože

adenotomum, ī, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, ř. *tomē* řez) adenotom, kruhový nůž k odstranění adenoidní vegetace

adenotōnsillectomia (ř. *adēn-adenos* žláza, l. *tōnsilla* mandle, ř. *ektomē* vyjmutí) adenotonzilektomie, chirurgické vynětí nosních a krčních mandlí

adenovirus, ī, n. (ř. *adēn-adenos* žláza, l. *virus* virus) adenovirus, virus vyvolávající u člověka respirační onemocnění

adēphagia, ae, f. (ř. *adēn* sytý, ř. *fagein* sníst) adefagie, chorobná žravost, nenasytlost, bulimie

adepts, adipis, m., f. tuk. **Adeps lanae** tuk z ovčí vlny. **Adeps lanae hydrosus** lanolín. **Adeps suillus** vepřové sádlo

adermia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *derma-dermatos* kůže) adermie, vrozené nevyvinutí kůže

adermogenesis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *derma* kůže, ř. *genesis* vznik) adermogeneze, nedostatečný, neúplný vývoj kůže

adesmōsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *desmos* vazivo) adesmóza, kožní choroba se ztrátou vazivové tkáně

ad(g)nātiō, ōnis, f. (l. *ad(g)nāscī* přivodit) ad(g)nace, druh příbuzenského poměru

ad(g)nātus, a, um (l. *ad(g)nāscī* přivodit, narůstat) narozením přibylý, příbuzný; **tunica adnata** vnitřní vrstva spojivky ležící na bělmem oka

adhaerēns, entis (l. *adhaerēre* vězet) adherující, přiléhající, lpící

adhaesiō, ōnis, f. (l. *adhaerēre* vězet, váznout) adheze, přilnavost, srůst, chemicky přitažlivost

adhaesiotomia, ae, f. (l. *adhaesiō* srůst, ř. *tomē* protěti) adheziotomie, chirurgické uvolnění srůstů, protěti srůstů

adhaesīvus, a, um (l. *ad* u, při, l. *haerēre* vězet, lpět, váznout) adhezivní, přilnavý, přirostlý

adhūc dosud, do té míry

adiacēns, entis (l. *adiacēre* vedle ležet) adja-centní, vedle ležící, vedlejší, přilehlý

adiadochokinēsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *diadochos* střídavý, ř. *kinēsis* pohyb) adiadochokineze, porucha schopností střídát pohyby z jednoho do druhého směru

adiaphorēsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *diaforēsis* pocení) adiaforéza, neschopnost vylučovat pot

adiaspora, ae, f. (ř. *sporos* setba) adiaspora, forma houby rodu *Emmensia* vyvolávající onemocnění adiaspiromykózu

adihaemorrhysis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *dia* skrze, ř. *haima* krev, ř. *rhein* téci) adihemorie, porucha v přívodu krve

adipectomia, ae, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *ektomē* vynětí) adipektomie, odstranění tukové tkáně

adipocēlē, ēs, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *kēlē* kýla, výhrěz) adipokéla, tuková kýla, kýla z tukové tkáně

adipocēra, ae, f. (l. *adepts-adipis* tuk, l. *cēra* vosk) tuk, vosk; mýdlo mrtvolné, posmrtná změna tukové tkáně, zvláštní druh hniloby těla ve vlhkém, na kyslík chudém prostředí

adipofibrōma, tis, n. (l. *adepts* tuk, l. *fibra* vlákno) adipofibrom, nádor z tukové a vazivové tkáně

adipohēpaticus, a, um (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *hēpar* játra) adipohépatický, označující tukovou degeneraci jater

adipokinēsis, is, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *kinēin* hýbat, ř. *kinēsis* pohyb) adipokineze, mobilizace tuku v těle, uvolňování mastných kyselin do krevního oběhu

adipolysis, is, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *lyein* uvolňovat, ř. *lysis* uvolnění) adipolýza, natrávení, hydrolyza tuků

adipōma, tis, n. (l. *adepts-adipis* tuk) adipom, nezhoubný nádor z tukové tkáně

adiponecrōsis, is, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *nekros* mrtvý) adiponekróza, odumření, zanikání tukové tkáně

adipopēxis, is, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *pēxis* zpevnění) adipopexe, zpevnění tukové tkáně

adiposalgia, ae, f. (l. *adepts-adipis* tuk, ř. *algos* bolest) adiposalgie, nepravidelně rozestětukové nádorky vyvolávající bolest (adipositas dolorosa)

adipositas, ātis, f. (l. *adeps-adipis* tuk) adiposita, otylost, nahromadění tuku. **Adipositas dolorosa** bolestivé nádorky podkožní tukové tkáně spojené s nervovou poruchou. **Adipositas juxtaarticularis** bolesti v tukové tkáni kolem kloubu, zvláště kolenního (panniculitis)

adiposogenitalis, e (l. *adeps-adipis* tuk, l. *genitalis* rodící) adipozogenitální, otlý, tučný, vyznačený otylostí a změnou pohlavního dozrávání

adiposogigantismus, ī, m. (l. *adeps-adipis* tuk, ř. *gigās-gigantos* ohromný) adipozogigantismus, nadměrná tloušťka

adiposūria, ae, f. (l. *adeps-adipis* tuk, ř. *ūron* moč) adipozurie, vylučování tukových látek močí

adipsia, ae, f. (ř. *alfa prīv*, ř. *dipsa* žízeň) adipsie, chybění pocitu žízně

aditus, ūs, m. vchod, vstup. **Aditus ad antrum** vstup do dutiny středoušní. **Aditus laryngis** vchod hrtanu. **Aditus orbitae** vchod do očníce. **Aditus pelvis** (apertura pelvis superior) vchod pánevní

adiunctiō, ōnis, f. (l. *adiungere* připojit) adjunkce, připojení

adiūrēticus, a, um (ř. *alfa prīv*, ř. *ūron* moč) adiuretický, tlumící vylučování moči

adiūstātiō, ōnis, f. (l. *iustus* řádný, zákonný) adjustace, příprava léčiva podle návodu (receptu)

adiuvāns, antis (l. *adiuvāre* podporovat, pomáhat) pomáhající, podporující, posilující

adlātus, a, um (l. *ad* u, při, k, l. *ferre* nést) přinesený

ad lib(itum) podle potřeby, neomezeně

adminiculum, ī, n. podpěra, podpora, opora **administrātiō, ōnis, f.** (l. *administrāre* obstarávat) administrace, podávání (léčiva)

admissiō, ōnis, f. (l. *admittere* připouštět) admise, přijetí. **Admissum** přečin, provinění

admitantia, ae, f. (l. *admittere* připouštět) admitance, veličina vodivosti látky skládající se z aktivní reálné složky a reaktivní (jalové, imaginární) složky

admixtiō, ōnis, f. (l. *admiscere* přimíchat) přimíšení, příměsek

admixtum, ī, n. (l. *admiscere* přimíchat) přimíšenina, příměs, směs

admodum nadměru, příliš

admorsus, ūs, m. (l. *admordere* nakousnout, ukousnout) nakousnutí, ukousnutí

adnātus (agnātus), a, um (l. *ad(g)nāscī* přirodit) narozením přibylý, příbuzenský

adnectomia, adnexcetomia, adnexotomia, ae, f. (l. *adnexa* přívěsky, ř. *ektomē* vynětí) adnektomie, adnexeckomie, adnexotomie, odstranění, vynětí děložních přívěsků, tj. vaječníků a vejcovodů

adnexa, ōrum, n. (organa) (l. *adnectere* připevňovat) připojené orgány

adnexitis, itidis, f. (l. *adnexa* přívěsky) adnexitida, zánět děložních přívěsků (vaječníků, vejcovodů)

adnexogenesis, is, f. (l. *adnexa* přívěsky, ř. *genesis* vznik) adnexogeneze, vývoj zárodku z adnex

adnexopēxis, is, f. (l. *adnexa* přívěsky, ř. *pēxis* zpevnění) adnexopexe, chirurgické zpevnění přívěsků k přední stěně břišní

adnextumor, ōris, m. (l. *adnexa* přívěsky, l. *tumor* nádor) blíže nespecifikovaný nádor děložních přívěsků (vaječníků, vejcovodů)

adnexus, a, um (l. *adnectere* připevnit) připevněný, připojený, spojený

ad oculōs před očima, názorně

adolēscēns, entis (l. *adolēscere* dospívat) adolescentní, dospívající, dorůstající, mladý

adolēscēntia, ae, f. (l. *adolēscere* dospívat) adolescence, dospívání, dorůstání, dozrávání

adolfactōrius, a, um (l. *ad* k, do, l. *olfacere* čichat) čichový, k čichovému ústrojí patřící

adonidinum, ī, n. (*Adonis vernālis* hlaváček jarní) adonidin, látka obsažená v hlaváčku jarním

adoptātiō, adoptiō, ōnis, f. (l. *adoptāre* přibírat) adopce, osvojení, přijímání za vlastního

adōrālis, e (l. *ad* k, l. *ōs-ōris* ústa) adorální, k ústům, kolem, v okolí úst

adrēnalectomia, ae, f. (l. *ad* u, k, l. *rēn* ledvina, ř. *ektomē* vynětí) adrenalektomie, vynětí nadledviny

adrēnālinaemia, ae, f. (*adrēnālinum* adrenalin, ř. *haima* krev) adrenalinémie, koncentrace adrenalinu v krvi

adrēnālinalcucocytōsis, is, f. (*adrēnālinum* adrenalin, *leucocytus* bílá krvinka) adrenalinleukocytóza, zmožení bílých krvinek v periferní krvi po injekci adrenalinu

adrēnālinum, ī, n. adrenalin, hormon dřeně nadledvin

adrēnālis, e (l. *ad* u, ke, l. *rēn* ledvina) adrenální, ležící u ledviny, týkající se nadledviny

adrēnarchē, ēs, f. (l. *ad* u, při, l. *rēn* ledvina, ř. *archē* počátek) adrenarche, projevy dospívání následkem zvýšené tvorby hormonů (androgenů) kůry nadledvin

adrēnocorticālis, e (l. *ad* u, při, l. *rēn* ledvina, l. *cortex* kůra) adrenokortikální, vztahující se ke kůře nadledviny

adrēnogenitālis, e (l. *ad* u, při, l. *rēn* ledvina, l. *genitālis* pohlavní) adrenogenitální, týkající se nadledviny a pohlavních orgánů

adrēnolyticus, a, um (*adrēnālinum* adrenalin, ř. *lysis* uvolnění, rozpouštění) adrenolytický, působící opačně než adrenalin, tlumící účinek adrenalinu

adrēnopathia, ae, f. (l. *ad* u, při, l. *rēn* ledvina) adrenopatie, nespecifikovaná choroba nadledvin

adrēnopausis, is, f. (l. *ad* u, při, l. *rēn* ledvina, ř. *pauein* přestat, ř. *pausis* přestávka) adrenopauza, útlum produkce hormonů v nadledvinách

adsorbēns, entis (l. *ad* u, při, l. *sorbēre* polykat) (prostředek) schopný pohlcovat, vázat na svůj povrch různé sloučeniny nebo toxiny (např. aktivované adsorpční uhlí)

adsorptiō, ōnis, f. (l. *ad* u, při, l. *sorbēre* polykat) adsorpce, pohlcování, vázání, hromadění plynné nebo rozpuštěné látky na povrchu jiné látky tuhé nebo kapalné

adsorptivus, a, um (l. *ad* u, při, l. *sorbēre* polykat) adsorpční, vázající, pohlcující

adsorptus, a, um (l. *ad* u, při, l. *sorbēre* polykat) adsorbovaný, zadržovaný na povrchu

a(d)spectiō, ōnis, f. (l. *a(d)spicere* prohlížet) a(d)spekce, názírání, zkoumání, vyšetřování zrakem

adpersōrius, a, um (l. *aspergere* posypat) zasypací

adstringtiō, ōnis, f. (l. *adstringere* zužovat) utážení, zúžení

adstringēns, entis (l. *adstringere* zužovat) adstringentní, stahující, zužující, svasťující, usnadňující hojení a epitelizaci (např. tanin)

ad tempus dočasně

adulēscēntulus, a, um (l. *adulēscēns* mladík) mladický, velmi mladý

adulteriātiō, ōnis, f. (l. *adulterāre* zfalšovat) aduterace, cizoložství; porušování, znehodnocování potravin

adulteriŋus, a, um nepravý, falešný, padělaný

adulterium, ī, n. cizoložství

adultus, a, um dospělý, vyspělý, dorostlý

adumbilicālis, e (l. *ad* u, při, l. *umbilicus* pupek) ležící u, vedle pupečníku

adustus, a, um (l. *adūre* připalovat) opálený, osmahlý

ad ūsum externum k vnějšmu užívání. **Ad ūsum internum** k vnitřnímu užívání. **Ad ūsum proprium** k vlastní potřebě

advehēns, entis (l. *advehere* přivádět) advehentní, přívodný

adventicia (tunica) ae, f. (l. *adventicius* zvenčí přicházející) adventicie, zevní vrstva cévní stěny; zevní vazivový obal některých vnitřních orgánů

adversārius, a, um proti obrácený, proti stojící

adversus proti, naproti

adversus, a, um (l. *advertere* obracet) naproti stojící, opačný

adynamia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *dynamis* síla) adynamie, tělesná slabost, oslabení, zeslabení

adynamicus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *dynamis* síla) adynamický, slabý, zeslabený

aechmophobia, ae, f. (ř. *aichmē* hrot, ř. *fobos* strach) echmofobie, strach před ostrými předměty

aedēs, is, f. příbytek

aedoeomania, ae, f. (ř. *aidoiā* ohanbí, ř. *maniā* vášeň) edeomanie, chorobný, zvrácený směr pohlavního pudu

aeger, gra, grum nemocný, chorý

aegis, idis, f. (ř. *aigis* oční vada) zákal, jizva rohovky

aegophōnia, ae, f. (ř. *aix-aigos* koza, ř. *fōnē* hlas) egofonie, hlas podobný mečení kozy

aggrē těžce, bolestně, sklíčeně

aegritūdō, inis, f. (l. *aeger* nemocný) nemoc, churavost, choroba

aggrōtus, a, um (l. *aeger* nemocný) churavý, nezdravý, nemocný

aelūrophobia, ae, f. (ř. *ailūros* kočka, ř. *fobos* strach) elurofobie, strach z kočky (např. při zkrřížení cesty)

aelūropsis, is, f. (ř. *ailūros* kočka, ř. *opsis* vidění) eluropse, šikmé postavení oční šterbiny

aëneus, a, um bronzový, bronzově zbarvený

aequābilis, e (l. *aequāre* vyrovnat) srovnatelný, stejnoměrný

aequābilitās, ātis, f. (l. *aequāre* vyrovnat) vyrovnanost, stejnost

aequālis, e (l. *aequus* stejný) rovný, vyrovnaný, stálý, stejný

aequāliter rovnoměrně, stejně

aequātiō, ōnis, f. (l. *aequāre* vyrovnat) vyrovnání, rovnováha

aequātor, ōris, m. (l. *aequāre* vyrovnat) rovník

aequātōriālis, e (l. *aequātor* rovník) ekvatoriální, rovníkový

aequilibrium, ī, n. (l. *aequus* rovný, l. *libra* váha) ekvilibrium, rovnováha

aequilocalis, e (l. *aequus* stejný, rovný, l. *locus* místo) ekvilokální, na stejném místě se nalézající

aequimolēcularis, e (l. *aequus* rovný, stejný, *molēcula* molekula) ekvimolekulární, stejnomolekulární (např. roztok)

aequivalēns, entis (l. *aequus* rovný, stejný, l. *valēre* platit, l. *aequivalēre* vyrovnávat) ekvivalentní, stejně platící, stejné hodnoty

aequivalentia, ae, f. (l. *aequus* rovný, stejný, l. *valēre* platit) ekvivalence, stejná platnost, rovnocennost

āēr, āēris, m. (ř. *āēr-āeros*) vzduch

āēraemia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *haima* krev) aerémie, vzduch v krvi, tvoření vzduchových bublinek v krvi

āērātiō, ōnis f. (ř. *āēr-āeros* vzduch) aerace, ventilace, provzdušnění, provětrávání

āēreus, āērius, a, um (ř. *āēr-āeros* vzduch) vzdušný, vzduchový

āērobactērium, ī, n. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *baktērion* tyčinka) aerobakterie, gramnegativní aerobní bakterie časté zvláště ve střevě (*Enterobacter aerogenes*)

āērobiōsis, is, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *bios* život) aerobióza, schopnost života jen v přítomnosti vzduchu (kyslíku)

āērobius, a, um (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *bios* život) aerobní, žijící jen za přítomnosti vzduchu (kyslíku), organismus potřebující k životu volný kyslík

āērocēlē, ēs, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *kēlē* kýla, výhrěz) aerokéla (pneumatokéla), vzduchová cysta, dutina vyplněná plynem

āērocholia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *cholē* žluč) aerocholie, proniknutí vzduchu do žlučových cest

āērocōlia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *kōlon* tlusté střevo) aerokolie, nahromadění plynu v tlustém střevě

āērocolpos, ī, m. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *kolpos* pochva) aerokolpos, roztažení pochvy vzduchem

āērocystographia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *kystis* měchýř močový, ř. *grafēin* psát) ae-

rocystografie, rentgenové znázornění močového měchýře s použitím negativního kontrastu po aplikaci vzduchu

āērodermectasis, is, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *derma* kůže, ř. *ektasis* rozšíření) aerodermektáze, vzduchová rozedma (emfyzém) kůže, resp. podkoží, podkožní emfyzém

āērodiaphanometrum, ī, n. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *diaphainein* prosvěcovat, ř. *metron* míra) aerodiaphanometr, přístroj k měření průzračnosti vzduchu

āērodontalgia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *odūs-odontos* zub, ř. *algos* bolest) aerodontalgie, bolest zubů vzniklá při zvýšení nebo snížení atmosférického tlaku

āēroembolismus, ī, m. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *embolos* vmetek) aeroembolie, vzduchová embolizace při poklesu okolního tlaku, např. u letců při porušení celistvosti kabiny

āērogastrīa, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *gastēr* žaludek) aerogastrie, přítomnost vzduchu v žaludku

āērogastricōlia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *gastēr* žaludek, ř. *kōlon* tlusté střevo) aerogastrokolie, přítomnost vzduchu v žaludku a tlustém střevě

āērogenēs, es (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *gennān* tvořit) aerogenní, tvořící vzduch, vzduchového původu; přenosný vzduchem

āērohydrotherapia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *hydōr* voda, ř. *therapeiā* léčení) aerohydroterapie, léčení vzduchem a vodou

āēromania, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *maniā* vášeň) aeromanie, duševní porucha spojená s představou létání

āērometrum, ī, n. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *metron* míra) aerometr, vzduchoměr, přístroj k měření složení vzduchu

āēroōtitis, itidis, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *ūs-ōtos* ucho) aerootitida, zánět středoušní dutiny častý u letců při náhlé změně tlaku vzduchu

āēropathia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *pathos* nemoc) aeropatie, kesonová nemoc, vzduchová embolie při rychlém poklesu tlaku, pozorovaná u osob pracujících v potápěčských zvonech (kesonech) při rychlé dekompresi

āērophagia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *fagein* polykat) aerofagie, bezděčné, chorobné polykání vzduchu

aërophobia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *fo-bos* strach) aerofobie, chorobný strach z proudícího vzduchu, průvanu

aëropléthysmographia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *pléthysmos* rozšíření, ř. *grafeîn* psát) aeropletyzmografie, zjišťování množství vdechovaného vzduchu

aëroscopia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *sko-pein* pozorovat) aeroskopie, drobnohledné zkoumání znečištění vzduchu

aërosolum, i, n. (ř. *āēr-āeros* vzduch, l. *solūtiō* roztok) aerosol, sprej, soustava obsahující kapalinu nebo tuhou látku rozptýlenou do malých částic v plynu

aërotherapia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *therapeiā* léčení) aeroterapie, léčení vzduchem

aërothermotherapia, ae, f. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *thermos* teplý, ř. *therapeiā* léčba) aerothermotherapie, léčení teplým vzduchem

aërothōrāx, cis, m. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *thōrāx* hrudník) aerothorax, plyn v pohrudniční dutině

aërotonometrum, i, n. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *tonos* napětí, ř. *metron* míra) aerotonometr, přístroj k měření tlaku vzduchu, plynu (v tělních tekutinách)

aëroūrēthroskopos, i, m. (ř. *āēr-āeros* vzduch, ř. *ūrēthra* trubice močová, ř. *sko-pein* pozorovat) aerouretroskop, přístroj k optickému vyšetření vzduchem rozšířené močové trubice

Aesculāpius, i, m. (ř. *Asklēpios*) Aeskulap, řecký bůh lékařství

aesthēsiodermia, ae, f. (ř. *aisthēsis* citlivost, ř. *derma-dermatos* kůže) esteziodermie, porucha citlivosti kůže

aesthēsiogenēs, es (ř. *aisthēsis* smysl, ř. *gen-nān* tvořit, ř. *gignesthai* vznikat) esteziogen-ní, vzbuzující dojem; smyslového původu

aesthēsiologia, ae, f. (ř. *aisthēsis* smysl, ř. *logos* nauka) esteziologie, nauka o smyslových orgánech

aesthēsiometria, ae, f. (ř. *aisthēsis* smysl, ř. *-metriā* měření) esteziometrie, měření (kožní) citlivosti

aesthēsiometrum, i, n. (ř. *aisthēsis* smysl, ř. *metron* míra) esteziometr, přístroj k měření (kožní) citlivosti

aestīvālis, e, aestīvus, a, um letní

aestīvoautūmnālis, e (l. *aestīvus* letní, l. *autumnus* podzim) estivoautumnální, vyskytující se v létě a na podzim (např. malárie)

aestuārium, i, n. (l. *aestus* teplo) estuárium, parní lázeň, vyhřívárna

aestus, ūs, m. teplo, horko, vedro

aetās, ātis, f. věk, období, doba

aethanolum, (i, n.) spirītus vīnī ethanol, ethylalkohol

aethēr, ēris, m. (ř. *aithēr-aitheros* průzračný vzduch) vzduch; éter, ethyléter, diethyléter, inhalační narkotikum. **Aether pro narcosi** éter užívaný k narkóze

aethereus, a, um éterový

aetherismus, i, m. (ř. *aithēr* vzduch) éterismus, chronická otrava éterem

aetherius, a, um (ř. *aithēr* vzduch) éterový; vzduchový, vzdušný

aethylismus, i, m. ethylismus, nadměrné požívání alkoholu; chronická otrava ethylalkoholem

aethylmorphinum (i, n.) hydrochlōricum chlorid ethylmorphinu, dionin, diolan, látka tlumící kašlací reflex (působí silněji než kodein)

aethylum (i, n.) chlōrātum, aethēr chlōrātus ethylchlorid, monochlorethan

aetiologia, ae, f. (ř. *aitiā* příčina, ř. *logos* nauka) etiologie, nauka o vzniku nemoci

aetiologicus, a, um (ř. *aitiā* příčina, ř. *logos* nauka, věda) etiologický, týkající se etiologie, původce nemoci

aetiopathogenesis, is, f. (ř. *aitiā* příčina, ř. *pathos* nemoc, ř. *genesis* vznik) etiopatogeneze, nauka zkoumající příčinu a vývoj choroby

afebrilis, e (ř. *alfa priv.*, l. *febris* horečka) afebrilní, bez horečky

afebrilitās, ātis, f. (ř. *alfa priv.*, l. *febris* horečka) afebrilita, stav bez horečky

affectātiō, ōnis, f. (l. *afficere* působit) působení, snažení

affectiō, ōnis, f. (l. *afficere* působit) afekce, vliv, náklonnost; stav onemocnění, postižení chorobou

affectivitās, ātis, f. (l. *affectus* hnutí mysli) afektivita, citová stránka lidského jednání, vzrušivost, vznětlivost

affectus, ūs, m. (l. *afficere* působit) afekt, hnutí mysli, vzrušení, rozčilení

afferēns, entis (l. *afferre* přinášet) aferentní, přinášející, přívodný

affinis, e (l. *ad u*, při, l. *finis* konec) pomezní, hraniční, sousední

affinitās, ātis, f. (l. *affinis* hraniční) afinita, sousedství, příbuzenství; snaha prvku nebo

sloučeníny chemicky nebo fyzikálně reagovat s jinou chemickou látkou; schopnost tkáně vázat na sebe barvivo

affirmātiō, ōnis, f. (l. *affirmāre* tvrdit) tvrzení, ujišťování

affixiō, ōnis, f. (l. *affigere* poutat, připevňovat) připoutání, připevnění

affixus, a, um (l. *affigere* poutat, připevňovat) připoutaný, připevněný, pevně spojený

afflātus, ūs, m. (l. *adflāre* foukat) vanutí, dech; přízeň

afflictio, ōnis, f. (l. *affligere* vrážet, udeřit) náraz, rána, útrapa, trýzeň, sklíčenost

afflictus, a, um (l. *affligere* vrážet, udeřit) sklíčený, postižený chorobou

affluēns, entis (l. *adfluere* přitékat) přitékající, hojný, bohatý

affluxus, ūs, m. (l. *adfluere* přitékat, přibývat) nabytí, hojnost, např. proudění krve k určitému místu

affrictus, a, um (l. *affricare* natírat) natřený, potřený

affusio, ōnis, f. (l. *affundere* vlévat) afuze, vlévání, výplach

afibrinogenaemia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, *fibrinogenum* fibrinogen, ř. *haima* krev) afibrinogémie, nepřítomnost fibrinogenu v krvi

aflatoxicōsis, is, f. (*aflatoxinum* aflatoxin) zaplavení organismu aflatoxinem, který může vyvolat rakovinu jater

aflatoxinum, ī, n. (ř. *toxikon* jed) aflatoxin, jedovatý produkt houby *Aspergillus flavus*

afterload (angl.) dotížení, úhrnné napětí srdeční svaloviny během kontrakce, podmíněné periferním odporem ve velkém (malém) krevním oběhu

afūntiō, ōnis, f. (ř. *alfa priv.*, l. *fūntiō* činnost) afunkce, zastavení činnosti, neschopnost jakékoli činnosti

afūntiōnālis, e (ř. *alfa priv.*, l. *fūntiō* činnost) afunkční, bezfunkční, nečinný

Ag chemická značka stříbra (argentum)

agalactia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gala-galaktos* mléko) agalaktie, nepřítomnost mléka v mléčné žláze po porodu

agalactorrhoea, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gala-galaktos* mléko, ř. *rhoia* tok) agalaktorea, zástava tvorby a vylučování mateřského mléka

agameticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *gametēs* manžel) agametický, bez pohlavních buněk, bez schopnosti tvořit pohlavní buňky

agamētus, ī, m. (ř. *agamētos* svobodný, ř. *alfa priv.*, ř. *gamein* ženit se) agamet, prvek, kte-

rý se rozmnožuje nepohlavně, netvoří gamety, zralé pohlavní buňky

agammaglobulinaemia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, *gammaglobulinum* gamaglobulin, ř. *haima* krev) agamaglobulinémie, nedostatek gamaglobulinu, nepřítomnost hlavních imunoglobulinů v krvi

agamogonia, ae, f (ř. *alfa priv.*, ř. *gamos* sňatek, ř. *gignesthai* plodit) agamogonie, bezpohlavní rozmnožování

aganglionicus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *ganglion* nervová uzlina) aganglionický, bez nervových uzlin

aganglionōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *ganglion* nervová uzlina) aganglionóza, vrozené chybění, nevyvinutí nervových uzlin

agar-agar (malajsky) zashlý rosol vyráběný z některých druhů mořských řas, užívaný v mikrobiologii jako živná půda pro bakterie a v potravinářství

agastria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gastēr* žaludek) agastrie, jedinec bez žaludku, stav po vynětí žaludku

agasticus, a, um (ř. *alfa priv.*, ř. *gastēr* žaludek) agastrický, stav po chirurgickém odnětí žaludku

agenesis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *genesis* původ, vznik) ageneze, vrozené nevyvinutí některého orgánu

agenitālisumus, ī, m. (ř. *alfa priv.*, l. *genitalis* pohlavní) agenitalismus, vrozené nevyvinutí pohlavních orgánů

agēns, entis (l. *agere* jednat) účinný, účinná látka, původce nemoci. **Agens infectiosus** infekční činitel, nákaza

ageūsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *geūsīs* chuť) ageuzie, ztráta chuti

agger, eris, m. (l. *adgerere* kupit) hráz, ochranný val

agglomerātiō, ōnis, f. (l. *agglomerare* nakupit) aglomerace, nakupení, navršení, shluknutí

agglomerātum, ī, n. (l. *agglomerare* nakupit) aglomerát, nakupení, navršení, shluknutí

agglutinābilis, e (l. *agglutinare* připojovat, přilepovat) shlukovatelný, schopný aglutinace

agglutinātiō, ōnis, f. (l. *agglutinare* připojovat) aglutinace, shlukování krvinek, bakterií, reakce mezi antigenem a protilátkou, kdy dochází k vzájemné vazbě a shlukování

agglutinātus, a, um (l. *agglutinare* připojovat, přilepovat) aglutinovaný, připojený, nahromaděný, přilepený

agglutininum, ī, n. (l. *agglutināre* připojovat, shlukovat) aglutinin, protilátka omezující pohyblivost a shlukující bakterie nebo buňky, které jsou pro ni antigenem – cizí látkou
agglutinogenum, ī, n. (*agglutininum* aglutinin, ř. *gennān* tvořit) aglutinogen, polysacharid, skupinově specifické látky A, B přítomné v červených krvinkách, podle kterých se dělí krev na čtyři hlavní skupiny
agglutinoidēs, es (*agglutininum* aglutinin, ř. *eidos* podoba) aglutinoidní, vázající na sebe aglutinogen bez schopnosti navodit aglutinaci
agglutinophilus, a, um (l. *agglutinātiō* shlukování, nalepení, ř. *filos* milý) aglutinofilní, mající sklon k aglutinaci
aggravātiō, ōnis, f. (l. *aggravāre* zveličovat) agravace, vědomé zveličování subjektivních pocitů choroby
aggregātiō, ōnis, f. (l. *aggregāre* přidružovat) agregace, sdružení, shlukování, spojení, napojení, seskupení několika samostatných a na sobě nezávislých látek v jeden celek
aggregātus, a, um (l. *aggregāre* přidružovat) přidružený, připojený, seskupený
aggressiō, ōnis, f. (l. *aggredi* napadnout) agrese, útok, napadení
aggressīvitās, ātis, f. (l. *aggredi* útočit) agresivita, napadání, útočnost
aggressīvus, a, um (l. *aggredi* napadnout) agresivní, útočný, výbojný
aggressor, ōris, m. (l. *aggredi* útočit) útočník
agilis, e (l. *agere* konat) agilní, hybný, hbitý, čilý
agilitās, ātis, f. (l. *agilis* hbitý), agilita, hbitost, rychlost
agitābilis, e (l. *agitāre* pohánět) pohyblivý, schopný pohybu
agitāns, antis (l. *agitāre* pohybovat) vyvolávající neklid
agitātiō, ōnis, f. (l. *agitāre* pohybovat, podněcovat) agitace, pohyb, neklid, vzrušení
agitātus, a, um (l. *agitāre* pohybovat) neklidný, vznětlivý
agitographia, ae, f. (l. *agitāre* pohybovat, ř. *grafein* psát) agitografie, stav, kdy nemocný píše velmi rychle a vypouští slova z vět nebo slabiky ze slov
agitotalia, agitophasia, ae, f. (l. *agitāre* pohybovat, ř. *lalein* žvatlat, ř. *fasis* řeč) agitotalie, agitofázie, abnormálně rychlá řeč, ve které jsou slova nesprávně vyslovena a řeč se stává nesrozumitelnou

aglaucopsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *glaukos* zelenomodrý, ř. *opsis* zrak, vidění) aglaucopsie, neschopnost rozeznat zelenou barvu, zelená slepota
aglobulia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, l. *globulus* kulička) aglobulie, nedostatek červených krvinek, anémie
aglōssia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *glōssa* jazyk) aglosie, chybění, nevyvinutí jazyka
aglōssostomia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *glōssa* jazyk, ř. *stoma* ústa) aglosostomie, vývojová úchylnka charakterizovaná chyběním jazyka a otevřenými ústy
aglucosūria, ae, f. (ř. *alfa priv.*, *glucosum* cukr hroznový, ř. *ūron* moč) aglukosurie, nepřítomnost hroznového cukru (glukózy) v moči
aglūtitiō, ōnis, f. (ř. *alfa priv.*, l. *glūtitiō* polykání) aglutice, neschopnost polykat, obtížné polykání
agmen, inis, n. (l. *agere* hnát) nakupení, houfování. **Agmina Peyerī, noduli lymphatici aggregati Peyerī** mizní pláty Peyerovy ve střevě
agminātus, a, um (l. *agmen* zástup, houf) nakupený, nahromaděný
agnathia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gnathos* čelist) agnatie, vrozené nevyvinutí čelisti
agnōscātiō, ōnis, f. (l. *agnōscere* poznávat) agnoskace, zjišťování totožnosti
agnōsia, ae, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gnōsis* poznání) agnózie, ztráta schopnosti vnímat, chápat, rozeznávat předměty, osoby. **Agnosia acustica** agnózie sluchová, ztráta schopnosti rozeznat předměty sluchem. **Agnosia tactica** agnózie doteková, neschopnost rozeznat předměty dotekem. **Agnosia visualis** agnózie zraková, neschopnost určit předměty zrakem
agnōsis, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gnōsis* poznání) agnóza, neschopnost, nemožnost určit jednoznačnou diagnózu
agomphiās, is, f. (ř. *alfa priv.*, ř. *gomfios* (*odūs*) zub stolička) agomfiáza, nevyvíjení zubů; viklavost zubů
agōn, ōnis, m. (ř.) závod, zápas
agonādismus, ī, m. (ř. *alfa priv.*, ř. *gonās-gonados* pohlavní žláza) agonadismus, nevyvinutí, špatná funkce pohlavních žláz
agōnālis, e (ř. *agōniā* zápas, úzkost) agonální, týkající se agónie, v průběhu agónie
agōnia, ae, f. (ř. *agōn* úzkost, zápas) agónie, údobí před smrtí, smrtelný zápas

agōnista, ae, f. (ř. *agōn* zápas, ř. *agōnistēs* zápasník) agonista, stejně působící činitel (např. sval)

agophōnia, ae, f. (ř. *aix-aigos* koza, ř. *fōnē* hlas) agofonie, mekvý hlas

agoraphobia, ae, f. (ř. *agorā* místo, náměstí, ř. *fobos* strach) agorafobie, chorobný strach z pohybu na otevřených prostranstvích; strach z davu

agrammatismus, i, m. (ř. *alfa* přív., ř. *gramma* písmo) agramatismus, ztráta schopnosti vyjadřovat se mluvnicky správně, ztráta smyslu pro gramatiku

agrānulocytārius, a, um (ř. *alfa* přív., l. *grānulum* zrunko, ř. *kytos* buňka) agranulocytární, ve vztahu k agranulocytóze, týkající se agranulocytů

agrānulocytōsis, is, f. (ř. *alfa* přív., l. *grānulum* zrunko, ř. *kytos* buňka) agranulocytóza, nedostatek granulocytů v krvi

agrānulocytus, i, m. (ř. *alfa* přív., *grānulocytus* granulocyt) agranulocyt, bílá krvinka neobsahující v cytoplazmě specifická zrna (lymfocyt, monocyt)

agraphia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *grafein* psát) agrafie, chorobná neschopnost psát, písemně se vyjadřovat. **Agraphia litteralis** neschopnost psát hlásky. **Agraphia verbalis** neschopnost psát slova

Agrimōnia (ae, f.) eupatoria řepík lékařský
agrypnia, ae, f. (ř. *agrein* chytat, ř. *hypnos* spánek) agrypnie, nespavost, insomnie

agyria, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *gýros* kruh, zao-krouhlení) agyrie, úplné nebo částečné nevyvinutí mozkových závitů

ahērēditārius, a, um (ř. *alfa* přív., l. *hērēditās* dědičnost) aheditární, nedědicí se

aichmophobia, ae, f. (ř. *aichmē* hrot, ostří, ř. *fobos* strach) aichmofobie, strach z ostrých špičatých předmětů

AIDS (angl. *acquired immunodeficiency syndrome*) syndrom získaného selhání imunity, smrtelné virové onemocnění, při kterém nastává selhání buněčné imunity

air trapping (angl.) uvězněný vzduch, zadržení vzduchu, který zůstal v dýchacích cestách po výdechu

akantha, ae, f. (ř.) trn, osten

akeratōsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *keras* roh) akeratóza, nedostatek rohové tkáně

akīnaesthēsia, akīnaesthia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kinēsis* pohyb, ř. *aisthēsis* vnímání) akine-

stezie, akinestie, ztráta vnímání pohybu, neschopnost vnímat pohyb

akīnēsis, is, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kinēin* hýbat, pohybovat) akineze, neschopnost pohybu, nehybnost, ochrnutí. **Akinesis algera** neschopnost pohybu při velké bolesti. **Akinesis amnestica** neschopnost pohybu určité části těla po dlouhém klidu

akīnospermia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *kinēin* pohybovat) akinospermie, nehybnost, nepohyblivost spermií

akiurgia, ae, f. (ř. *akis* hrot, ostrý nástroj, ř. *ergon* činnost) akiurgie, chirurgické výkony, při nichž se používá ostrých, jehlovitých nástrojů; cvičná operace na mrtvole

Al aluminium, chemická značka hliníku

āla, ae, f. křídlo, oddíl, část. **Ala cinerea** našedlé místo v IV. mozkové komoře, pod nímž se promítají jádra IX. a X. nervu. **Ala lobuli centralis** trojhranná skupinka vyvýšenin na přední vkeslině mozečku. **Ala major (ossis sphenoidalis)** velké křídlo kosti klínové. **Ala minor (ossis sphenoidalis)** malé křídlo kosti klínové. **Ala ossis ilii** lopata kosti kyčelní

alalia, ae, f. (ř. *alfa* přív., ř. *laliā* řeč) alálie, vývojová vada řeči různého stupně. **Alalia idiopathica** alálie idiopatická, vzniklá na neznámém podkladě. **Alalia mentalis** alálie mentální, chorobná obava před mluvením, zdánlivá němota u dětí, které mají potíže při získávání řečových dovedností nebo koktají

ālāris, e (l. *āla* křídlo) křídlový, křídlovitý

ālātus, a, um (l. *āla* křídlo) okřídlený, křídlovitě odstávající

albēdō, inis, f. (l. *albēre* být bílý) bělost, odraz světla od povrchu

albicāns, antis (l. *albicāre* být bílý) bělavý, bělostný

albidus, a, um (l. *albēre* být bílý) bělounký, běloučký

albificātus, a, um (l. *albus* bílý, l. *facere* činit) bílený, obílený

albinismus, i, m. (l. *albus* bílý) albinismus, nedostatek barviva (melaninu) v kůži, vlasech, očích a v dalších tkáních v různém rozsahu (částečný, úplný)

albino (l. *albus* bílý, špaň. *albino*) albín, jedinec mající velmi málo nebo žádný pigment v kůži, vlasech či duhovce

albinoīdismus, i, m. (l. *albus* bílý, ř. *eīdēs* podobný) albinoidní, albinismu podobný

albinŭria, ae, f. (l. *albineus* bělavý, ř. *ŭron* moč) albinurie, vyměšování velmi světlé moči

albŭgineotomia, ae, f. (l. *albŭginea (tunica)* obal, ř. *tomě* řez) albugineotomie, operační protěť, otevření obalové tkáně orgánu (varlete, vaječníku)

albŭgineus, a, um bílý, bělavý. **Tunica albŭginea** bělavý obal z tuhého vaziva

albŭgō, inis, f. (l. *albus* bílý) bílé místo, skvrna na rohovce, bělmo

albŭmen, inis, n. bílek, bílkovina. **Albumen conquassatum** bílek zpěněný

albŭminaemia, ae, f. (l. *albŭminum* albumin, ř. *haima* krev) albuminémie, koncentrace albuminu v krvi

albŭminicholia, ae, f. (l. *albŭminum* albumin, ř. *cholē* žluč) albuminicholie, přítomnost albuminu ve žluči

albŭminoideus, a, um (l. *albŭmen* bílek, ř. *eidos* podoba) albuminoidní, bílkovinně podobný

albŭminometria, ae, f. (l. *albŭminum* albumin, ř. *metron* míra) albuminometrie, stanovení množství albuminu v roztoku (tělní tekutině)

albŭminōsus, a, um (l. *albŭmen* bílek) albuminózní, obsahující bílkovinu

albŭminum, ī, n. (l. *albŭmen* bílek) albumin, skupina důležitých bílkovin v krvi nebo v živočišných tkáních

albŭminŭria, ae, f. (l. *albŭminum* albumin, ř. *ŭron* moč) albinurie, přítomnost albuminu v moči

albŭminŭricus, a, um (l. *albŭminum* albumin, ř. *ŭron* moč) albuminurický, týkající se albinurie

albŭmōsum, ī, n. (l. *albŭminum* albumin) albumóza, štěpný produkt albuminu během trávení

albŭmosŭria, ae, f. (l. *albŭmōsum* albumóza, ř. *ŭron* moč) albumosurie, vylučování albumózy močí

albus, a, um bílý, světlý

Alcaligenes (Bactērium) faecālis druh gram-negativních bakterií žijících v tlustém střevě

alcaliaemia, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *haima* krev) alkaliémie, zvýšená zásaditost, projev poruchy acidobazické rovnováhy, kdy se pH krve zvýší nad 7,45

alcalicus, a, um (arab. *al-kalij* soda) alkalický, zásaditý

alcalimetria, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *metron* míra) alkalimetrie, měření zásaditosti

alcalipenia, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, l. *peniā* chudost) alkalipenie, nedostatek zásaditých látek, zmenšená rezerva alkalických látek v krvi

alcalitherapia, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *therapeiā* léčba) alkaliterapie, léčba zásaditými látkami (roztoky)

alcaliŭria, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *ŭron* moč) alkaliurie, vylučování alkalické, zásadité moči (např. typický nález pro ledvinovou tubulární acidózu)

alcaloidum, ī, n. (arab. *al-kalij* soda, ř. *eidos* podoba) alkaloid, rostlinné dusíkaté organické sloučeniny zásadité povahy, využívané v medicíně

alcalōsis, is, f. (arab. *al-kalij* soda) alkalóza, zvýšený výskyt zásaditých nebo nedostatek kyselých látek v krvi; snížení aktivity vodíkových iontů

alcalotherapia, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *therapeiā* léčení) alkaloterapie, léčení alkalickými látkami

alcaptionum, ī, n. (arab. *al-kalij* soda, ř. *haptein* chytit) kyselina homogentisová

alcaptionŭria, ae, f. (arab. *al-kalij* soda, ř. *haptein* chytit, ř. *ŭron* moč) alkaptonurie, vzácné dědičné onemocnění s přítomností alkaptonu (kyseliny homogentisové) v moči

alchymia, ae, f. (arab. *al-kimiyā*, z ř. *chŭmiā-chŭma* tekutina) alchymie, středověké nevědecké období chemie

alcohol, is, m. (arab. *al-kuhl*, *al-kohl*) alkohol, organické deriváty uhlovodíků, které se odvozuji náhradou jednoho vodíku za OH-skupinu buď na jednom, nebo více atomech uhlíku

alcoholaemia, ae, f. (arab. *alcohol*, ř. *haima* krev) alkoholémie, přítomnost alkoholu v krvi

alcoholicus, a, um (arab. *alcohol*) alkoholický, lihový

alcoholismus, ī, m. (arab. *alcohol*) alkoholismus, nadměrné užívání alkoholu; chronická otrava alkoholem

alcoholomania, ae, f. (arab. *alcohol*, ř. *maniā* náruživost, vášně) alkoholomanie, chorobná vášně po alkoholickém opojení

alcoholysis, is, f. (arab. *alcohol*, ř. *lysis* uvolnění) alkoholýza, rozložení, rozklad alkoholu